

HAMLET

William Shakespeare

MATICA HRVATSKA

ELEKTRONIČKA IZDANJA MATICE HRVATSKE

NIZ KLASICI SVJETSKE KNJIŽEVNOSTI

1

William Shakespeare
HAMLET

Za nakladnika
IGOR ZIDIĆ

Glavna urednica
ROMANA HORVAT

Urednik elektroničkih izdanja
JOSIP BRLEKOVIĆ

Priprema
SLUŽBA TEHNIČKE PRIPREME MH

ISBN 978-953-150-945-9

William Shakespeare

HAMLET

Preveo
MATE MARAS

MATICA HRVATSKA
ZAGREB 2011

Ukratko o djelu

Naslov izvornika: *The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark*

Godina nastanka: 1600–01

Uvedeno u Registar nakladnika: 26. srpnja 1602.

Prva izdanja: 1603(Q1), 1604(Q2), 1611(Q3), 1622(?Q4), 1623(F1),
1637(Q5)

Izvori i utjecaji:

Thomas Kyd (1558–94): *Ur-Hamlet* (oko 1589)

François de Belleforest (1530–83): *Histoires Tragiques* (1570)

Danski kraljević Hamlet ima mnogo nevolja: duh njegova oca obilazi Elsinore; njegov stric Klaudije oženio se kraljicom Gertrudom, njegovom majkom, i zasjeo na prijestolje; Norvežanin Fortinbras prijeti Danskoj s osvajačkom vojskom. Kad se Hamlet susretne s duhom, pokojni mu otac otkriva da ga je brat Klaudije otrovao i zahtijeva osvetu. Da bi to izvršio, Hamlet se pretvara da je lud; u takvu stanju ruga se osjećajima Ofelije, kćeri dvorskog savjetnika Polonija, kojoj je prije iskazivao ljubav. Istodobno on traži dokaze da je Klaudije ubojica njegova oca, te u pokušaju da gane »kraljevu savjest« nagovara putujuću glumačku družinu da izvede komad u kojemu je radnja vrlo slična događajima koje mu je priopćio duh.

Iako se Hamlet tada uvjerio u krivnju novoga kralja, ne može se odvažiti da ga smjesta ubije. Umjesto toga kori Gertrudu otkrivajući joj da ona spava s ubojicom svoga muža. Taj razgovor u kraljičinoj sobi prisluškuje Polonije, sakriven iza zastora, te počne vikati i zvati u pomoć; Hamlet pomisli da je to Klaudije i probode ga. Zbog toga kralj šalje Hamleta u Englesku s prividnom brigom za njegovu sigurnost i oporavak narušena zdravlja. Njega prate dva druga iz djetinjstva, Rosencrantz i Guildenstern, koji su postali Klaudijevim pouzdanicima. Oni nose pismo engleskom kralju kojega Klaudije moli da Hamleta po dolasku usmrti.

Usred tih događaja Ofelija izgubi razum; poludjela je zbog Hamletova stanja i Polonijeve smrti. Njezin brat Laert vraća se iz Francuske u Elsinore i zaklinje se da će se osvetiti Hamletu zbog svega što je kraljević učinio njegovoj obitelji. Uto stiže vijest da se Hamlet vratio u Dansku, na Klaudijevo veliko iznenađenje, te da se Ofelija utopila u rijeci. Sada se Klaudije dogovara s Laertom da ubiju Hamleta kad dođe na dvor Elsinore. Dotle se Hamlet sastaje s prijateljem Horacijem na groblju i kaže mu kako je promijenio nalog u pismu tako da će umjesto njega

smaknuti Rosencrantza i Guildensterna. Na kraju Hamletove priče nailazi Ofelijina pogrebna povorka u kojoj je i Laert; nad otvorenim grobom njih se dvojica potuku, ali kralj zapovijeda da ih rastave.

Na kraju Klaudije podmuklo priređuje nadmetanje u mačevanju između Laerta i Hamleta: umjesto tupih mačeva, Laert će izabrati oštri i još će mu otrovati šiljak kako bi svaka rana usmrtila Hamleta; osim toga Klaudije će imati otrov u peharu iz kojega će Hamlet piti. Ali naum krene krivim putom, jer Laert ne uspijeva raniti Hamleta u prvom okršaju. Za vrijeme odmora Gertruda u čast Hamletu ispija zdravicu iz otrovanog pehara. Zatim Laert ipak ranjava Hamleta; ali Hamlet mu preotme otrovani mač i rani njega. Gertruda pada mrtva; Laert pada i Hamletu otkriva urotu, rekavši da mu ne preostaje ni pola sata života. Hamlet u gnjevu probada Klaudija otrovanim oružjem, zatim i sam pije iz pehara koji je usmrtio Gertrudu. Nakon toga Hamlet umire na Horacijevim rukama, dok Norvežanin Fortinbras ulazi u dvorac. Fortinbrasu je preostalo da vlada Danskom, jer je cijela kraljevska obitelj mrtva; on zapovijeda svojim vojnicima da Hamletu i ostalima prirede dostojan pogreb.

OSOBE

HAMLET, danski kraljević

KLAUDIJE, *danski kralj, Hamletov stric*

Duh pokojnoga kralja, Hamletova oca

POLONIJE, *komornik i glavni Klaudijev savjetnik*

LAERT, *Polonijev sin*

HORACIJE, *Hamletov prijatelj i pouzdanik*

ROSENCRANTZ

GUILDENSTERN

FORTINBRAS, *norveški kraljević*

VOLTEMAND

KORNELIJE

MARCEL

BERNARDO

FRANCISKO

OSRIC, *smiješan dvorjanin*

RINALDO, *Polonijev sluga*

GLUMCI

Plemić na danskom dvoru

Svećenik

Grobar

Grobarov drug

Časnik u Fortinbrasovoj vojsci

Engleski izaslanici

GERTRUDA, *kraljica, Hamletova majka, sada Klaudijeva žena*

OFELIJA, *Polonijeva kći, Laertova sestra*

Plemići, plemkinje, časnici, vojnici, mornari, glasnici, pratioci

Radnja se zbiva u Elsinoreu, na dvoru i u okolici.

PRVI ČIN

PRVI PRIZOR

*Elsinore. Nasip ispred dvorca.
(Ulaze stražari Bernardo i Francisko.)*

BERNARDO

Tko je tamo?

FRANCISKO

Ne, vi meni odgovorite. Stanite i otkrijte se tko ste.

BERNARDO

Živio kralj!

FRANCISKO

Bernardo?

BERNARDO

On.

FRANCISKO

Dolazite vrlo točno u svoj sat.

BERNARDO

Sad je otkucalo dvanaest. Idi u postelju, Francisko.

FRANCISKO

Hvala vam lijepa za smjenu. Ljuta je studen, a mene srce boli.

BERNARDO

Jeste li imali mirnu stražu?

10

FRANCISKO

Ni miš se nije maknuo.

BERNARDO

Dobro, laku noć.

Ako sretnete Horacija i Marcela, moje
drugove na straži, recite im da se požure.

FRANCISKO

Mislim da ih čujem.

(Ulaze Horacije i Marcel.)

Stoj, hej! Tko je tamo?

HORACIJE

Prijatelji ove zemlje.

MARCEL

I podanici danskoga kralja.

FRANCISKO

Dobra vam noć.

MARCEL

Oh, zbogom, časni vojnici; tko vas je zamijenio?

FRANCISKO

Bernardo je na mojem mjestu. Dobra vam noć.

(Izlazi.)

MARCEL

Ehej, Bernardo!

20

BERNARDO

Kažite — Što, je li to Horacije?

HORACIJE

Dijelak njega.

BERNARDO

Zdravo, Horacije. Zdravo, dobri Marcel.

HORACIJE

Što, je li se ono noćas opet javilo?

BERNARDO

Ništa nisam vidio.

MARCEL

Horacije kaže da je to samo naša mašta,
i ne želi da njime ovlada vjerovanje glede
onoga strašnog prizora što smo ga dvaput vidjeli.
I zato sam ga zamolio da dođe ovamo,
da s nama stražari kroz noćasne trenutke,
te ako opet dođe ona utvara, sam može
provjeriti naše oči i s njom govoriti.

30

HORACIJE

Gluposti, ne će se pojaviti.

BERNARDO

Sjednite malo; i dopustite
da vam još jedanput napadnemo uši koje su
tako utvrđene protiv naše priče o onome
što smo dvije noći vidjeli.

HORACIJE

Dobro, sjednimo;
pa čujmo što Bernardo o tome kaže.

BERNARDO

Prošle noći samo,
kad je ona ista zvijezda što je zapadno od pola
minula svojom stazom da obasja onaj dio neba
gdje sada gori, Marcel i ja, dok je zvono
odbijalo jedan —

40

(Ulazi duh.)

MARCEL

Mir, prekini to. Gledajte, opet dolazi.

BERNARDO

U istom liku kao kralj koji je umro.

MARCEL

Ti si učen, govori s njim, Horacije.

BERNARDO

Zar nije sličan kralju? Promotrite ga, Horacije.

HORACIJE

Jako sličan. Drobi me strahom i čuđenjem.

BERNARDO

Htio bi da se s njim govori.

MARCEL

Pitaj ga, Horacije.

HORACIJE

Tko si ti što prisvajaš za se ovo doba noći,
skupa s tim lijepim i ratničkim obličjem
u kojem je veličanstvo pokopanoga kralja Danske
prije stupalo? Nebesa, zapovijedam ti da govoriš.

50

MARCEL

Uvrijedio se.

BERNARDO

Vidite, odlazi ukočeno.

HORACIJE

Stani, govori, govori, zapovijedam ti da govoriš.

(Izlazi dub.)

MARCEL

Otišao je, i ne želi odgovoriti.

BERNARDO

Što je, Horacije? Vi drhćete i pobljedjeli ste.

Zar ovo nije nešto više nego mašta?

Što mislite o tome?

HORACIJE

Moga mi Boga, ne bih to mogao povjerovati

bez osjetilnog i istinitog jamstva svojih

vlastitih očiju.

60

MARCEL

Zar nije sličan kralju?

HORACIJE

Kao što si ti sličan sebi.

Takav je bio i sam oklop koji je imao na sebi

u dvoboju sa častohlepnim kraljem Norveške.

Tako se on jednom mrštio, kad je u gnjevnom srazu

potukao na ledu Poljake sa saonicama.

To je čudno.

MARCEL

Tako je dvaput prije,
i točno u ovaj mrtvi sat, ukočenim
vojničkim korakom prošao kraj naše straže.

HORACIJE

Kojom bih se posebnom misli bavio, ne znam; 70
ali općenito u okvirima moga razmatranja,
to našoj državi nagoviješta neku čudnu provalu.

MARCEL

Dobro, sad sjednimo, i neka mi kaže tko zna:
zašto ova stroga i nadasve pozorna straža
iz noći u noć umara podanike ove zemlje,
zašto se danomice liju brončani topovi,
i ratne naprave se nabavljaju iz inozemstva,
zašto se tako privode brodograditelji čija
bolna rabota ne razlučuje nedjelje od tjedna?
Što bi moglo prijetiti da ta znojna žurba 80
tvori od noći radnu družicu danu,
tko me može izvijestiti?

HORACIJE

To mogu ja;
barem se tako šapće. Našega posljednjeg kralja,
čija nam se prilika upravo malo prije javila,
kao što znate, norveški je kralj Fortinbras,
kojega je na to podbola najzavidljivija oholost,
izazvao na dvoboj; u kojemu je naš srčani Hamlet —
jer ga je takvim naša strana znanoga svijeta cijenila —
ubio toga Fortinbrasa, koji je po zapečaćenom ugovoru
što su ga potvrdili zakon i viteški običaji 90
izgubio, sa svojim životom, sve one svoje zemlje
nad kojima je imao posjed, u korist pobjednika;

nasuprot tomu, naš je kralj bio založio
primjeren dio koji bi bio predan
Fortinbrasovu nasljedstvu, da je on nadjačao;
kao što je, po tome istom sporazumu
i sadržaju odgovarajućega članka, njegov pripao
Hamletu. Sada, gospodine, mladi Fortinbras,
nepokušana kova, vatren i neokrnjen,
po rubovima Norveške, tu i tamo, nasumce je 100
zgrnuo postrojbu okorjelih bezakonika
kao hranu i jelo za nekakav pothvat
u kojem ima odvažnosti, što nije ništa drugo,
kako je to potpuno jasno našoj vlasti,
nego da se od nas preotmu, snažnom rukom
i prisilnim uvjetima, one spomenute zemlje
što ih je njegov otac izgubio. I to je, držim,
najvažniji povod naših priprema,
vrela naše straže, i glavni izvor
ove bjesomučne žurbe i jurnjave po zemlji. 110

BERNARDO

Mislim da nije ništa drugo nego upravo tako.
Možda se dobro podudara što taj zloslutni lik
prolazi oklopljen kroz našu stražu tako sličan
kralju koji je bio i jest prijepor ovih ratova.

HORACIJE

To je trun da pomuti oko duha.
U Rimskoj državi, kad se najviše uzdizala i cvala,
malo prije nego što najmoćniji Julije¹ pade,
grobovi su ostali bez stanara, a omotani mrtvaci
vrištali su i cičali po rimskim ulicama;
javile se ognjene repatice i krvave rose, 120

---

1 Prema legendi, uoči smrti vojskovođe Julija Cezara zbivali su se slični kobni nagovještaji nesreće.

strahote na suncu; i ona vlažna zvijezda,²
pod čijim utjecajem stoji Neptunovo carstvo,
bila je bolesna od pomrčine kao da je Sudnji dan;
jednako takvu najavu groznih događaja,
kao preteče što uvijek prethode udesima
i kao predigru nesreći koja nadolazi,
pokazali su skupa nebesa i zemlja
našim podnebljima i našim sugrađanima.

(Ponovno ulazi duh.)

Ali tiho, gledajte. Evo gdje opet dolazi.
Stat ću preda nj makar me raznio. Stani, utvaro!

130

(Duh raširi ruke.)

Ako imaš ikakva zvuka, ili se služiš glasom,
govori sa mnom;
ako ima išta dobro da se učini, što može
tebi donijeti upokojenje, a meni milost,
govori sa mnom;
ako si upućen u sudbinu svoje zemlje,
koja se možda, znajući unaprijed, može izbjeći,
oh, govori;
ili ako si u svojem životu nagomilao
otimano blago u utrobi zemlje, zbog čega
kažu da vi duhovi često hodate u smrti,
govori o tome, stani i govori.

140

(Pijetao kukurijekne.)

Zaustavi ga, Marcele.

MARCEL

Hoću li po njemu udariti helebardom?

---

2 Mjesec; pod njegovim utjecajem nastaju plime i oseke na Neptunovu moru.

HORACIJE

Udari, ako ne bude htio stati.

BERNARDO

Ovdje je.

HORACIJE

Ovdje je.

(Izlazi dub.)

MARCEL

Nestao je.

Krivo mu činimo, kad je tako dostojanstven,
što pokušavamo spram njega pokazati nasilje;
jer on je poput zraka, neranjiv,
a naši su zaludni udarci smiješna zloba.

150

BERNARDO

Spremao se progovoriti kad je pijetao kukurijeknuo.

HORACIJE

A onda se trgnuo kao krivo stvorenje
na strašan poziv. Čuo sam da pijetao,
koji je trublja jutru, svojim uznositim
i prodorno ječućim grlom budi
božanstvo dana, i da na njegovo upozorenje,
bio u moru ili vatri, u zemlji ili zraku,
zabludjeli i lutajući duh pohita do mjesta
svoga zatočenja; a da ima istine u tome
dokaz je pružio ovaj sadašnji prizor.

160

MARCEL

Iščežnuo je na pijetlovo kukurijekanje.
Neki kažu da uvijek kad se bliži doba
u koje se slavi rođenje našega Spasitelja,

ta ptica svitanja pjeva po cijelu noć;
 i tada, kažu, nijedan se duh ne usudi smucati,
 noći su blagotvorne, tada nijedan planet ne udara,
 vila ne zadržuje, niti vještica ima čarobne moći,
 tako je sveto i tako blaženo to vrijeme.

HORACIJE

Tako sam čuo i djelomice u to vjerujem. 170
 Ali pogledajte, jutro ogrnuto sinjim plaštom
 hodi po rosi onoga visokog brijega prema istoku.
 Prekinimo stražu, i po mojem savjetu
 pođimo priopćiti što smo noćas vidjeli
 mladom Hamletu; jer tako mi života,
 taj duh, za nas nijem, s njim će govoriti.
 Pristajete li na to da ga upoznamo s ovim
 kao što ište naša ljubav, a priliči našoj službi?

MARCEL

Učinimo to, molim; a ja jutros znam 180
 gdje ćemo ga najlakše naći.
 (*Izlaze.*)

DRUGI PRIZOR

Kraljevska dvorana.
 (*Ulaze kralj Klaudije, kraljica Gertruda, Polonije i
 njegov sin Laert, Voltemand i Kornelije, te Hamlet u
 crnini; za njima plemići i pratnja.*)

KRALJ

Iako je još zelen spomen na smrt Hamleta,
 našega dragog brata, i premda bi nam dolikovalo
 zaviti srca u tugu, a cijelo naše kraljevstvo

da bude zgrčeno u jednoj bolnoj mrgodnosti,
ipak se naša rasudba toliko borila s naravi
da mi s najmudrijom žalosti mislimo na njega
i skupa se spominjemo samih sebe. Stoga,
našu prijašnju snahu, sada našu kraljicu,
vladarsku uživateljicu ove ratoborne države,
mi smo, tako reći sa zatrtom radošću, 10
s jednim ushićenim i drugim poniknutim okom,
s veseljem na pogrebu i tužaljkom na svadbi,
jednakom tezuljom važući nasladu i bol,
uzeli za ženu. I nismo u tome isključivali
vaše bolje mudrosti koje su slobodno tekle
usporedno s tim poslom. Za sve to, zahvaljujemo.
Sada slijedi ono što znate: mladi Fortinbras,
držeći se pretpostavke da su slabe naše snage,
ili misleći da je zbog smrti našega dragoga pokojnog brata 20
naša država razglobljena i bez okosnice,
udružujući s time san o svojoj nadmoćnosti,
nije propustio da nam ne dodijava s porukama
u kojima se zahtijeva predaja onih zemalja što ih je
izgubio njegov otac, po svim zakonskim obvezama,
u korist našega prevrijednog brata. Toliko o njemu.
Sada glede nas, i glede sadašnjega sastanka,
ovo je na dnevnom redu: ovdje smo pisali
norveškom kralju, stricu mladog Fortinbrasa —
koji, nemoćan i vezan uz postelju, jedva čuje 30
o toj nakani svoga sinovca — neka suzbije
njegovo daljnje napredovanje u tomu, jer se novaci,
postrojbe i sveukupne snage sastoje
od njegovih podanika; i ovdje šaljemo
vas, dobri Kornelije, i vas, Voltemande,
kao donositelje ovoga pozdrava starom Norvežaninu,
ne dajući vam nikakva drugog osobnog ovlaštenja
da pregovarate s tim kraljem više nego što dopušta

opseg ovih potanko izloženih članaka.
Zbogom; i neka žurba pohvali vašu poslušnost.

KORNELIJE I VOLTEMAND

U tome, i u svemu, pokazat ćemo svoju poslušnost. 40

KRALJ

U to nimalo ne sumnjamo. Srdačno zbogom.

(Izlaze Voltemand i Kornelije.)

A sada, Laerte, kakve su novosti s vama?
Rekli ste nam o nekoj molbi; što je, Laerte?
Ne možete s razborom govoriti danskom kralju
i potratiti svoj glas. Što bi ti molio, Laerte,
da ne bude moja ponuda, ni tvoje iskanje?
Glava nije srodnički pridruženija srcu,
ruka nije uslužnija ustima, nego što je
dansko prijestolje tvom ocu. Što bi htio,
Laerte?

LAERT

Moj strahovani gospodaru, vaše 50
dopuštenje i milost da se vratim u Francusku;
premda sam otamo voljno došao u Dansku
da iskažem svoju poslušnost na vašoj krunidbi,
sada ipak moram priznati, kad je ta dužnost obavljena,
moje se misli i želje opet naginju prema Francuskoj
i klanjaju se vašem milostivom dopuštenju i oprost.

KRALJ

Imate li dopuštenje svoga oca? Što kaže Polonije?

POLONIJE

Istrgnuo je, gospodaru, moje nerado dopuštenje
mukotrpnim umoljavanjem, pa sam njegovu želju

naposljetku zapečatio svojim teškim pristankom.
Ponizno vas molim, dajte mu dopuštenje da ode.

60

KRALJ

Uživaj svoje krasno doba, Laerte; neka vrijeme
bude tvoje, neka ti ga najbolje vrline troše
po tvojoj volji. Ali sada, moj rođače Hamlete, i sine —

HAMLET (*za se*)

Malo više nego rod, a malo manje nego srodan.

KRALJ

Kako to da vas još zastiru oblaci?

HAMLET

Nije tako, gospodaru, previše sam na suncu.

KRALJICA

Dobri Hamlete, odbaci svoju noćnu boju,
daj da tvoje oko gleda kralja Danske kao prijatelja.
Nemoj zauvijek svojim oborenim vjeđama
tražiti svoga plemenitog oca u prašini.
Znaš da je svagdanje: sve što živi mora
umrijeti, prolazeći kroz narav u vječnost.

70

HAMLET

Da, gospo, to je svagdanje.

KRALJICA

Ako je takvo,
zašto se tebi tako posebnim čini?

HAMLET

Čini, gospo? Ne, nego jest. Ja ne poznajem »čini se«.
Nije to samo moj mračni plašt, dobra majko,
ni običajna odjeća svečane crnine,

ni vjetrovito jecanje usiljenog daha,
ne, ni preobilna rijeka u mojem oku, 80
niti potišteno ponašanje lica, skupa
sa svim oblicima, izrazima, obrisima boli,
što me vjerno može označiti. To se doista čini,
jer to su radnje koje čovjek može glumiti;
ali ja u sebi imam ono što nadilazi predstavu,
dok je ovo samo oprema i ruho jada.

KRALJ

Milo je i pohvalno u vašoj naravi, Hamlete,
što te žalobničke počasti odajete svojem ocu;
ali morate znati da je vaš otac izgubio oca,
taj izgubljeni otac izgubio svoga, i da preživjeli 90
po sinovljoj dužnosti mora na neki rok
pokorno tugovati. Ali ustrajavati
u nepopustljivoj ožalošćenosti, to je staza
bezbožne tvrdokornosti, to je nemuževna bol,
to pokazuje volju najnekrotkiju spram nebesa,
jedno neučvršćeno srce, duh bez strpljivosti,
poimanje neuko i bez odgoja; jer ono
što znamo da mora biti, i što je svagdanje
kao bilo koja najobičnija stvar što se zamjećuje —
zašto bismo to u svojem jogunastom protivljenju 100
uzimali k srcu? Fuj, to je grijeh spram nebesa,
grijeh protiv mrtvih, grijeh spram naravi,
najbesmisleniji spram razbora, kojemu je svagdanji
predmet
smrt otaca, i koji oduvijek više,
od prvoga trupla do onoga tko je danas umro:
»Tako mora biti«. Molimo vas, bacite u zemlju
to nedjelotvorno jadanje, i mislite na nas
kao na oca; jer neka svijet primi k znanju

da ste vi najizravniji baštinik našeg prijestolja,
te s nimalo manje plemenitosti u ljubavi 110
od one što je najmiliji otac gaji za svog sina
ja se očitujem prema vama. Glede vaše nakane
da se vratite na škole u Wittenberg, ona je
najprotivnija našoj želji, pa vas preklinjemo
da se svladate i ostanete ovdje gdje vas bodri
i sokoli naše oko, kao naš glavni dvorjanin,
rođak, i naš sin.

KRALJICA

Ne daj da propadnu molitve tvoje majke, Hamlete.
Molim te, ostani s nama, ne idi u Wittenberg.

HAMLET

Poslušat ću vas najbolje što mogu, gospo. 120

KRALJ

Pa, to je ljubazan i krasan odgovor.
Budite kao mi u Danskoj. Gospo, idemo.
Ovaj udvorni i neprisiljeni Hamletov pristanak
sjeda sa smiješkom u moje srce; u znak zahvale,
nijednu vedru zdravicu ne će danski kralj danas
ispiti, a da je veliki top ne objavi oblacima,
i od kraljeva će bančenja nebesa opet zatutnjati,
ponavljajući zemaljsku grmljavinu. Pođimo.

(Trublje. Izlaze svi osim Hamleta.)

HAMLET

Oh, kad bi se ovo preveć otvrdnulo meso
htjelo smekšati, otopiti i raspasti u rosu; 130
ili da Vjekovječni nije ustanovio svoj zakon
protiv ubijanja sama sebe. O Bože! Bože!
Kako se meni tegobno, otrcano, plitko

i nekorisno čini svako bavljenje na ovom svijetu!
 Ah, gadi mi se, fuj; to je neoplijevljen vrt
 koji se prosjemenjuje; bujno i divlje raslinje
 potpuno njime vlada. Da je do toga moralo doći!
 Tek dva mjeseca mrtav — ne, ne toliko, ni dva —
 tako vrstan kralj, koji je prema ovomu bio
 kao Hiperion³ prema satiru, tako pun ljubavi prema 140
 mojoj majci da nije dopuštao nebeskim vjetrovima
 da pregrubo pohode njezino lice. O nebesa i zemljo,
 moram li se spominjati? Ta, ona bi se uza nj pripijala
 kao da je povećavanje želje raslo od onoga
 čime se hranila; a ipak, nakon mjesec dana —
 Ne smijem na to misliti — Slabosti, ime ti je žena! —
 Mali mjesec dana, prije nego što su ostarjele
 one cipele u kojima je ispratila tijelo moga jadnog
 oca, kao Nioba,⁴ sva u suzama — Ta, ona —
 O Bože, životinja kojoj manjka sposobnost razbora 150
 dulje bi tugovala — Udala se za mojega strica,
 za brata mojeg oca — ali nije sličniji mojem ocu
 negoli ja Heraklu. Za mjesec dana,
 još prije nego što je sol najnepravednijih suza
 prestala crveniti njezine nadražene oči,
 ona se preudala — O najgrješnija žurbo!
 Pohitati s takvom spretnosti u rodoskvrne plahte!
 To nije, niti može izaći na dobro.
 Ali pukni, srce moje, jer moram obuzdati jezik.
 (*Ulaze Horacije, Marcel i Bernardo.*)

HORACIJE

Pozdrav vašem gospodstvu!

3 Pridjevnik Helija, starogrčkog boga sunca; ovdje simbol ljepote.

4 Prema starogrčkom mitu, Nioba je neutješno plakala za djecom koju su joj Apolon i Artemida ustrijelili; naposljetku se pretvorila u kamen iz kojega su i dalje tekle suze.

HAMLET

Drago mi je što vidim 160
da ste dobro. Horacije — ili zaboravljam i sama sebe.

HORACIJE

Taj, gospodaru, i vazda vaš ubogi sluga.

HAMLET

Gospodine, moj dobri prijatelj; taj ću naziv
razmijeniti s vama. A što radite daleko
od Wittenberga, Horacije? — Marcele.

MARCEL

Dobri moj gospodaru.

HAMLET

Veoma mi je drago što vas vidim.

(Bernardu.)

Dobar dan,
gospodine. Ali zbilja, što radite daleko od Wittenberga?

HORACIJE

Pustopašno raspoloženje, dobri moj gospodaru.

HAMLET

Ne bih želio čuti ni da vaš neprijatelj to kaže, 170
niti ćete nad mojim uhom izvršiti to nasilje
da mora povjerovati vašem vlastitom izvješću
protiv sama sebe. Ja znam da niste pustopašni.
Ali kakva posla imate u Elsinoreu?
Naučit ćemo vas svojski piti prije nego odete.

HORACIJE

Gospodaru, došao sam vidjeti pogreb vašeg oca.

HAMLET

Molim te, ne rugaj se sa mnom, školski družo.
Mislim da je to bilo vidjeti vjenčanje moje majke.

HORACIJE

Doista, gospodaru, uslijedilo je odmah zatim.

HAMLET

Štednja, štednja, Horacije. Mesne pite 180
s pogreba hladno su podvorile svadbene stolove.
Volio bih da sam najljućega neprijatelja sreo na nebu
nego da sam ikada vidio taj dan, Horacije.
Moj otac — mislim da vidim svoga oca —

HORACIJE

Gdje, gospodaru?

HAMLET

U oku svoga duha, Horacije.

HORACIJE

Vidio sam ga jednom; bio je krasan kralj.

HAMLET

Bio je čovjek, uzevši ga kao potpuna u svemu;
nikada više ne ću ugledati njemu ravna.

HORACIJE

Gospodaru, mislim da sam ga prošle noći vidio.

HAMLET

Vidio? Koga?

HORACIJE

Gospodaru, kralja vašeg oca. 190

HAMLET

Kralja mojeg oca?

HORACIJE

Ublažite svoju zapanjenost na trenutak
s pozornim uhom, da bih mogao vama,
na temelju svjedočenja ove gospode, kazati
to čudo.

HAMLET

Za ljubav Božju, dajte mi da čujem.

HORACIJE

Dvije su noći zaredom ova gospoda,
Marcel i Bernardo, tijekom straže imali
u mrtvoj pustoši i usred noći
ovakav susret: lik sličan vašem ocu,
oklopljen u dlaku točno, od glave do pete, 200
pojavi se pred njima, i svečanim korakom prođe
polako i dostojanstveno pokraj njih; triput je
hodao pred njihovim smetenim i zaprepaštenim očima
na razmaku njegove palice, dok su oni,
gotovo rastopljeni u hladetinu od djelovanja straha,
stajali nijemo i nisu s njim govorili.
To su meni u strahovitoj tajnosti priopćili,
pa sam s njima treću noć držao stražu,
gdje se, kako su dojavili, i u vremenu i po obličju
one stvari, obistinila i potvrdila svaka njihova riječ, 210
utvara je došla. Poznavao sam vašeg oca;
ove ruke nisu sličnije.

HAMLET

Ali gdje je to bilo?

MARCEL

Gospodaru, na nasipu gdje držimo stražu.

HAMLET

Zar niste s njim govorili?

HORACIJE

Gospodaru, ja jesam,
ali nikakva mi odgovora nije dao. Ipak jedanput,
učinilo mi se da je podignuo glavu i spremio se
na kretnju kao da će govoriti. Ali upravo
tada je jutarnji pijetao glasno kukurijeknuo,
a na taj znak on je žurno ustuknuo i iščeznuo
s našeg pogleda.

HAMLET

To je vrlo čudno.

220

HORACIJE

Tako mi života, štovani gospodaru, to je istina;
i mislili smo da je zapisano u našoj dužnosti
da vam to obznamimo.

HAMLET

Doista, gospodo; ali to me smućuje.
Držite li noćas stražu?

MARCEL I BERNARDO

Držimo, gospodaru.

HAMLET

U oklopu, kažete?

MARCEL I BERNARDO

U oklopu, gospodaru.

HAMLET

Od glave do pete?

MARCEL I BERNARDO

Gospodaru, od glave do pete.

HAMLET

Onda niste vidjeli njegovo lice?

HORACIJE

Oh, da, gospodaru; nosio je podignut vizir.

HAMLET

Kako je izgledao? Namršteno?

230

HORACIJE

Lice više u tuzi nego u gnjevu.

HAMLET

Blijedo, ili crveno?

HORACIJE

Ne, vrlo blijedo.

HAMLET

I oči je u vas upirao?

HORACIJE

Bez prekida.

HAMLET

Volio bih da sam bio ondje.

HORACIJE

To bi vas silno zapanjilo.

HAMLET

Po svoj prilici.

Je li dugo ostao?

HORACIJE

Dok bi s umjerenom žurbom
čovjek mogao nabrojiti sto.

MARCEL I BERNARDO

Dulje, dulje.

HORACIJE

Ne kad sam ga ja vidio.

HAMLET

Brada mu je bila prosijeda, zar ne?

240

HORACIJE

Bila je kao što sam je vidio za njegova života,
posrebrana samurovina.

HAMLET

Noćas ću bdjeti.

Možda će opet hodati.

HORACIJE

Jamčim da hoće.

HAMLET

Ako poprimi vanjštinu moga plemenitog oca,
govorit ću s njim makar sam pakao zinuo
i naredio mi da stojim s mirom. Sve vas molim,
ako ste sve do sada tajili taj prizor,
neka se i dalje zadrži u vašoj šutnji;
i što god se drugo noćas dogodilo,
podajte tomu poimanje ali mu ne dajte jezika.

250

Odužit ću vam se za ljubav. Ostajte tako zbogom.
Na nasipu između jedanaest i dvanaest
ja ću vas pohoditi.

SVA TROJICA

Naša poslušnost vašoj milosti.

HAMLET

Vaša ljubav, kao i moja vama. Zbogom.

(Izlaze Horacije, Marcel i Bernardo.)

Duh mojeg oca — pod oružjem! Nije sve u redu.
Strah me podle igre. Volio bih da je noć pala.
Do tada miruj, dušo. Izaći će podla djela
pred ljudske oči, makar ih krila zemlja cijela.

(Izlazi.)

TREĆI PRIZOR

Soba u Polonijevoj kući.

(Ulaze Laert i Ofelija.)

LAERT

Moja prtljaga je ukrcana. Zbogom.

I, sestro, kada vjetrovi budu povoljni,
i prijevoz bude na usluzi, nemojte spavati,
nego mi se javite.

OFELIJA

Zar vi u to sumnjate?

LAERT

Što se tiče Hamleta, i njegove šaljive sklonosti,
držite da je to ugladenost i razigranost u krvi,

ljubica u mladosti proljetne naravi,
poletna, nestalna, ljupka, koja ne traje,
miris i ispunjenje trenutka, ne više.

OFELIJA

Ne više nego to?

LAERT

Ne mislite da je išta više. 10

Jer narav u razvitku ne raste samo u mišićima
i obujmu, nego dok se ovaj hram povećava,
s njim se unutarnja služba razuma i duše
proširuje. Možda vas on sada ljubi,
i sada nikakva ljaga ni varka ne mrlja
krjepost njegove volje; ali se morate bojati,
kad se odvagne njegova veličina, da njegova volja
nije njegova, jer je sam podložan svom rođenju;
on ne može, kao što čine nevažne osobe,
krojiti po svome, jer o njegovu izboru ovisi 20
blagostanje i zdravlje cijele ove države;
i stoga se mora njegov izbor ograničavati
na glas i pristanak onoga tijela kojemu je
on glava. Dakle, ako kaže da vas ljubi,
vašoj mudrosti priliči da to povjerujete onoliko
koliko on u svom osobitom djelovanju i položaju
može svoju riječ pretvoriti u djelo; a to ne ide dalje
od onoga s čim se slaže sveopći glas Danske.
Onda odvagnite kakav bi gubitak vaša čast podnijela 30
ako s preveć lakovjernim uhom čujete njegove pjesme,
ili izgubite srce, ili svoje djevičansko blago
otvorite njegovu nekroćenom salijetanju.
Bojte se toga, Ofelijo, bojte se toga,
draga sestro, i držite se u pozadini
svojih osjećaja, izvan dometa i opasnosti želje.

Najsustezljivija djevojka je dostatno rasipna
ako svoju ljepotu razotkrije mjesecu.
Ni sama se krjepost ne izmakne udarcima klevete.
Crv prečesto nagrize čeda proljeća
prije nego što se rastvore pupoljci, a u jutarnjoj 40
i bistroj rosi mladosti nalaze se najneizbježnije
zarazne snijeti. Stoga budite oprezni;
najbolja sigurnost leži u strahu. Mladost se
sama odmeće, premda nikoga nema blizu.

OFELIJA

Ja ću srž te dobre pouke zadržati
kao stražara svoga srca. Ali, dobri brate,
ne činite kao neki bezbožni dušobrižnici;
pokazuju mi strm i trnovit put u nebo,
dok poput naduta i bezobzirna razvratnika
on sam kroči cvjetnom stazom užitka, 50
i ne obzire se na svoj savjet.

LAERT

Oh, ne bojte se za me.

Predugo stojim;
(*Ulazi Polonije.*)

ali evo, dolazi mi otac.
Dvostruki blagoslov je dvostruka milost;
prigoda se smiješi nad drugim rastankom.

POLONIJE

Još ovdje, Laerte? Na brod, na brod! Sramota!
Vjetar puše u pleća vašega jedra,
a vas čekaju. Evo, moj blagoslov s tobom.
I ovo malo uputa gledaj urezati
u svoje pamćenje. Ne daj jezika svojim mislima,

niti ikakvoj neumjerenoj misli čina. 60
Budi susretljiv, ali nipošto poprostačen;
prijatelje koje imaš, i prihvatljivost si njihovu iskušao,
stegni ih čeličnim obručima za svoju dušu,
ali nemoj otvrdnjivati svoj dlan zabavljajući
svakoga tek izlegla, neopernatila svata.
Čuvaj se zapodijevanja svađe, ali kad u nju upadneš,
vodi je tako da se protivnik mora čuvati tebe.
Daj svakomu svoje uho, ali rijetkima svoj glas;
primi svačije mišljenje, ali zadrži svoj sud.
Odjeća skupa koliko ti kesa može platiti, 70
ali bez kićena razmetanja; bogata, ne kričava;
jer odijelo često otkriva čovjeka,
a oni u Francuskoj najvišeg stupnja i položaja
nadasve su izbirljivi i ponositi, osobito u tome.
Nemoj biti ni uzajmitelj ni posuditelj,
jer zajam često gubi sebe i prijatelja,
a posudba otupljuje oštricu štedljivosti.
Ovo iznad svega: budi čestit sam prema sebi,
pa mora slijediti kao noć za danom
da tada ne možeš biti himben prema nikome. 80
Zbogom; neka to sazrije u tebi s mojim blagoslovom.

LAERT

Najponiznije se opraštam, gospodaru moj.

POLONIJE

Vrijeme vas pritišće; idite, vaše sluge čekaju.

LAERT

Zbogom, Ofelijo, i dobro pamтите
što sam vam rekao.

OFELIJA

To je u mojem pamćenju
zaključano, a vi ćete sami čuvati ključ.

LAERT

Zbogom.

(Izlazi.)

POLONIJE

Što je to, Ofelijo, što vam je rekao?

OFELIJA

S vašim dopuštanjem, nešto što se tiče
kneza Hamleta.

POLONIJE

Bogme, dobro se sjetih.

90

Rečeno mi je da odnedavna on vrlo često
provodi vrijeme s vama nasamo, i da ste vi sami
nadasve darežljivi i dobrotivi sa svojom raspoloživosti.
Ako je tako — kao što mi je stavljeno na znanje,
i to u obliku upozorenja — ja vam moram reći
da sami sebe ne razumijete onako jasno
kako dolikuje mojoj kćeri i vašoj časti.
Što je među vama? Recite mi istinu.

OFELIJA

On mi, gospodaru, odnedavna iskazuje
mnoge ponude svojih osjećaja.

100

POLONIJE

Osjećaja? Pih, govorite kao nezrela djevojka,
neprorešetana u takvim pogibeljnim okolnostima.
Zar vjerujete njegovim ponudama, kao što ih zovete?

OFELIJA

Ne znam, gospodaru moj, što bih trebala misliti.

POLONIJE

Bogme, ja ću vas poučiti. Smatrajte sebe djetetom kad ste uzeli kao suho zlato te ponude koje nisu čiste. Skuplje ponudite sebe, ili ćete — da ne ostane bez daha taj jadni izraz, toliko na njemu jašemo — meni ponuditi ludu.⁵

OFELIJA

Gospodaru moj, on me je salijetao s ljubavi na uglađen način. 110

POLONIJE

Da, uglađenošću možete to nazvati. Ta idite, ta idite.

OFELIJA

I potkrjepljivao je svoj govor, gospodaru, gotovo svim svetim prisegama s nebesa.

POLONIJE

Da, zamkama za hvatanje šljuka. Dobro znam, kada krv gori, kako darežljivo duša posuđuje jeziku prisege. Te plamenove, kćeri, što daju više svjetlosti nego topline, a ugasnu u objema dok se još zadaje obećanje, ne smijete držati vatrom. Od ovoga časa budite malo škrtiji sa svojom djevojačkom nazočnosti, postavite svojem udobrovoljenju višu cijenu nego što je poziv na pregovore. Glede kneza Hamleta, u njega vjerujte samo toliko da je mlad, i da može hodati na duljem povodcu 120

---

5 Polonije nastavlja u trgovačkom žargonu; žali se da će njemu ostati luda kći.

nego što se vama smije dati. Ukratko, Ofelijo,
ne vjerujte njegovim prisegama; jer one su svodnice,
ne onakve boje kakvu pokazuje njihovo ruho,
nego puke moliteljice bezbožna snubljenja,
zboreći kao posvećene i bogobožne posrednice 130
da bolje obmanjuju. Sve se svodi na ovo:
ne želim, jasno rečeno, od sada unaprijed
da tako sramotite ijedan trenutak dokolice
razmjenjujući riječi ili razgovor s knezom Hamletom.
Pazite na to, zapovijedam vam. Uputite se.

OFELIJA

Poslušat ću, gospodaru.

(Izlaze.)

ČETVRTI PRIZOR

Na nasipu.

(Ulaze Hamlet, Horacije i Marcel.)

HAMLET

Zrak ljuto grize, vrlo je hladno.

HORACIJE

Oštar je zrak, i ujeda.

HAMLET

Koja je ura sada?

HORACIJE

Mislim da nema dvanaest.

MARCEL

Ne, odbilo je.

HORACIJE

Doista? Nisam čuo.

Onda se blizu primiče doba
kad je duh imao običaj hodati.

(Odjeknu trublje i grunu dva topa.)

Što ovo znači, gospodaru?

HAMLET

Kralj noćas doista bdije i banči,
održava gozbu, i posrće u kočopernoj poskočnici;
i dok naginje gutljaje rajnskoga vina,
talambas i trublja ovako glasno objavljuju
uspjeh njegove zdravice.

10

HORACIJE

Je li to običaj?

HAMLET

Da, bogme jest; ali po mojem mišljenju —
iako sam rodом odavde i rođen uz tu naviku —
to je običaj koji se više časti kad se krši
nego kad se poštuje.
Zbog toga tupoglavog pijančevanja drugi nas narodi
na istoku i zapadu olajavaju i kude;
zovu nas pijancima, i svinjskim nadimkom
blate naše naslove; a to našim pothvatima,
premda bili obavljani na visini, doista
oduzima srž i jezgru našeg ugleda.
Tako, često se događa kod pojedinih ljudi
koji zbog nekog zloćudna biljega naravi na sebi,
to jest na rođenju, u čemu nisu krivi,
jer priroda ne može birati njegovo podrijetlo —
kada im se pretjerano poveća neki sastojak,

20

često rušeći ograde i tvrđave razuma,
ili po nekoj navici koja previše uskvasava
obličje prihvatljiva ponašanja — da tim ljudima, 30
koji nose, velim, žig jednoga nedostatka,
pa bila to odora prirode ili zvijezda sudbine,
njihove druge vrline, makar čiste kao milost,
beskrajne koliko čovjek može podnijeti,
u općem mišljenju će zahvatiti trulež
zbog onoga pojedinog nedostatka. Trunak zla
doista svu plemenitu bit često rastače
do vlastite sablazni.

(Ulazi duh.)

HORACIJE

Gledajte, gospodaru, dolazi.

HAMLET

Zaštitili nas anđeli i službenici milosti!
Bio ti dobri duh ili prokleti zloduh, 40
nosio sa sobom dašak neba ili zapah pakla,
bile tvoje nakane grješne ili milosrdne,
dolaziš u liku što tako nuka na pitanja
da te moram osloviti. Zvat ću te: Hamlete,
kralju, oče, vladaru danski! Oh, odgovori mi.
Ne dopusti da me razdire neznanje, nego reci
zašto tvoje pomazane kosti, pod smrtnim pokrovom,
razderaše svoja platna, zašto je ona raka,
gdje smo te vidjeli mirno sahranjena, 50
razjapila svoje gromadne mramorne ralje
da te opet izmetne. Što može ovo značiti,
da ti, mrtvo truplo, opet sav u čeliku
ovako pohodiš mjesečevo treperenje, tvoreći
od noći grozotu, a od nas rugla prirode,

tako užasno da se potresa naše ustrojstvo
od misli izvan domašaja naših duša?
Reci, zašto je to? Čemu? Što nam je činiti?

(Dub daje znak.)

HORACIJE

Daje vam znak da pođete s njim,
kao da želi nešto priopćiti samo vama.

MARCEL

Gledajte s kakvom vam udvornom kretnjom
maše prema nekom udaljenijem mjestu.
Ali nemojte poći s njim.

60

HORACIJE

Ne, nipošto.

HAMLET

Ne želi govoriti. Onda ću poći za njim.

HORACIJE

Nemojte, gospodaru.

HAMLET

Ta čega bih se bojao?
Smatram da moj život ne vrijedi ni pribadače;
a što se tiče duše, što njoj može učiniti,
kad je besmrtno biće poput njega?
Opet mi domahuje da krenem. Poći ću za njim.

HORACIJE

Što ako vas odmami na pučinu, gospodaru,
ili na jezivi vrhunac one litice
što preko svoga podnožja strši nad morem,
i ondje poprimi neko drugo užasno obličje

70

koje vas može lišiti vlasti nad razumom
i odvući vas u ludilo? Razmislite o tome.
Sámo to mjesto utiskuje hirove očaja,
bez ikakva drugog razloga, u svaki mozak
koji gleda toliko mnogo hvati do mora
i čuje ga kako dolje hući.

HAMLET

I dalje mi maše.
Pođi naprijed; ja ću za tobom.

MARCEL

Ne ćete poći, gospodaru.

HAMLET

Ruke k sebi.

80

HORACIJE

Urazumite se; ne ćete poći.

HAMLET

Moja sudbina kliče,
i svaka se sitna kucavica moga tijela
od toga napinje kao žila nemejskoga lava.⁶
I dalje me zove. Ruke s mene, gospodo.
Tako mi neba, učinit ću duhom onoga tko me spriječi.
Maknite se, kažem. — Pođi naprijed, ja ću za tobom.

(Izlaze duh i Hamlet.)

HORACIJE

On počinje mahnitati od umišljaja.

---

6 Neman neprobojna tijela koju je udavio Heraklo.

MARCEL

Pođimo za njim. Nije dobro da ga ovako poslušamo.

HORACIJE

Slijedimo ga. Do čega će ovo dovesti?

MARCEL

Nešto je trulo u državi Danskoj.

90

HORACIJE

Nebesa će time upraviti.

MARCEL

Ne, pođimo za njim.

(Izlaze.)

PETI PRIZOR

Drugi dio nasipa.

(Ulaze duh i Hamlet.)

HAMLET

Kamo me želiš odvesti? Govori; ne idem dalje.

DUH

Poslušaj me.

HAMLET

Hoću.

DUH

Gotovo je stigla
moja ura, kad se mukama sumpornoga plamena
moram predati.

HAMLET

Jao, jadni duše.

DUH

Nemoj me žaliti, nego ozbiljan posluh podastri
onomu što ću ti otkriti.

HAMLET

Govori, ja moram čuti.

DUH

Tako moraš i osvetiti kad budeš čuo.

HAMLET

Što?

DUH

Ja sam duh tvoga oca,
osuđen do nekog roka da hodam noću, 10
a danju zaslužnjen da postim u ognju,
dok mi se gnusni grijesi počinjeni za naravnih dana
ne sažegu i ne očiste. Ali da mi nije zabranjeno
kazivati tajne moje tamnice, mogao bih
razotkriti priču čija bi najlakša riječ
razdrobila tvoju dušu, sledila ti mladu krv,
nagnala dva tvoja oka da poput zvijezda
iskoče iz duplja, tvoje zamršene i spletene uvojke
da se razdijele, i da se svaka pojedina vlas 20
nakostriješi kao bodlje na razdražljivu dikobrazu.
Ali to očitovanje vječnosti ne smije biti za uši
od mesa i krvi. Čuj, čuj, oh, čuj!
Ako si ikada ljubio svoga dragog oca —

HAMLET

O Bože!

DUH

Osveti njegovo podlo i protunaravno umorstvo.

HAMLET

Umorstvo!

DUH

Najpodlije umorstvo, kakvo jest i kad je najbolje,
ali ovo nadasve podlo, nastrano i protunaravno.

HAMLET

Požuri me da ga doznam, da mogu na krilima
brzim poput maštanja ili ljubavnih misli
poletjeti na osvetu.

30

DUH

Vidim da si pripravan.

A bio bi tromiji nego debelo korovlje
što se polagano ukorjenjuje na Letinoj obali,⁷
kad se na to ne bi trgnuo. Sada, Hamlete, slušaj.
Razglašeno je da me, dok sam spavao u svom vrtu,
zmija ugrizla — tako je cijelo uho Danske
patvorenim izvješćem o mojoj smrti
bezočno prevareno — ali znaj, plemeniti mladiću,
zmija koja je ugrizla život tvoga oca
sada nosi njegovu krunu.

40

HAMLET

O moja proročka dušo! Moj stric!

DUH

Da, ta rodoskvrna, ta preljubna životinja,
koja je čarolijom svoje domišljatosti, izdajničkim darovima —

---

⁷ Leta je podzemna rijeka zaborava u grčkoj mitologiji.

Oh, hude li domišljatosti i darova što imaju moć
tako zavoditi! — pokorila svojoj sramotnoj pohoti
volju moje naoko najkrjeposnije kraljice.
O Hamlete, kakvo se otpadanje tu dogodilo —
od mene, čija je ljubav bila tako vrijedna
da je išla ruku pod ruku sa samim zavjetom
koji sam joj učinio na vjenčanju — i da se spusti 50
na bijednika čiji su prirodni darovi bili ubogi
prema mojim darovima.
Ali krjepost, kako se nikada ne će pokolebati,
premda je blud snubio u nebeskom obličju,
tako pohota, premda se spojila s blještavim anđelom,
sama će se prezasititi u rajskoj postelji,
i vrebati na smeće.
Ali tiho, čini mi se da mirišem jutarnji zrak;
da budem kratak. Dok sam spavao u vrtu,
po svom običaju uvijek poslije podne, 60
u mojem bezbrižnom času tvoj se stric prikrao
sa sokom proklete bunike u bočici,
te u školjke mojih ušiju izlio
tu gubavu ocjedinu, a njezin je učinak
u tolikom neprijateljstvu s čovječjom krvi
da brzo poput žive pojuri
kroz prirodne prolaze i hodnike tijela,
i s naglom žestinom pravi biklu i gruševinu,
kao kisele kapi u mlijeku,
od žitke i zdrave krvi. To je učinila mojoj; 70
i trenutani se osip skorio, kao najgora guba,
s odvratnom i ogavnom krastom po cijelome mojem
glatkome tijelu.
Tako je mene, u snu, bratova ruka
odjednom lišila života, krune, kraljice,
pokosila me upravo u cvatu moga grijeha

nepričešćena, nepripravljena, nepomazana, neučinjena
zbroja, nego sam poslan da polažem račune
sa svim svojim nesavršenstvima na glavi.

Oh, užasno! Oh, užasno! Oh, najužasnije! 80

Ako u tebi ima osjećaja, nemoj to trpjeti,
ne daj da kraljevska postelja u Danskoj bude
ležaj za razbludu i prokleta rodoskvrnuće.

Ali kako god ti proslijedio u ovom činu,
ne kaljaj duha, niti dopusti svojoj duši da išta
snuje protiv tvoje majke; nju prepusti nebu,
i onom trnju što se nastanilo u njezinim grudima
da je probada i peče. Ostaj zbogom brzo!

Krijesnica pokazuje jutro da se približilo,
i počinje izbljeđivati svoj jalovi ogranj. 90

Zbogom, zbogom, zbogom. Spominji se mene.

(Izlazi.)

HAMLET

O sve nebeske vojske! O zemljo! Što još?
I hoću li pakao pridružiti? Oh, fuj! Izdrži, izdrži,
srce moje, i vi, žile, ne ostarite smjesta,
nego me snažno osovite. Da se spominjem tebe?

Da, ubogi duše, sve dok pamćenje stoluje
u ovoj rastrojenoj kugli. Da se spominjem tebe?

Da, ja ću s ploče svoga pamćenja izbrisati
sve otrcane budalaste zapise, sve izreke

iz knjiga, sve crteže, sve prošle otiske 100

što su ih mladost i zapažanje ondje preslikali,

i tvoja će zapovijed sama samcata živjeti

unutar knjige i sveska mojega mozga,

nepomiješana s prostijom stvari. Da, tako mi nebesa!

O najpogubnija ženo!

O nitkove, nitkove, nasmiješeni prokleti nitkove!

Bilježnicu. Dolično je da zapišem kako se netko može smiješiti, i smiješiti, i biti nitkov — barem sam siguran da tako može biti u Danskoj.

(Piše.)

Tako, striče, tu ste. Sad na moje geslo;
ono je: »Zbogom, zbogom, spominji se mene.«
Prisegnuo sam na to.

110

(Ulaze Horacije i Marcel, dozivajući.)

HORACIJE

Gospodaru, gospodaru.

MARCEL

Gospodaru Hamlete.

HORACIJE

Nebesa ga zaštitila.

HAMLET *(za se)*

Tako budi.

MARCEL

Ehej, hoj, hoj, gospodaru.

HAMLET

Ehej, hoj, hoj, momče. Dođi, ptico, dođi.

MARCEL

Kako je, plemeniti gospodaru?

HORACIJE

Što ima novo, gospodaru?

120

HAMLET

Oh, čudesa!

HORACIJE

Dobri gospodaru, recite ih.

HAMLET

Ne, vi ćete ih odati.

HORACIJE

Ja ne, gospodaru, nebesa mi.

MARCEL

Ni ja, gospodaru.

HAMLET

Što kažete onda, bi li ljudsko srce ikada
to pomislilo — Ali vi ćete tajiti?

HORACIJE I MARCEL

Da, tako nam nebesa.

HAMLET

Nema nijednoga nitkova u cijeloj Danskoj,
a da nije osvjedočena hulja.

130

HORACIJE

Nema potrebe, gospodaru, da nam duh iz groba
dođe to reći.

HAMLET

Pa, pravo, imate pravo.
I tako, bez ikakvih više potankosti uopće,
držim da nam se valja rukovati i rastati,
vi kamo vas vaš posao i želja upute —
jer svatko ima neki posao i želju,
kakva god bila — a što se mene siromaha tiče,
idem se pomoliti.

HORACIJE

To su samo divlje i uskovitlane riječi, gospodaru.

HAMLET

Žao mi je što vas vrijeđaju, od srca — 140
Da, vjere mi, od srca.

HORACIJE

Nema uvrede, gospodaru.

HAMLET

Ima, svetoga mi Patrika, baš ima, Horacije,
i to teške uvrede. Što se tiče ove utvare,
to je pravi duh, dopustite da vam to kažem.
Glede vaše želje da doznate što je među nama,
svladajte je kako umijete. A sada, dobri prijatelji,
kao što ste prijatelji, učeni ljudi i vojnici, uslišajte mi
jedan ubog zahtjev.

HORACIJE

Što je to, gospodaru? Hoćemo.

HAMLET

Nikad nemojte obznaniti što ste noćas vidjeli.

HORACIJE I MARCEL

Gospodaru, ne ćemo. 150

HAMLET

Da, ali zakunite se na to.

HORACIJE

Vjere mi, gospodaru, ja ne.

MARCEL

Ni ja, gospodaru, vjere mi.

HAMLET

Na moj mač.

MARCEL

Već smo se zakleli, gospodaru.

HAMLET

Uistinu, na moj mač, uistinu.

DUH (*vikne ispod pozornice*)

Zakunite se.

HAMLET

Aha, momče, tako li kažeš? Jesi li tu, poštenjače?

Idemo, čujete toga dobričinu u podrumu.

Pristanite na zakletvu.

HORACIJE

Predložite prisegu, gospodaru.

160

HAMLET

Da nikada ne ćete govoriti o ovome što ste vidjeli.

Zakunite se na moj mač.

DUH

Zakunite se.

(*Zaklinju se.*)

HAMLET

*Hic et ubique?*⁸ Onda ćemo promijeniti mjesto.

Dodite ovamo, gospodo,

i ponovno položite ruke na moj mač.

Zakunite se na moj mač

da nikada ne ćete govoriti o ovome što ste čuli.

---

8 Latinski: *Ovdje i svugdje?* Hamlet se obraća duhu koji se javlja s raznih mjesta pod zemljom.

DUH

Zakunite se na njegov mač.

(Zaklinju se.)

HAMLET

Dobro kažeš, stara krtico. Zar tako brzo ruješ u zemlji? 170
Vrijedan opkopar! Još jednom pokret, dobri prijatelji.

HORACIJE

O dane i noći, ali ovo je čudesno strano.

HAMLET

I zato mu kao strancu pružite dobrodošlicu.
Ima više stvari na nebu i na zemlji, Horacije,
nego što se o njima sanja u vašoj filozofiji.
Ali dođite;
ovdje, kao prije, nikada, tako vam milost pomogla,
kako god se strano ili čudno katkada ja ponašao —
kao što ću možda od sada unaprijed misliti
da je prikladno zaodjenuti se lakrdijaškim raspoloženjem — 180
da vi, videći me u takvo vrijeme, nikada ne ćete,
s rukama prekrizhenim ovako, ili ovim klimanjem glave,
ili izgovarajući neki dvojben izričaj, kao
»Dobro, znamo«, ili »Mogli bismo, da hoćemo«, ili
»Kad bismo htjeli govoriti«, ili »Ima ih, da smiju«,
ili takve dvosmislene natuknice, pokazati da išta
znate o meni — na to se zakunite, tako vam milost
i milosrđe pomogli u vašoj najvećoj nevolji.

DUH

Zakunite se.

(Zaklinju se.)

HAMLET

Pňčini, pňčini, uznemireni duše. Tako, gospodo,
sa svom svojom ljubavi ja vam se preporučujem;
a ono što može ubog čovjek kao što je Hamlet
učiniti da vam izrazi svoju ljubav i prijateljstvo,
s milošću Božjom, ne će izostati. Uđimo zajedno.

190

I stalno prst na ustima, molim.

Vrijeme je razglobljeno. O pakosti kleta,
što sam se ikada rodio da ga ja namještam!

Ne, idemo, pođimo zajedno.

(Izlaze.)

DRUGI ČIN

PRVI PRIZOR

*Soba u Polonijevu domu.
(Ulaze Polonije i Rinaldo.)*

POLONIJE

Dajte mu ovaj novac i ova pisma, Rinaldo.

RINALDO

Hoću, gospodaru.

POLONIJE

Postupit ćete čudesno mudro, dobri Rinaldo,
prije nego ga pohodite, ako se raspitate
o njegovu ponašanju.

RINALDO

Gospodaru, to sam kanio.

POLONIJE

Bogme, dobro kažete, vrlo dobro kažete.
Pazite, gospodine, prvo mi se raspitajte koji su Danci
u Parizu, te kako, i tko, od čega, i gdje stanuju,
s kim se družu, uz koje troškove; i kada otkrijete
s takvim okolišanjem i potankim raspitivanjem
da poznaju mog sina, više ćete se približiti
nego što vaša posebna pitanja mogu dotaknuti.
Pravite se tako reći da vam je poznat izdaleka,

10

ovako: »Znam njegova oca, i njegove prijatelje,
i djelomice njega« — Pamтите li ovo, Rinaldo?

RINALDO

Da, vrlo dobro, gospodaru.

POLONIJE

»I djelomice njega. Ali«, možete reći, »ne dobro;
ali ako je onaj na koga mislim, on je vrlo razuzdan,
sklon tomu i tomu« — i tu mu natovarite
izmišljotine kakve hoćete — bogme, nijednu
tako gadnu da ga osramoti — pazite na to —
nego takva objesna, raspuštena i obična okliznuća
koja su ozloglašeni i najpoznatiji pratioci
mladosti i slobode.

20

RINALDO

Kao kockanje, gospodaru?

POLONIJE

Da, ili opijanje, mačevanje, psovanje, svađanje,
bludničenje — možete tako daleko ići.

RINALDO

Gospodaru, to bi ga osramotilo.

POLONIJE

Vjere mi, ne bi; jer to možete ublažiti u optužbi.
Ne smijete mu natovariti drukčiju sablazan,
da je otvoreno raskalašen — to nisam mislio;
nego tako dosjetljivo prišapnite njegove poroke
da se mogu dojmiti kao manjkavosti slobode,
proplamsaj i provala vatrena duha,
divljina u neukroćenoj krvi koja spopada
sve redom.

30

RINALDO

Ali, dobri gospodaru —

POLONIJE

Zašto biste to činili?

RINALDO

Da, gospodaru, to bih htio znati.

POLONIJE

Bogme, gospodine, evo moje namjere,
i vjerujem da je to zakonita smicalica.

Kad se tim lakim mrljama nabacite na mog sina,
kao da je neka stvar što se uprlja dok se izrađuje,
pazite,

vaš sugovornik, onaj koga biste htjeli ispipati,
ako je ikada vidio da je u spomenutim grijesima
kriv mladić o kojem šapćete, budite sigurni
da se u tome s vama slaže uz ovakav zaključak:

»Dobri čovječe«, ili tako, ili »prijatelju«, ili
»plemenitašu«, u skladu s izričajem ili oslovljavanjem
čovjeka i zemlje.

40

RINALDO

Vrlo dobro, gospodaru.

POLONIJE

I zatim, gospodine, ako on — on ako — što sam
htio reći? Mise mi, htio sam nešto reći.

Gdje sam stao?

50

RINALDO

Kod »slaže se uz zaključak«.

POLONIJE

Kod »slaže se uz zaključak«, da, bogme.
Ovako se on slaže: »Znam toga plemenitaša,
vidio sam ga jučer« — ili neki dan,
ili tada, ili tada, s tim ili tim — »i kako kažete,
ovdje se kockao, ondje ga svladalo bančenje,
tamo se svađao na tenisu«; ili možda:
»Vidio sam ga kako ulazi u javnu kuću« —
hoću reći bludilište, i tako dalje.
Sada vidite,
vaša meka laži lovi šarana istine;
i tako mi koji smo mudri i pronicavi,
s pomoću okolišanja i pokušavajući stranputicom,
kroz neizravnosti nalazimo izravne izlaze.
Tako ćete vi po mojoj prijašnjoj pouci i savjetu
naći mojega sina. Vi me razumijete, zar ne?

60

RINALDO

Razumijem, gospodaru.

POLONIJE

Zbogom; sretan vam put.

RINALDO

Dobri moj gospodaru.

70

POLONIJE

Sami za sebe promatrajte njegovo nagnuće.

RINALDO

Hoću, gospodaru.

POLONIJE

I neka se prihvati posla.

RINALDO

Dobro, gospodaru.

(Izlazi.)

(Ulazi Ofelija.)

POLONIJE

Zbogom. — Što je, Ofelijo, što se dogodilo?

OFELIJA

O gospodaru, gospodaru, tako sam se prestrašila.

POLONIJE

Od čega, za ime Božje?

OFELIJA

Gospodaru, dok sam šivala u svojoj odaji,
knez Hamlet, s potpuno raskopčanim prslukom,
bez šešira na glavi, čarape mu zaprljane,
nepodvezane i nakolutane dolje do gležnja,
blijed kao njegova košulja, koljena mu udaraju
jedno o drugo, i s pogledom tako bolna izraza
kao da je netom bio odriješen iz pakla
da govori o užasima — dolazi preda me.

80

POLONIJE

Poludio zbog tvoje ljubavi?

OFELIJA

Gospodaru, ne znam,
ali toga se doista bojim.

POLONIJE

Što je rekao?

OFELIJA

Uhvatio me za zapešće i čvrsto me držao.
Zatim se odmakne za cijelu duljinu svoje ruke,
a s drugom rukom ovako iznad čela
zapadne u takvo proučavanje moga lica 90
kao da bi ga crtao. Dugo je tako stajao.
Naposljetku, prodrnavši mi malo ruku,
i tripot zanjihavši glavu ovako gore-dolje,
ispustio je tako bolan i dubok uzdisaj
te se činilo da će mu razmrskati cijeli trup
i dokončati mu postojanje. Nakon toga, pušta me,
i s glavom okrenutom preko ramena
doimao se kao da nalazi put bez očiju,
jer je izašao kroz vrata bez njihove pomoći,
i do kraja je upravljao njihov sjaj u mene. 100

POLONIJE

Idemo, pođite sa mnom, idem potražiti kralja.
To je prava ljubavna mahnitost, njezina
svojestvena žestina uništava samu sebe
i često navodi volju na očajničke pothvate
kao svaka druga strast pod nebom
što kinji našu narav. Žao mi je —
Što, jeste li mu uputili kakve grube riječi
u posljednje vrijeme?

OFELIJA

Nisam, dobri gospodaru;
ali kako ste zapovjedili, odbijala sam njegova pisma
i odricala mu pristup k sebi.

POLONIJE

Od toga je poludio. 110
Žao mi je što s većom pomnjom i prosudbom

nisam pazio na njega. Strahovao sam da se tek igra
i da te misli upropastiti. Prokleta moja strepnja!
Tako mi neba, našoj dobi je svojstveno
da prevršujemo mjeru u svojim promišljanjima,
kao što je obično da mlađoj čeljadi
nedostaje razlučivanja. Idemo, pođimo kralju.
To se mora obznaniti; jer može pokrenuti, ako se čuva kao tajna,
više jada za skrivanje nego mržnje ako je ljubav javna.
Idemo.

120

(Izlaze.)

DRUGI PRIZOR

Dvorana u dvorcu.

*(Trublje. Ulaze kralj i kraljica, Rosencrantz i Guildenstern,
te pratnja.)*

KRALJ

Dobro došli, dragi Rosencrantze i Guildensterne.
Povrh toga što smo jako čeznuli da vas vidimo,
potreba da se vama poslužimo prouzročila je
da po vas žurno pošaljemo. Nešto ste čuli
o Hamletovoj preobrazbi — tako ja to nazivam,
budući da ni izvanjski ni unutarnji čovjek
ne slični na ono što je bio. Što bi to bilo,
više nego smrt njegova oca, da ga je tako
i toliko udaljilo od razumijevanja sebe,
ne mogu ni sanjati. Preklinjem vas obojicu,
jer ste se od tako mladih dana s njim odgajali,
i otada tako zbliženi s njegovom mladosti i ponašanjem,
da se udostojite ostati ovdje na našem dvoru
neko kratko vrijeme, tako da ga svojim društvom

10

povućete da se zabavlja i da tako razaberete,
koliko iz prigode budete mogli napabirčiti,
muči li njega išta nama nepoznato tako da,
kad se otkrije, leži u dosegu našeg lijeka.

KRALJICA

Dobra gospodo, on je o vama mnogo govorio,
i sigurna sam da ne postoje dva živa čovjeka
s kojima se više slaže. Ako vam se bude mililo
pokazati nam toliko ljubaznosti i dobre volje
da potrošite malo svoga vremena s nama
kako biste poduprli i okrijepili našu nadu,
vaš posjet će primiti hvale kakve dolikuju
spomenu jednoga kralja. 20

ROSENCRANTZ

Oba vaša veličanstva
mogu, po vrhovnoj vlasti što je imate nad nama,
pretočiti svoje strahovane želje više u zapovijed
nego u preklinjanje.

GUILDENSTERN

Ali smo obojica poslušna,
i evo se predajemo do granica svojih mogućnosti
da iskreno podastremo svoju službu pred vaše noge
na zapovijed. 30

KRALJ

Hvala, Rosencrantze i ljubazni Guildensterne.

KRALJICA

Hvala, Guildensterne i ljubazni Rosencrantze.
Ja vas još usrdno molim da smjesta pohodite
moga previše promijenjena sina. Pođite, neki od vas,
i odvedite ovu gospodu gdje je Hamlet.

GUILDENSTERN

Dala nebesa da mu naša nazočnost i zauzimanje
budu ugodni i korisni.

KRALJICA

Da, amen.

(Izlaze Rosencrantz i Guildenstern, te neki pratioci.)

(Ulazi Polonije.)

POLONIJE

Izaslanici iz Norveške, dobri moj gospodaru, 40
radosno su se vratili.

KRALJ

Ti si uvijek bio otac dobrih vijesti.

POLONIJE

Jesam li, gospodaru? Uvjeravam dobrog vladara
da dugujem svoju službu kao što dugujem svoju dušu
i svojem Bogu i svojem milostivom kralju;
i doista mislim — ili inače ovaj mozak
ne slijedi trag prepedenosti onako sigurno
kako ga je znao slijediti — da sam našao
pravi uzrok Hamletove umobolnosti.

KRALJ

Oh, govori o tome; tako čeznem da to čujem. 50

POLONIJE

Najprije dopustite izaslanicima da pristupe.
Moje će vijesti biti voće na toj velikoj gozbi.

KRALJ

Ti ih sam počasti i uvedi ih.

(Izlazi Polonije.)

On mi kaže, draga moja Gertrudo, da je našao
izvor i vrelo cijelog poremećaja vašeg sina.

KRALJICA

Strah me je da to nije ništa drugo nego ono glavno,
smrt njegova oca i naše prenatragljeno vjenčanje.

KRALJ

Dobro, prorešetat ćemo ga.

(Ulaze Polonije, Voltemand i Kornelije.)

Dobro došli, dobri prijatelji.

Reci, Voltemande, što stiže od našeg norveškoga brata?

VOLTEMAND

Najljepši uzvrat pozdrava i želja.

60

Čim smo počeli, poslao je da se obustavi
novačenje njegova sinovca, koje se njemu činilo
da je priprema protiv poljskoga kralja; ali
kad je bolje u to zavirio, uistinu je razumio
da je bilo protiv vaše visosti; ožalošćen potom
što je tako njegova bolest, starost i nemoć
prijeverno držana u zabludi, šalje zabrane
Fortinbrasu; koje on, ukratko, poslušao,
dobije ukor od kralja Norveške, i napokon
zavjetuje se pred stricem da nikada više ne će
dignuti oružje protiv vašeg veličanstva;
nato stari norveški kralj, obuzet veseljem,
daje mu tri tisuće kruna godišnjega prihoda
i svoje ovlaštenje da uporabi one vojnike
onako unovačene, kao prije, protiv Poljaka,
uz molbu, koja je ovdje potanje izložena,

70

(Daje kralju pismo.)

da vam bude po volji dati miran prolaz

kroz vaše posjede za taj pohod
uz takva jamstva sigurnosti i odobrenja
kakva su tu zapisana.

KRALJ

To nam je vrlo drago; 80
i kad budemo imali više vremena za razmatranje,
pročitati ćemo, odgovoriti i razmisliti o toj stvari.
U međuvremenu, hvala vam na dobro uloženu trudu.
Pođite se odmoriti; noćas ćemo se skupa gostiti.
Dobro nam se vratili.

(Izlaze Voltemand i Kornelije.)

POLONIJE

Ta stvar je dobro završila.
Moj vladaru i gospo, istraživati što bi veličanstvo
trebalo biti, što je dužnost, zašto je dan
dan, noć noć, i vrijeme vrijeme,
bilo bi tek traćenje noći, dana i vremena.
Stoga, budući da je kratkoća duša pameti, 90
a razvučenost udovi i izvanjski ukrasi,
bit ću kratak. Vaš plemeniti sin je lud.
Ja to zovem lud, jer odrediti pravo ludilo,
što je to nego biti ništa drugo nego lud?
Ali okanimo se toga.

KRALJICA

Više građe s manje vještine.

POLONIJE

Gospo, kunem se, ne služim se nikakvom vještinom.
Da je lud, istina je; istina je da je to žalosno;
i žalosno je da je to istina. Glupa slikovitost —
Ali zbogom tomu, jer se ne ću služiti vještinom.

Uzmimo dakle da je lud. I sad ostaje 100
da iznađemo uzrok te posljedice,
ili radije recimo uzrok te štete,
jer ta štetna posljedica dolazi od uzroka.
Ovako to ostaje; i s ostatkom je ovako.
Odvagnite,
ja imam kćer — imam je dok je moja —
koja je u svojoj dužnosti i poslušnosti, pazite,
meni dala ovo. Sad razaberite i zaključite.

(Čita.)

»Nebesnici i duše moje idolu, najljepolikijoj Ofeliji« — 110
Ovo je slab izraz, ružan izraz, ljepolika je ružan izraz.
Ali morate čuti — »sljedeće; u njezina savršeno bijela
njedra, sljedeće; i tako dalje.«

KRALJICA

Je li njoj to stiglo od Hamleta?

POLONIJE

Dobra gospo, čekajte malo, bit ću vjerodostojan.

»Ti sumnjaj da je žar u zvijezdi,

Ti sumnjaj sunce da ne jezdi,

Sumnjaj da laže istina,

Al ne sumnjaj da ljubim ja.

O draga Ofelijo, ja sam slab u ovim stihovima. U me- 120
ne nema vještine da sročim svoje uzdahe. Ali da tebe
najdublje ljubim, oh, najdublje, to vjeruj. Zbogom.

Tvoj zauvijek, najdraža gospo, dok ovaj ustroj pripada
njemu, Hamlet.«

Ovo je u poslušnosti moja kći pokazala meni,
i, povrh toga, sva njegova udvaranja,
kako su padala po vremenu, načinu i mjestu,
ona je predavala mojem uhu.

KRALJ

Ali kako je ona primala njegovu ljubav?

POLONIJE

Što mislite o meni?

KRALJ

Držim da ste čovjek vjerodostojan i častan. 130

POLONIJE

Rado bih to dokazao. Ali što biste mogli pomisliti,
kad sam vidio tu žarku ljubav na krilima —
jer sam je zamijetio, to vam moram reći,
prije nego mi je kći rekla — što biste mogli vi
ili moje drago veličanstvo vaša kraljica pomisliti,
da sam glumio pisaci stol ili bilježnicu,
ili dao svojem srcu mig da nijemo šuti,
ili promatrao tu ljubav nehajnim pogledom —
što biste mogli pomisliti? Ne, ja izravno krenuh na posao,
i svojoj mladoj gospođici ovako prozborih: 140

»Knez Hamlet je kraljević izvan tvoje zvijezde.
Toga ne smije biti.« I tada sam joj dao upute,
da se zaključava od njegova društva, da ne prima
nikakvih glasnika, ne prihvaća nikakvih zaloga;
učinivši tako, ubrala je plodove moga savjeta,
a on, odbijen — da skratimo priču —
zapade u tugovanje, zatim u post,
odatle u nesanicu, odatle u slaboću,
odatle u smućenost, i, propadajući tako,
u ludilo u kojemu sada mahnita, 150
a svi mi zbog njega žalimo.

KRALJ

Mislite li da je to to?

KRALJICA

Može biti; vrlo vjerojatno.

POLONIJE

Je li bilo takva slučaja — rado bih to znao —
da sam ja odlučno rekao: »To je tako«,
kad se pokazalo drukčije?

KRALJ

Nije, što ja znam.

POLONIJE (*pokazujući svoju glavu i ramena*)

Skinite ovo s ovoga ako je to drukčije.
Ako mene okolnosti vode, ja ću otkriti
gdje je skrivena istina, makar doista bila skrivena
u središtu zemlje.

KRALJ

Kako to možemo dalje iskušati?

POLONIJE

Znate da katkada četiri sata zaredom
hoda ovdje po predvorju.

160

KRALJICA

Doista tako hoda.

POLONIJE

U takvoj ću zgodi svoju kćer pripustiti k njemu.
Budimo tada vi i ja iza nekog zastora,
promatrajmo taj sastanak. Ako on nju ne ljubi,
i ako zbog toga nije sišao s pameti,
neka više ne budem državni službenik, nego
neka držim gazdinstvo i vozare.

KRALJ

Tako ćemo to iskušati.

(Ulazi Hamlet, čitajući knjigu.)

KRALJICA

Ali gledajte gdje tužno dolazi taj jadnik čitajući.

POLONIJE

Uklonite se, preklinjem vas oboje, uklonite se.

Odmah ću mu pristupiti. Oh, napustite me.

170

(Izlaze kralj i kraljica, te pratnja.)

Kako je moj dobri knez Hamlet?

HAMLET

Dobro, Bog vas čuo.

POLONIJE

Poznajete li vi mene, gospodaru?

HAMLET

Izvanredno dobro. Vi ste ribotržac.⁹

POLONIJE

Nisam, gospodaru.

HAMLET

Onda bih volio da ste tako pošten čovjek.

POLONIJE

Pošten, gospodaru?

---

⁹ Ribotržac (*fishmonger*) je doslovno označavao trgovca ribom, a preneseno svodnika; prvo značenje ovdje ima komičan efekt, a drugo napominje da Polonije ima kćer za udaju.

HAMLET

Da, gospodine. Biti pošten, kakav je ovaj svijet, znači biti jedan čovjek probran između deset tisuća.

POLONIJE

To je živa istina, gospodaru.

180

HAMLET

»Jer ako sunce zameće ličinke u mrtvu psu, a to je meso dobro kad se ljubi« — Imate li vi kćer?

POLONIJE

Imam, gospodaru.

HAMLET

Ne dajte joj da hoda po suncu. Začće je blagoslov, ali ako vaša kći može začeti — Prijatelju, pripazite na to.

POLONIJE (*za se*)

Što kažete na ovo? Uvijek gudi po mojoj kćeri. Ipak, isprva me nije prepoznao; rekao je da sam ribotržac. Daleko je otišao. A zbilja, ja sam u mladosti pretrpio mnogu krajnost zbog ljubavi, vrlo blizu ovome. Opet ću s njim govoriti. — Što čitate, gospodaru?

190

HAMLET

Riječi, riječi, riječi.

POLONIJE

O čemu se raspravlja, gospodaru?

HAMLET

Između koga?

POLONIJE

Mislim, o čemu se raspravlja u tome što čitate, gospodaru.

HAMLET

Klevete, gospodine. Jer taj satirički nitkov ovdje kaže da starci imaju sijedu bradu, da su im lica naborana, da im se iz očiju cijedi gust jantar i šljivina smola, i da imaju obilatu nestašicu pameti, skupa s veoma slabim bedrima — što sve, gospodine, premda veoma snažno i silno vjerujem, ipak držim da nije pošteno ovako to napisati. Jer ćete i vi, gospodine, biti star kao ja — kad biste mogli kao rak ići natraške. 200

POLONIJE (*za se*)

Iako je ovo ludilo, ipak u njemu ima metode. — Hoćete li se ukloniti sa zraka, gospodaru?

HAMLET

U svoj grob?

POLONIJE

Doista, tu nema zraka. — Kako su katkada bremeniti njegovi odgovori: sreća na koju ludilo često nabasa, a razum i zdravlje ne bi je mogli tako uspješno roditi. Ostavit ću ga i odmah smisliti način da se sastanu on i moja kći. — Gospodaru, uzimam slobodu da se od vas oprostim. 210

HAMLET

Ništa vi ne možete, gospodine, uzeti od mene s čim se ja ne ću dragovoljnije oprostiti — osim mog života, osim mog života, osim mog života.

POLONIJE

Ostajte zbogom, gospodaru.

HAMLET

Te dosadne stare budale.

(*Ulaze Rosencrantz i Guildenstern.*)

POLONIJE

Vi tražite kneza Hamleta. Ondje je. 220

ROSENCRANTZ

Bog vas čuvao, gospodine.

(Izlazi Polonije.)

GUILDENSTERN

Poštovani gospodaru moj.

ROSENCRANTZ

Najdraži gospodaru moj.

HAMLET

Nadasve dobri prijatelji moji. Kako si, Guildensterne?
Ah, Rosencrantze. Dobri momci, kako ste obojica?

ROSENCRANTZ

Kao obična djeca zemlje.

GUILDENSTERN

Sretni u tome što nismo previše sretni; nismo sam vrh
na Fortuninoj kapi.¹⁰

HAMLET

Ni potplati na njezinoj cipeli?

ROSENCRANTZ

Ni to, gospodaru. 230

HAMLET

Onda joj živite oko pasa, ili u središtu njezine milosti?

---

¹⁰ Fortuna je božica sreće, s povezom preko očiju; zbog prevrtljivosti često je nazivaju bludnicom.

GUILDENSTERN

Vjere mi, na nju smo upućeni.

HAMLET

U tajne dijelove Fortune? Oh, prava istina, ona je dro-
lja. Što ima novo?

ROSENCRANTZ

Ništa, gospodaru, samo svijet je postao pošten.

HAMLET

Onda je sudnji dan blizu. Ali vaša novost nije istinita.
Dopustite mi da detaljnije pitam. Što ste vi, dobri pri-
jatelji moji, zaslužili od ruku Fortune da vas šalje ovamo
u tamnicu?

240

GUILDENSTERN

U tamnicu, gospodaru?

HAMLET

Danska je tamnica.

ROSENCRANTZ

Onda je svijet tamnica.

HAMLET

Velika tamnica, u kojoj ima mnogo mjesta zatočenja,
ćelija i podzemnih uza, a Danska je jedna od najgorih.

ROSENCRANTZ

Mi ne mislimo tako, gospodaru.

HAMLET

Pa, onda vama nije tamnica; jer ništa nije ni dobro ni
zlo, nego je takvo zbog mišljenja. Meni je ona tamnica.

250

ROSENCRANTZ

Pa, onda je tamnica zbog vaše preuzetnosti; ona je pretijesna za vaš duh.

HAMLET

O Bože, mogao bih biti zatočen u orahovoj ljusci i računati se kraljem beskonačna svemira — kad ne bi bilo da imam ružne snove.

GUILDENSTERN

A ti snovi su zapravo preuzetnost; jer sama bit preuzetna čovjeka je puka sjena sna.

HAMLET

Sam san je tek sjena.

260

ROSENCRANTZ

Uistinu, i držim da je preuzetnost takve prozračne i lagane kakvoće te je ona tek sjena sjene.

HAMLET

Onda su naši prosjaci tijela, a naši vladari i napuhani junaci sjene prosjaka. Hoćemo li na sud? Jer ja, vjere mi, ne umijem rasuđivati.

ROSENCRANTZ I GUILDENSTERN

Mi ćemo vam stajati na usluzi.

HAMLET

To nipošto. Ne ću vas svrstavati među ostale svoje sluge; jer, da vam kažem kao pošten čovjek, mene ponajgroznije slušaju. Ali po utabanoj stazi prijateljstva, što radite u Elsinoreu?

270

ROSENCRANTZ

Da posjetimo vas, gospodaru; nema drugog povoda.

HAMLET

Prosjak kakav jesam, ja sam siromah i u zahvalama, ali vam zahvaljujem; i sigurno, dragi prijatelji, moje zahvale ne vrijede ni pola penija. Nisu li po vas poslali? Je li to vaše vlastito nagnuće? Je li to slobodan posjet? Dajte, dajte, ponašajte se prema meni kako treba. Dajte, dajte. No, govorite.

GUILDENSTERN

Što bismo trebali reći, gospodaru?

HAMLET

Bilo što, samo ne prema naumu. Po vas su poslali, i u vašim pogledima ima svojevrsna priznanja, a vaša čednost nije dostatno lukava da ga prikrije. Znam da su dobri kralj i kraljica po vas poslali.

280

ROSENCRANTZ

S kojom svrhom, gospodaru?

HAMLET

To vi mene morate poučiti. Ali ja vas preklinjem — pravima našega drugarstva, skladovanjem naše mladosti, obvezom naše vazda očuvane ljubavi, i svime vrjednijim čime bi vas bolji govornik mogao ponukati — budite sa mnom izravni i otvoreni: jesu li po vas poslali ili nisu?

ROSENCRANTZ (*tihom Guildensternu*)

Što kažete vi?

HAMLET

No, ta držim vas na oku. Ako me ljubite, nemojte se skanjivati.

290

GUILDENSTERN

Gospodaru, poslali su po nas.

HAMLET

Ja ću vam reći zašto; tako će moje preduhitrenje spriječiti vaše otkriće, a vašem čuvanju tajne prema kralju i kraljici ne će otpasti ni perce. Ja sam odnedavna, ali ne znam gdje, izgubio svu svoju veselost, zapustio potpuno naviku vježbanja; i zapravo je tako tegobno to s mojim raspoloženjem da mi se ova krasna okosnica zemlja čini kao neplodan rt, ova predivna nebica zrak, pogledajte, taj raskošni nadnijeti svod, taj veličanstveni krov urešen zlaćanim ognjem, pa, meni to izgleda tek kao gnusna i kužna nakupina isparenja. Kakvo je remek-djelo čovjek, kako plemenit umom, kako neizmjeran po sposobnostima, u obličju i kretnji kako određen i divan, u djelovanju kako sličan nekom anđelu, u poimanju kako sličan nekom bogu: ljepota svijeta, uzor životinjama — a ipak, meni, što je ta kvintesencija praha? Meni čovjek ne pruža užitka — ni žena, ne, premda svojim smiješenjem kanda to kažete. 300

ROSENCRANTZ

Gospodaru, takve stvari nije bilo u mojim mislima.

HAMLET

Zašto ste se onda nasmijali, kad sam rekao da meni čovjek ne pruža užitka?

ROSENCRANTZ

Pomislivši, gospodaru, ako vam čovjek ne pruža užitka, kakvo će korizmeno ugošćenje ti glumci od vas dobiti. Prestigli smo ih na putu, a dolaze ovamo da vam ponude svoje usluge.

HAMLET

Onaj koji glumi kralja bit će dobrodošao — njegovu ću veličanstvu platiti danak; pustolovni vitez će se poslužiti 320

svojim mačem i štitom; ljubavnik ne će uzdisati uzalud; nastrani lik će svoju ulogu završiti u miru; lakrdijaš će nasmijati one kojima pluća prasnu zbog sitnice; a gospa će slobodno izreći svoje mišljenje — ili će nevezani stih zbog toga hramati. Koji su to glumci?

ROSENCRANTZ

Upravo oni u kojima ste znali onoliko uživati, oni tragedi iz grada.

HAMLET

Kako se dogodilo da putuju? Stalno boravište, za njihov glas i zaradu, bolje im je u oba slučaja.

ROSENCRANTZ

Mislim da njihova zabrana dolazi kao posljedica nedavnih zbivanja.

330

HAMLET

Uživaju li isti ugled koji su uživali kad sam ja bio u gradu? Jesu li onako omiljeni?

ROSENCRANTZ

Ne, zbilja nisu.

HAMLET

Kako to? Jesu li počeli hrđati?

ROSENCRANTZ

Ne, njihovo pregnuće drži uobičajeni korak; ali tu je, gospodine, neko leglo djece,¹¹ malih sokolića, koji kriče na vrhuncu zapleta, i zato im se najužasnije plješće. Oni su sad u modi, i tako oljavaju obične pozornice —

---

11 Vjerojatno aluzija na Dječju družinu koja je godine 1600. izvodila komade Bena Jonsona u kazalištu Blackfriars i odvlačila publiku.

tako ih oni nazivaju — da se mnogi što nose mač plaše gušćjega pera i jedva se usuđuju tamo doći.

340

HAMLET

Što, zar su to djeca? Tko ih uzdržava? Kako se potporuju? Hoće li se baviti tim zvanjem dok ne mogu više pjevati? Zar ne će poslije toga reći, ako bi sami prerasli u obične glumce — kao što je najvjerojatnije, ako nemaju boljih sredstava — da im njihovi pisci čine krivo kad ih prisiljavaju da viču protiv vlastite budućnosti?

ROSENCRANTZ

Vjere mi, bilo je mnogo vike s obje strane; a narod drži da nije nikakav grijeh huškati ih na prepirku. Neko vrijeme nitko nije nudio novac za komad ako pjesnik i glumac ne bi razmjenjivali pljuske u toj svađi.

350

HAMLET

Je li to moguće?

GUILDENSTERN

Oh, bilo je mnogo rasipanja mozgova.

HAMLET

Ti dječaci, odnose li pobjedu?

ROSENCRANTZ

Da, odnose, gospodaru, Herakla i njegov teret.¹²

HAMLET

To nije osobito čudno; jer moj stric je kralj Danske, i oni koji bi se njemu kreveljili dok je moj otac bio živ, daju dvadeset, četrdeset, pedeset, stotinu dukata svaki za nje-

360

---

¹² Heraklov teret je svijet; i kazalište Globe, kažu, imalo je nad ulazom lik Herakla s kuglom zemaljskom na plećima.

govu sliku u malome. Krvi mi Božje, ima tu nešto više nego naravno, kad bi to filozofija mogla odgonetnuti.

(Čuju se trublje.)

GUILDENSTERN

Tu su glumci.

HAMLET

Gospodo, vi ste dobrodošli u Elsinore. Dajte ruke, idemo dakle. Popudbina dobrodošlice su uglađenost i ceremonija. Dopustite mi da vam se dodvorim u ovom ruhu — da se moje ponašanje prema glumcima koje mora, kažem vam, pokazati lijepu vanjštinu, ne bi učinilo kao bolji doček nego vama. Dobro došli. Ali se moj stric-otac i strina-majka varaju.

370

GUILDENSTERN

U čemu, dragi gospodaru?

HAMLET

Ja sam lud samo sjevero-sjeverozapadno. Kad je vjetar s juga, ja razlikujem jastreba od ručne pile.

(Ulazi Polonije.)

POLONIJE

Dobro vas pratilo, gospodo.

HAMLET

Čujte, Guildensterne, i vi također — na svako uho po jednog slušača. To veliko čedo što ga tu vidite još nije izašlo iz pelena.

ROSENCRANTZ

Možda je po drugi put došlo do njih, jer kažu da je starac dvaput dijete.

380

HAMLET

Ja proričem da dolazi da mi kaže o glumcima. Pazite. —
Točno kažete, gospodine, jednoga ponedjeljka ujutro,
doista je tada to bilo.

POLONIJE

Gospodaru, ja imam novost da vam kažem.

HAMLET

Gospodaru, ja imam novost da vama kažem. Kad je
Roscije¹³ bio glumac u Rimu —

POLONIJE

Glumci su došli ovamo, gospodaru —

HAMLET

Pššš, pššš.

POLONIJE

Na moju čast —

390

HAMLET

»Tad svaki glumac na svom oslu stiže« —

POLONIJE

Najbolji glumci na svijetu, bilo za tragediju, komediju,
historiju, pastoralu, pastoralnu komediju, historijsku
pastoralu, tragičnu historiju, tragično–komično–his-
torijsku pastoralu, nerazvrstiv prizor ili spjev bez og-
raničenja. Seneka¹⁴ ne može biti pretežak, niti Plaut¹⁵

---

13 Quintus Roscius Gallus, najslavniji glumac u antici; poznat iz jednog Ciceronova govora.

14 Lucije Anej Seneka, rimski filozof i pjesnik; njegove su tragedije snažno utjecale na elizabetanske dramatičare.

15 Tit Makcije Plaut, najveći rimski komediograf; u Shakespeareovim komedijama vide se tragovi njegova utjecaja.

prelagan. Za ono što je napisano po zakonu, i što je slobodno, ovi su jedini glumci.

HAMLET

O Jiftaše, suče Izraelov,¹⁶ kakvo si ti blago imao! 400

POLONIJE

Kakvo je blago imao, gospodaru?

HAMLET

Pa,
»Lijepu kćer i ništa više,
Ljubljaše je iznad svega.«

POLONIJE (*za se*)

Uvijek o mojoj kćeri.

HAMLET

Nemam li pravo, stari Jiftaše?

POLONIJE

Ako mene nazivate Jiftahom, gospodaru, ja imam kćer koju ljubim iznad svega.

HAMLET

Ne, to ne slijedi.

POLONIJE

Što onda slijedi, gospodaru? 410

HAMLET

Pa,
»Bog zna zašto, kob je kriva« —
i zatim, sami znate,

---

16 Prema biblijskoj priči (*Suci XI*), Jiftah je obećao Bogu da će žrtvovati prvoga koga sretne ako se vrati kući kao pobjednik; susreo je svoju kćer.

»Desilo se što se zbiva.«

Prva kitica te pobožne popijevke pokazat će vam više, jer vidite gdje dolazi moje prikraćenje.

(Ulaze glumci.)

Dobro nam došli, meštri. Dobro došli, svi. — Drago mi je vidjeti da si dobro. — Dobro došli, dobri prijatelji. — O stari prijatelju, no, tvoje se lice zabradilo otkad sam te zadnji put vidio. Dolaziš li potegnuti mene za bradu u Danskoj? — Hej, moja mlada gospo i gospodarice! Tako mi Gospe, vaše je gospojinstvo za visinu potpetice bliže nebu nego kad sam vas zadnji put vidio. Molite Boga da vaš glas, kao kakav zlatnik povučen iz prometa, ne napukne po sredini. — Meštri, svi ste mi dobro došli. Smjesta ćemo se okušati kao francuski sokolari, poletjet ćemo na sve što vidimo. Hoćemo odmah jedan govor. Idemo, dajte nam da kušamo vašu kakvoću. Idemo, jedan dirljiv govor.

420

PRVI GLUMAC

Koji govor, dobri gospodaru?

HAMLET

Čuo sam te jedanput kako mi govoriš jedan govor, ali to se nikad nije glumilo, ili ako jest, ne više nego jedanput — jer se taj komad, sjećam se, nije svidio mnoštvu, bio je kavijar za svjetinu. Ali to je bio, kako sam ga ja doživio — i drugi, čiji su sudovi u takvim stvarima nadglasavali moj sud — izvrstan komad, dobro raspoređen po prizorima, složen s koliko suzdržanosti toliko i vještine. Sjećam se, netko je rekao kako u stihovima nema začina da stvar bude slasnija, niti ičega u rečenici što bi moglo pisca optužiti za izvještačenost, ali to je nazvao poštenim postupkom, koji je jednako zdrav i ugodan,

430

440

i mnogo više doličan nego biran. Jedan sam govor u njemu poglavito zavolio — bila je to Enejina priča Didoni — a u njemu osobito kad govori o Prijamovoj pogibiji.¹⁷ Ako vam je živ u pamćenju, počnite od ovoga stiha — da vidim, da vidim —

»Surovi Pir, poput hirkanske zvijeri« —

Nije tako. Počinje s Pirom —

»Surovi Pir, čiji je crni oklop,

Mračan ko njegov naum, bio nalik

Na noć kad leža u zloslutnom konju,

450

Sad strašni taj i crni lik odijeva

Groznijim ruhom. Od glave do pete

Crven je sad, sav užasno naličen

Krvlju otaca, majka, kćeri, sinova,

Spečene kore od ulica žganih

Što okrutnu i kletu svjetlost daju

Umorstvu gospodara. Pržen tako

Gnjevom i ognjem, i zgrušanom krvlju

Premazan, žarka oka, Pir paklenski

Prijama starca traži.«

460

Sada vi nastavite.

POLONIJE

Tako mi Boga, gospodaru, dobro izrečeno, s dobrim naglaskom i dobrim razlučivanjem.

PRVI GLUMAC

»On odmah nađe njega, gdje prekratko

Uzmahuje na Grke. Mač mu drevni

Legne gdje padne, buntovan spram ruke,

Odbija zapovijed. Bez ravna premca,

¹⁷ Povijest pada Troje opisana je u Vergilijevoj *Eneidi*; Eneja kazuje Didoni, kraljici Kartage, kako je kralja Prijama ubio Pir da osveti smrt svoga oca Ahileja.

Pir nasrne na Prijama, u bijesu
Široko mahne; puki psik i fijuk
Ljutog mu mača svali slaba oca. 470
Tad neživ Ilij, kanda ćuteć udar,
Vrh plamni sagne k temelju, a Piru
Lom jeziv uho zaslužnji. Jer eto,
Mač njegov, padajuć na mliječnu glavu
Prijama časnog, kanda zape u zraku;
Tu, kano silnik naslikan, Pir stade,
Nepristran izmed svoje volje i čina,
I ništa ne učini.
Al kako često vidiš pred oluju
Na nebu muk, oblaci mirno stoje, 480
Bez glasa drski vjetri, dolje kugla
Tiha ko smrt, a učas strašni grom
Propara prostor; tako opet Pira
Osveta probuđena gna na djelo,
Ciklopski čekić¹⁸ nigda nije pao
Na Marsov¹⁹ oklop, iskovan za vječnost,
Uz manju sućut nego što sad Pirov
Krvavi pada mač na Prijama.
Srami se, droljo Fortuno! Svi bozi
U glavnom vijeću, uzmite joj moć, 490
Sve žbice slomite joj na kotaču
I naplatke, a glavčinu niz brijeg
Skotrljajte nebeski do sotona. <<

POLONIJE

To je predugačko.

---

18 Prema grčkoj mitologiji, Ciklopi su bili jednooki divovi, pomagači nebeskoga kovača Hefesta (rimskog Vulkana).

19 Mars je rimski bog rata (grčki je bio Ares).

HAMLET

Poći će s vašom bradom do brijača. — Molim te, nastavi.
On je za lakrdiju ili golicavu priču, ili zaspi. Nastavi,
dođi do Hekube.²⁰

PRVI GLUMAC

»Ah, da tko vidje zagrnutu kraljicu« —

HAMLET

Zagrnutu kraljicu.

POLONIJE

To je dobro. 500

PRVI GLUMAC

»Gdje bosa svuda trči, plačem slijepim
Plamenu prijeteć, s krpom na onoj glavi
Gdje kruna stajaše, a mjesto halje
Okolo suha i pretrudena boka
Pokrivač, zgrabljen u strašnoj pometnji —
Da vidje tko, taj s jezikom u žuči
Zbog izdaje bi vlast Fortune kleo.
I bozi da je vidješe, kad ona
Ugleda Pira gdje se zlobno igra
Sjeckajuć mačem uda njena muža, 510
Časovit vrisak kad provali iz nje —
Ako njih mogu ganut smrtne stvari —
Orosio bi žarke oči neba
I bogove rastužio.«

POLONIJE

Pogledajte, zar nije promijenio boju, i suze ima u očima.
Molim te, ne više.

---

20 Trojanska kraljica Hekuba, Prijamova žena, majka devetnaestero pobijene djece; simbol
goleme tuge.

HAMLET

Dobro je; uskoro ću te zamoliti da izgovoriš ostatak toga. — Dobri gospodine, hoćete li se pobrinuti da se glumci dobro smjeste? Čujete li, neka se s njima dobro postupa, jer oni su sažetak i kratak ljetopis vremena. Bolje bi vam bilo imati ružan grobni natpis poslije smrti nego da vas oni iznesu na zao glas dok ste živi.

520

POLONIJE

Gospodaru, s njima ću postupiti prema njihovoj zasluži.

HAMLET

Božju mu kapu, čovječe, mnogo bolje. Postupite sa svakim čovjekom prema njegovoj zasluži, pa tko će izbjeći šibe? Postupajte s njima prema vlastitoj časti i dostojanstvu; što manje zaslužuju, to je veća vrijednost vaše dobrostivosti. Odvedite ih.

POLONIJE

Idemo, gospodo.

HAMLET

Pođite za njim, prijatelji. Sutra ćemo čuti neki komad.
(*Prvom glumcu.*)

530

Čuješ li me, stari prijatelju? Možete li glumiti »Gonzagino umorstvo«?

PRVI GLUMAC

Da, gospodaru.

HAMLET

Želimo ga sutra uvečer. Mogli biste po potrebi naučiti govor od nekih dvanaest ili šesnaest stihova, koje bih ja sastavio i umetnuo, zar ne?

PRVI GLUMAC

Da, gospodaru.

HAMLET

Vrlo dobro. — Pođite za onim gospodinom, i gledajte da ga ne ismijavate.

(Izlaze Polonije i glumci.)

(Rosencrantzu i Guildensternu.)

Dobri prijatelji moji, rastat ću se s vama do noći.

540

Dobro došli u Elsinore.

ROSENCRANTZ

Dobri gospodaru moj.

(Izlaze Rosencrantz i Guildenstern.)

HAMLET

Da, tako; Bog bio s vama. Sada sam sâm.

Oh, kakav sam ja nitkov i prostački rob!

Zar nije nakazno što je ovaj glumac ovdje,

u izmišljenoj priči, tek u snu o patnji,

mogao tako podvrgnuti dušu vlastitom umišljaju

da mu je od vrenja u njoj cijelo lice pobljedjelo,

suze u njegovim očima, rastrojenost u izgledu,

napuknuo glas, i sve njegovo ponašanje usklađeno

550

s oblicima toga umišljaja? A sve zbog ničega!

Zbog Hekube!

Što je Hekuba njemu, ili on njoj,

da bi zbog nje plakao? Što bi učinio

da ima pobudu i natuknicu za patnju

kakvu imam ja? Potopio bi pozornicu suzama,

i raskolio uho slušateljstvu jezivim govorom,

izbezumio bi grješne i prestravio čiste,

zaprepastio neznaalice, i doista zapanjio

i same sposobnosti očiju i ušiju. 560

A ja,

troma ništarija otupjela duha, sahnem
kao kakav sanjar, neobremenjen svojom stvari,
i ne umijem ništa reći — ne, ni o jednom kralju,
kojemu je nad sveukupnosti i predragocjenim životom
izvršen prokleti zator. Jesam li kukavica?

Tko me naziva nitkovom, raspolučuje mi tikvu,
čupa mi bradu i baca mi je u lice,
poteže me za nos, utjeruje mi laž u grlo
duboko sve do pluća — tko mi to čini? 570

Ha!

Rana mi Božjih, to bih podnio; jer ne može biti,
nego sam golubinje jetre i nedostaje mi žuči
da zagorčam tjeskobu; ili bih već dosad
utovio sve strvinare podnebesja

ostacima toga gada. Krvavi, bludni nitkove!
Bezdušni, podmukli, razvratni, izrođeni nitkove!

Dakle, kakav sam ja magarac! Ovo je prekrasno,

da ja, jednoga milog oca umorenoga sin,

koga nebo i pakao potiču na osvetu, 580

moram kao kurva riječima rasterećivati srce

i zapadati u psovanje kao prava drolja,

sudopera! Fuj na to! Fuj!

Na posao, mozgu moj. Hmm — čuo sam

da je neke krivce, nazočne na glumi,

sama vještina prikazivanja na pozornici

toliko potresla u duši te su odmah

obznanili svoja zločinstva. Jer će umorstvo,

premda nema jezika, progovoriti s pomoću

nadnaravnog organa. Nagnat ću ove glumce 590

da glume nešto nalik na umorstvo mog oca

pred mojim stricem. Promatrat ću njegov izgled;

kušat ću ga do živca. Ako se samo lecne,
znadem svoj put. Duh kojega sam vidio
može biti đavao, a đavao ima moć
da poprimi ugodan oblik, da, i možda me,
zbog moje slabosti i moje potištenosti,
budući da je vrlo moćan s takvim duhovima,
vara da me upropasti. Imat ću osnove
znatnije od toga. Gluma će ono biti
u što ću kraljevu savjest uhvatiti.

600

(Izlazi.)

TREĆI ČIN

PRVI PRIZOR

Kraljevo krilo u dvorcu.

(Ulaze kralj, kraljica, Polonije, Ofelija, Rosencrantz i Guildenstern.)

KRALJ

I zar ne možete nikakvim usmjeravanjem razgovora iz njega izvući zašto se zaodijeva tom pomutnjom, mučeci tako grubo sve svoje mirne dane uzburkanom i pogibeljnom umobolnošću.

ROSENCRANTZ

On priznaje da osjeća kako je rastrojen, ali nipošto ne želi reći zbog kojega razloga.

GUILDENSTERN

Niti ga nalazimo raspoložena da bude ispitan, nego se s prijevarnim ludilom drži daleko kad bismo ga htjeli navesti na neko priznanje o njegovu pravom stanju.

KRALJICA

Je li vas lijepo primio?

10

ROSENCRANTZ

Kao pravi plemenitaš.

GUILDENSTERN

Ali se jako prisiljavao da bude raspoložen.

ROSENCRANTZ

Škrt na pitanjima, ali na naša iskanja
predarežljiv u odgovoru.

KRALJICA

Jeste li iskušavali
njegovu sklonost prema kakvoj rasonodi?

ROSENCRANTZ

Gospo, ispalo je tako da smo neke glumce
prestigli na putu. O njima smo mu rekli,
i tada se u njemu naslutila neka vrsta radosti
što to čuje. Oni su ovdje na dvoru,
i, kako mislim, već su dobili zapovijed
da večeras pred njim glume.

20

POLONIJE

Živa istina;
i mene je preklinjao da umolim vaša veličanstva
da čujete i vidite tu stvar.

KRALJ

Od svega srca; i pruža mi veliko zadovoljstvo
što čujem da je tomu sklon.
Dobra gospodo, brusite mu i dalje oštricu,
i skrenite njegov naum prema tim užiticima.

ROSENCRANTZ

Hoćemo, gospodaru.

(Izlaze Rosencrantz i Guildenstern.)

KRALJ

Mila Gertrudo, i vi nas ostavite,
jer smo prikriveno poslali po Hamleta ovamo
da bi se on, kao slučajno, mogao ovdje 30
suočiti s Ofelijom.
Njezin otac i ja osobno, zakoniti uhode,
tako ćemo se sami skloniti da, videći neviđeni,
možemo iskreno suditi o njihovu susretu,
i po njemu zaključiti, kako se bude ponašao,
je li to muka od njegove ljubavi, ili nije,
zbog koje tako pati.

KRALJICA

Ja ću vas poslušati.
A vas što se tiče, Ofelijo, doista želim
da su vaše mile ljepote taj sretni uzrok
Hamletove nastranosti; tako se mogu nadati 40
da će vaše vrline vratiti njega na uobičajenu stazu,
na čast vama oboma.

OFELIJA

Gospo, i ja to želim.

(Izlazi kraljica.)

POLONIJE

Ofelijo, ovuda hodajte. — Vaša milosti, ako vam je
po volji, mi ćemo se skloniti. — Čitajte ovaj molitvenik,
da bi privid takve vježbe mogao dati uvjerljivost
vašoj samoći. — Nas često valja grditi zbog toga,
previše je puta to dokazano, što skrušenim licem
i pobožnom kretnjom znamo zasladiti
i samoga vruga.

KRALJ (*za se*)

Oh, to je preistinito.

Kako taj govor ljuto bičuje moju savjest! 50
 Bludničin obraz, uljepšan mazalačkim umijećem,
 nije ružniji spram onoga što mu pomaže
 negoli moj čin spram moje prenalíčene riječi.
 O teški terete!

POLONIJE

Čujem ga gdje dolazi. Povucimo se, gospodaru.

(Izlaze kralj i Polonije.)

(Ulazi Hamlet.)

HAMLET

Biti, ili ne biti, to je pitanje.

Je li pak plemenitije u duhu trpjeti
 hitce i strijele hirovite sudbine,
 ili uzeti oružje protiv mora nevolja 60
 i opiranjem njih okončati? Umrijeti — usnuti,
 ništa više; i jednim snom reći da okončavamo
 bol u srcu i tisuću prirodnih srazova
 kojima je tijelo baštinikom; to je svršetak
 da se usrdno poželi. Umrijeti — usnuti;
 usnuti, možda snivati. Da, tu je zapreka;
 jer u toj usnulosti smrtnoj kakvi sni mogu doći,
 kad se već otresemo ovoga smrtničkog meteža,
 zbog toga moramo zastati — tu je obzir
 što tvori zlosreću tako duga života.

Jer tko bi podnosio bičeve i poruge vremena, 70
 nepravdu tlačitelja i prijezir ohola čovjeka,
 muke necijenjene ljubavi, otezanje zakona,
 bezočnost javne službe, i vrijeđanja
 što ih strpljiva zasluga od nevrijednih dočekuje,
 kad bi sam mogao podmiriti svoj račun

pukim bodežom? Tko bi nosio terete,
da stenje i znoji se pod tegobnim životom,
kad groza od nečega poslije smrti,
ta neotkrivena zemlja kojoj se s granice
nijedan putnik ne vraća, ne bi smela volju, 80
i nas nagnala radije podnositi sva zla koja imamo
nego poletjeti prema drugima koja ne poznamo?
Tako svijest tvori kukavice od sviju nas,
i tako onaj urođeni izgled odlučnosti
sav onemoća od blijedoga preljeva misli,
a pothvati velike visine i zamaha
osvrćući se na to skreću svoje struje ustranu
i gube ime djela. Utišajte se sada;
lijepa Ofelija! — Nimfo, u tvojim molitvama
neka se svi moji grijesi spomenu.

OFELIJA

Dobri gospodaru, 90
kako je vaša milost svih ovih dana?

HAMLET

Ponizno vam zahvaljujem, dobro.

OFELIJA

Gospodaru, ja imam neke uspomene od vas
koje vam već dugo dužno želim vratiti.
Molim vas, primite ih sada.

HAMLET

Ne, ja ne.
Nikada ja vama ništa nisam dao.

OFELIJA

Štovani gospodaru, vi sasvim dobro znate da jeste,
i s njima riječi složene od tako slatka daha

da su zbog njih te stvari bile bogatije. Njihov se miris izgubio, uzmite ovo natrag; jer plemenitu duhu bogati darovi postaju siromašni kad se pokaže da su darovatelji neljubazni. Evo, gospodaru. 100

HAMLET

Ha, ha! Jeste li vi krjeposni?

OFELIJA

Gospodaru?

HAMLET

Jeste li vi lijepi?

OFELIJA

Što hoće reći vaše gospodstvo?

HAMLET

To, ako ste krjeposni i lijepi, da se vaša krjepost ne bi smjela upuštati u razgovor s vašom ljepotom.

OFELIJA

Bi li mogla ljepota, gospodaru, imati bolji odnos nego s krjeposti? 110

HAMLET

Da, uistinu, jer će moć ljepote prije pretvoriti krjepost od onoga što jest u svodnicu nego što snaga krjeposti može preobraziti ljepotu u svoju sliku i priliku. Nekada je to bila besmislica, ali sada vrijeme to potvrđuje. Ja sam vas zbilja jednom ljubio.

OFELIJA

Doista, gospodaru, naveli ste me da u to povjerujem.

HAMLET

Niste mi smjeli povjerovati; jer vrlina ne može tako cijepiti naš stari panj da ne ćemo zadržati njegov okus. Ja vas nisam ljubio.

OFELIJA

Tako sam još više bila prevarena.

120

HAMLET

Idi u samostan. Ta, bi li htjela rađati grješnike? Ja sam sâm prilično krjepostan, ali bih se ipak mogao optužiti zbog takvih stvari te bi bolje bilo da me mati nije rodila. Veoma sam ohol, osvetljiv, častohlepan, s više prijestupa što vrebaju na moj mig nego što imam misli da ih smjestim, mašte da ih uobličim, ili vremena da ih izvršim. Što bi ovakvi ljudi poput mene trebali činiti dok gmižu između neba i zemlje? Svi smo mi prepredeni gadovi, ne vjeruj nijednomu od nas. Uputi se u samostan. Gdje vam je otac?

130

OFELIJA

Kod kuće, gospodaru.

HAMLET

Neka se za njim zatvaraju vrata, da nigdje ne može glumiti ludu nego u vlastitoj kući. Zbogom.

OFELIJA

Oh, pomozite mu, blaga nebesa.

HAMLET

Ako se udaš, dat ću ti u miraz ovu pokoru: bila ti čedna kao led, čista kao snijeg, ne ćeš izbjeći klevetu. Idi u samostan, zbogom. Ili ako se budeš morala udati, udaj se za budalu; jer pametni ljudi sasvim dobro znadu

140

kakva čudovišta od njih pravite. U samostan, idi — i to brzo. Zbogom.

OFELIJA

Sile nebeske, iscijelite ga.

HAMLET

Čuo sam o vašem ličenju, poprilično. Bog vam je dao jedno lice, a vi sebi pravite drugo. Vi poskakujete i migoljite se, i šušljate, vi nadijevate imena Božjim stvorenjima, a pravite se da je vaša obijest neznanje. Odlazi, ne ću više o tome, od toga sam poludio. Velim, ne ćemo više imati vjenčanja. Oni koji su već vjenčani — svi osim jednoga — oni će živjeti; ostali će ostati kako jesu. U samostan, idi.

150

(Izlazi.)

OFELIJA

Oh, kakav se plemenit duh ovdje urušio!
Dvorjanina, vojnika, učenjaka, oko, jezik, mač,
očekivanja i ruža pravedne vladavine,
zrcalo uglađenosti i uzor ponašanja,
štovan od svih štovatelja, posve, posve potonuo!
A ja, najpotištenija i najbjednija među gospama,
koja sam sisala med njegovih milozvučnih zavjeta,
sad vidim onaj plemeniti i vrhovni razum
poput slatkih zvona neskladno i hrapavo razbrenčan,
ono neusporedivo obličje i lice cvatne mladosti
uvenulo od mahnitosti. Oh, jao meni,
kad sam vidjela što sam vidjela, i vidim što vidim.

160

(Ulaze kralj i Polonije.)

KRALJ

Ljubav? Njegovi osjećaji ne naginju u tom smjeru,
niti je ono što reče, premda mu je manjkalo malo reda,
sličilo na ludilo. Ima nešto u njegovoj duši
na čemu njegova sjeta sjedi kao na jajima,
i strah me je da će ono što se izleže i prokljuje
biti nekakva opasnost; a da se to spriječi,
ja sam u brzom odlučivanju ovako odredio: 170
on će žurno u Englesku radi potraživanja
našega zanemarenog danka. Možda će mora
i drukčije zemlje, s raznolikim prizorima,
izagnati ono nešto čvrsto ustaljeno
u njegovu srcu, po čemu njegov mozak
stalno kopkajući odvraća ga od njegova
prijšnjeg ponašanja. Što vi o tome mislite?

POLONIJE

To će dobro djelovati. Ali ja ipak vjerujem
da je izvor i početak njegove boli
proistekao iz zanemarene ljubavi. — Što je, Ofelijo? 180
Ne morate nam kazati što je knez Hamlet rekao,
sve smo čuli. — Gospodaru, činite po svojoj volji,
ali ako držite da je zgodno, poslije glume
neka ga njegova kraljica-majka nasamo ponuka
da otkrije svoju bol; neka bude izravna s njim,
a ja ću se namjestiti, ako vam je po volji, da čujem
sav njihov razgovor. Ako ga ona ne razotkrije,
pošaljite ga u Englesku; ili ga zatočite gdje vaša mudrost
bude mislila da je najbolje.

KRALJ

Tako biti mora.
Ludilo kod velikih ne smije proći bez nadzora. 190
(*Izlaze.*)

DRUGI PRIZOR

*Dvorana u dvorcu.
(Ulaze Hamlet i tri glumca.)*

HAMLET

Govorite taj govor, molim vas, kako sam ga ja vama izgovorio, lepršavo na jeziku; ali ako se prenemažete kao što mnogi od vas glumaca čine, jednako bih volio da gradski bubnjar govori moje stihove. I nemojte previše rukom rezati zrak, ovako, nego sa svime postupajte suzdržano; jer u samoj bujici, oluji i, mogao bih reći, vrtlogu svoje strasti, morate stjecati i rađati umjerenost koja njoj može dati mekoću. Oh, vrijeđa me do dna duše kad čujem nekoga bučnog svata s vlasuljom na tikvi gdje kida strast u odrpine, u same dronjke, da bi probio uši onih u parteru koji najvećim dijelom nisu prijamljivi ni za što osim nerazjašnjivih pantomima i galame; takva bih svata dao išibati što nadmašuje Termaganta;²¹ to je herodskije od Heroda;²² molim vas, izbjegavajte to.

10

PRVI GLUMAC

To jamčim vašoj milosti.

HAMLET

Nemojte biti ni previše blijedi, nego neka vam vlastita prosudba bude učiteljem. Uskladite kretnju s riječi, riječ s kretnjom, uz ovu posebnu pozornost, da ne prekoračite prirodnu suzdržanost. Jer što god je tako pretjerano, daleko je od svrhe glumljenja, kojemu je cilj, kako nekoć tako i sada, bio i jest, držati tako reći

20

---

21 Izmišljeno muslimansko božanstvo; bučna i nasilna osoba iz srednjovjekovnih misterija.

22 Biblijski kralj Judeje, naredio pokolj djece; pojavljuje se u mirakulima kao gnjevni nasilnik.

zrcalo prirodi; pokazati vrlini njezino lice, preziru njegovu vlastitu sliku, a samom razdoblju i biti vremena obličje i otisak. Sad ako se u tome pretjera, ili podbaci, premda se neupućeni nasmijali, to može samo rastužiti razborite, a mišljenje jednoga od njih mora u vašem prihvaćanju pretegnuti cijelo kazalište drugih. Oh, ima glumaca koje sam viđao gdje glume — i slušao gdje ih drugi hvale, i to visoko, da ne kažem svetogrdno — koji su se, nemajući ni kršćanski glas, ni držanje kršćanina, ni poganina, ni čovjeka, tako kočoperili i mukali te sam mislio da su ljude napravili neki nadničari prirode, i da ih nisu dobro napravili, tako su oni neljudski oponašali čovječanstvo. 30

PRVI GLUMAC

Nadam se da smo mi to prilično popravili među nama.

HAMLET

Oh, popravite to u cijelosti. I dajte da oni koji glume vaše lakrdijaše ne govore više nego što je za njih napisano — jer ima ih koji će se sami smijati da bi potaknuli nekolicinu priglupih gledatelja da se također smiju, premda u međuvremenu bilo neko važno pitanje komada o kojemu tada treba razmišljati. To je odvratno, i pokazuje najbjedniju preuzetnost kod lakrdijaša koji se time služi. Idite, spremite se. 40

(Izlaze glumci.)

(Ulaze Polonije, Rosencrantz i Guildenstern.)

Što je, gospodine moj? Hoće li kralj čuti ovo remek-djelo?

POLONIJE

I kraljica također, i to odmah.

HAMLET

Recite glumcima da se požure.

(Izlazi Polonije.)

Hoćete li vas dvojica pomoći da se oni požure?

50

ROSENCRANTZ

Da, gospodaru.

(Izlaze Rosencrantz i Guildenstern.)

HAMLET

Ehej, Horacije!

(Ulazi Horacije.)

HORACIJE

Evo me, mili gospodaru, vama na službu.

HAMLET

Horacije, ti si upravo najstaloženiji čovjek
s kojim sam ikada imao posla.

HORACIJE

O dragi gospodaru.

HAMLET

Ne, ne misli da laskam;
jer kakvu se probitku mogu nadati od tebe
koji nemaš drugih prihoda osim duhovnih vrлина
da te hrane i odijevaju? Zašto bi se siromahu laskalo?

Ne, neka zašecereni jezik liže bljutavu raskoš,
i svija voljne zglobove koljena gdje korist
može slijediti za ulagivanjem. Čuješ li ti?

Otkad je moja draga duša gospodarica razludžbe,
i umije razlikovati svoj izbor među ljudima,
ona je tebe zapečatila za se; jer ti si bio

60

kao onaj koji, trpeći sve, ništa ne trpi,
čovjek koji je udarce i nagrade sudbine
primao s jednakim hvalama; a blaženi su oni
kojima su krv i prosudba tako dobro smiješane
da nisu frula za Fortunin prst da svira 70
na kojoj rupi joj se sviđa. Daj mi toga čovjeka
koji nije rob strasti, i ja ću ga nositi
u srži svoga srca, da, u srcu svoga srca,
kao što tebe nosim. Malo je previše ovoga. —
Večeras se izvodi neka predstava pred kraljem:
jedan njezin prizor slični na okolnosti
koje sam ti ispričao o smrti moga oca.
Molim te, kad vidiš da teče taj čin,
upravo s istinskom prosudbom svoje duše
promatraj moga strica. Ako njegova potajna krivnja 80
sama ne izađe iz brloga tijekom jednoga govora,
proklet je onaj duh kojega smo vidjeli,
a moji umišljaji su jednako onečišćeni
kao Vulkanov viganj.²³ Pozorno ga gledaj;
jer ja ću svoje oči prikovati uz njegovo lice,
a poslije ćemo obojica udružiti svoje prosudbe
u mišljenju o njegovu izgledu.

HORACIJE

Dobro, gospodaru.

Ako on išta utaji dok se glumi ta predstava,
i promakne otkriću, ja ću platiti krađu.

(Čuju se trublje i bubnjevi.)

HAMLET

Dolaze na predstavu. Ja moram biti sulud. 90
Nađite mjesto.

---

23 Kovačnica rimskoga boga vatre i obrade kovina.

(Ulaze kralj, kraljica, Polonije, Ofelija, Rosencrantz i Guildenstern, te druga gospoda iz pratnje; kraljeva straža nosi buktinje.)

KRALJ

Kako živi naš rođak Hamlet?

HAMLET

Izvršno, vjere mi, od kameleonove hrane.²⁴ Jedem zrak, nadjeven obećanjima. Tako ne možete toviti kopune.

KRALJ

Ja ništa nemam od toga odgovora, Hamlete. To nisu moje riječi.

HAMLET

Ne, nisu ni moje sada.

(Poloniju.)

Gospodine moj, vi ste nekada glumili na sveučilištu, kažete?

POLONIJE

To jesam, gospodaru moj, i računao sam se kao dobar glumac.

100

HAMLET

Što ste igrali?

POLONIJE

Igrao sam Julija Cezara. Bio sam ubijen na Kapitolu. Brut me je ubio.

---

²⁴ Od davnina se vjerovalo da se kameleon hrani zrakom.

HAMLET

Bilo je brutalno od njega da ondje ubije takva telca kapitalca. Jesu li glumci spremni?

ROSENCRANTZ

Da, gospodaru moj, čekaju vaše dopuštenje.

KRALJICA

Dođi amo, dragi moj Hamlete, sjedni kraj mene.

HAMLET

Ne, dobra majko, ova kovina jače privlači.

(Krene prema Ofeliji.)

POLONIJE *(tihu kralju)*

Oho! Vidite li to?

HAMLET *(liježući kraj Ofelijinih nogu)*

Gospo, smijem li leći u vaše krilo?

110

OFELIJA

Ne, gospodaru.

HAMLET

Hoću reći, s glavom na vašem krilu.

OFELIJA

Da, gospodaru.

HAMLET

Mislite li da sam htio reći nešto bludno?

OFELIJA

Ja ništa ne mislim, gospodaru.

HAMLET

Lijepa je to misao ležati među djevojačkim nogama.

OFELIJA

Što to, gospodaru?

HAMLET

Ništa.

OFELIJA

Vi ste veseli, gospodaru.

120

HAMLET

Tko, ja?

OFELIJA

Da, gospodaru.

HAMLET

O Bože, vaš jedini tvorac lakrdija. Što bi čovjek trebao raditi nego biti veseo? Ta pogledajte kako radosno izgleda moja majka, a otac mi je umro tijekom ova dva sata.

OFELIJA

Ne, tomu su dvaput po dva mjeseca, gospodaru.

HAMLET

Toliko dugo? Pa onda, neka vrag nosi crninu, jer ja ću imati odjeću od samurovine. O nebesa, umro prije dva mjeseca i još nije zaboravljen! Onda ima nade da uspomena na velika čovjeka može nadživjeti njegov život pola godine. Ali, Gospe mi, on tada mora graditi crkve, ili će inače trpjeti što se na njega ne misli, kao ni na onoga drvenog konjića²⁵ kojemu je spomen-slovo »Jer joj, jer joj, zaboravljen je konjić moj«.

130

---

25 Drvenog su konjića nekad privezivali oko pasa plesači u moreški; već u Shakespeareovo doba izgubio se taj običaj, ali uspomena na njega u govoru se sačuvala.

*(Odjeknu trublje. Slijedi pantomima.)
(Ulaze kralj i kraljica, kraljica zagrlila njega i on nju. Ona klekne i iskazuje mu vjernost. On je pridiže i naslanja glavu na njezin vrat; zatim legne na cvjetnu lijehu. Videći da je usnuo, ona ga ostavi. Odmah ulazi drugi čovjek, skine njegovu krunu, poljubi je, ulije otrov u spavačevo uho i ostavi ga. Kraljica se vraća, nalazi kralja mrtva, načini dirljivu kretnju. Trovatelj ponovno ulazi s trojicom-četvoricom. Oni izgledaju kao da tuguju s njom. Iznosi se mrtvo tijelo. Trovatelj snubi kraljicu. Ona je neko vrijeme odbojna, ali na kraju prihvaća njegovu ljubav. Izlaze.)*

OFELIJA

Što znači ovo, gospodaru?

HAMLET

Bogme, to je himbena hudoba. To znači zlo.

OFELIJA

Možda ova slika uvodi u radnju komada.

(Ulazi prolog.)

HAMLET

Doznat ćemo od ovog momka. Glumci ne znaju čuvati tajnu; sve će kazati.

OFELIJA

Hoće li nam kazati što je značila ona slika?

HAMLET

Da, ili bilo koja slika koju ćete vi njemu pokazati. Ako se vi ne budete stidjeli pokazati, ni on se ne će stidjeti vama kazati što ona znači.

140

OFELIJA

Vi ste zločesti, vi ste zločesti. Želim gledati komad.

PROLOG

»Za nas i za tragediju našu,
Evo, blagost preklinjemo vašu,
Sa strpljenjem da nas počujete.«

(Izlazi.)

HAMLET

Je li to prolog, ili posveta u prstenu?

OFELIJA

Kratko je, gospodaru.

HAMLET

Kao ženska ljubav.

(Ulazi dvoje glumaca, kralj i kraljica.)

GLUMAC KRALJ

»Punih trideset puta su prošla Febova kola 150
Oko kugle zemaljske i Neptunova slanog mora,
I trideset puta dvanaest mjeseci s posuđenim svjetlom
Bilo je dvanaest puta trideset nad ovim svijetom
Otkad nam ljubav srca i Himenej²⁶ ruke naše
U najsvetije spone uzajamno povežaše.«

GLUMICA KRALJICA

»Toliko putovanja neka sunce i mjesec čine
Da brojimo ih opet prije nego ljubav mine.
Ali jao meni, vi ste bolesni odnedavna,
Tako daleko od vedrine i vašeg prijašnjeg stanja,
Da strepim za vas. Ipak, premda ja strepim, 160

---

²⁶ Starogrčki bog svadbe.

To vas ne smije, gospodaru, nimalo obeskrjepit;
Jer ženski strah i ljubav drže ravnotežu,
Ili nijednog nema, ili do krajnosti sežu.
Sad, što je moja ljubav, iskustvo vam je reklo,
A kolika mi je ljubav, toliko se straha steklo.
Gdje je ljubav velika, najmanja sumnja nas stravi;
Gdje malen strah naraste, velika ljubav se javi.«

GLUMAC KRALJ

»Vjere mi, uskoro se moram, ljubavi, s tobom
razdružiti;
Moje djelotvorne sile prestaju mene služiti;
A ti ćeš dalje živjeti, i ljubljena i dična,
Na ovom lijepom svijetu; i možda nekog slična
Ti ćeš za muža« —

170

GLUMICA KRALJICA

»Oh, taj ostatak proklet budi.
Ta ljubav mora biti izdaja u mojoj grudi.
U drugom mužu nek se prokletstvo za me zbije;
Ne uzima drugoga koja prvoga ubila nije.«

HAMLET (*za se*)

To je pelin.

GLUMICA KRALJICA

»Razlozi što potiču da se druga udaja sprema
Niski su obziri spram koristi, nijednog od ljubavi
nema.
Po drugi put ja muža svojega mrtva ubih
Kada drugi muž u postelji mene ljubi.«

180

GLUMAC KRALJ

»Što sada zborite, vjerujem da su i misli vaše;

Ali mi često kršimo tvrde odluke naše.
 Nakana je pamćenju tek robinjica bijedna,
 Silovito se rodi, ali je malo vrijedna;
 Sad se drži na stablu kao nezreli plod,
 Ali netresena padne kad dospije na rod.
 Sasvim je prirodno što se mi ne spominjemo
 Platiti sebi ono što sebi dugujemo.
 Što god mi sami sebi obećamo u strasti,
 Kad se okonča strast, i svrha toga će pasti. 190
 U tuzi ili radosti, žestina što ne jenja
 Sama po sebi ništi vlastita ispunjenja.
 Gdje radost banči, tuga jada nemilice;
 Tuga se raduje, radost tuži, zbog sitnice.
 Taj svijet za vječnost nije, i nije neobično
 Što s našom sudbinom se i ljubav mijenja slično,
 Jer nam pitanje osta koje se riješiti ima:
 Vodi li sudbinu ljubav, ili pak nju sudbina.
 Neka velikan padne, miljenici mu se gube;
 Kad se ubogar digne, i neprijatelji ga ljube. 200
 I dovde je zbilja ljubav sa sudbinom u družbi:
 Ne oskudijeva prijateljima tko nije u nuždi,
 A tko prijatelja lažna kuša u potrebi,
 Izravno ga pretvara u dušmanina sebi.
 Ali da završim sukladno svojem početku,
 Naše volje i sudbine tako suprotno teku
 Da nam se namjere stalno izjalove baš:
 Misli nam jesu naše, njihov ishod nije naš.
 Tako misliš da ne ćeš drugoga muža htjeti,
 Ali te misli će s prvim mrtvim gospodarom mrijeti. « 210

GLUMICA KRALJICA

»Nebesa mi ne dala svjetla, ni zemlja hrane,
 Zabavu i počinak meni neka dan i noć brane,

Moje ufanje i nada u zdvojnost neka se skrene,
A pustinjački život u tamnici zapao mene,
Svaka protivnost, od koje problijedi lice veselja,
Nek sretne i zatre sve što najdraža mi je želja,
I ovdje i onkraj nek me progone borbe hude,
Ako postanem ženom, kad jednom udovica budem.«

HAMLET

Ako bi sada to prekršila.

GLUMAC KRALJ

»To je duboka prisega. Draga, ostavi me načas tu. 220
Moj duh postaje trom, i rado bih u snu
zavarao tegoban dan.«

GLUMICA KRALJICA

»San uljuljao misli tvoje,
I nikad ne došla nesreća između nas dvoje.«
(*Ona izlazi. On usne.*)

HAMLET

Gospo, kako vam se sviđa ovaj komad?

KRALJICA

Ta gospođa previše izjavljuje, čini mi se.

HAMLET

Oh, ali ona će održati riječ.

KRALJ

Jeste li čuli sadržaj? Da nema u njemu kakve uvrjede?

HAMLET

Ne, ne, oni se samo šale — truju u šali. Nikakve uvrjede
na svijetu. 230

KRALJ

Kako se zove taj komad?

HAMLET

»Mišolovka« — bogme, kako slikovito! Ovaj komad je slika jednog umorstva koje je počinjeno u Beču — Gonzaga je vojvodino ime, njegova žena Baptista — vidjet ćete odmah. To je pokvarenjačko rukodjelo, ali što onda? Vaše veličanstvo, i mi što imamo čiste duše, to se nas ne tiče. Neka se nažuljana kljusina užimlje, naš greben je nenatučen.

(Ulazi Lucijan.)

Ovo je neki Lucijan, kraljev sinovac.

OFELIJA

Vi ste dobri kao kakav kor, gospodaru.

240

HAMLET

Mogao bih biti tumačem između vas i vaše ljubavi, kad bih mogao gledati kako lutke ljubakaju.

OFELIJA

Vi ste britki, gospodaru, vi ste britki.

HAMLET

Stajalo bi vas jedno stenjanje da otupite moj brid.

OFELIJA

Sve bolje, i gore.

HAMLET

Tako vi za zlo uzimate svoje muževe. — Počni, ubojico. Okani se svoga prokletog krevljenja i počni. Idemo. »Grakćući gavran za osvetom riče.«

LUCIJAN

»Misli crne, ruke vješte, valjan otrov, zgodan čas,
Urotilo se doba, k tomu nijedan stvor ne vidi nas; 250
Ti mješavino smradna, iz ponoćnih trava iscijeđena,
Od Hekatine²⁷ kletve triput gnusna, triput okužena,
Tvoja prirodna čarolija, sa svom svojstvenom grozotom,
Neka smjesta zdravim zagospodari životom.«

(Ulijeva otrov u spavačevo uho.)

HAMLET

Truje ga u vrtu zbog njegovih posjeda. Njemu je ime Gonzaga. Priča postoji, i napisana je vrlo biranim talijanskim jezikom. Odmah ćete vidjeti kako ubojica zadobiva ljubav Gonzagine žene.

OFELIJA

Kralj ustaje.

HAMLET

Što, uplašio se lažnoga hitca? 260

KRALJICA

Kako je mojem gospodaru?

POLONIJE

Prekinite predstavu.

KRALJ

Dajte mi svjetla. Odlazimo.

POLONIJE

Svjetla, svjetla, svjetla.

(Izlaze svi osim Hamleta i Horacija.)

---

27 Hekata je božica koja je upravljala čarobnjačkom vještinom; često su je prikazivali s trostrukim tijelom.

HAMLET

»Eto, neka ranjen srndać plače,
Dok nezlijeđen jelen skače;
Netko mora spavat, netko bdjet,
Tako teče ovaj svijet.«

Zar ne bi ovo, gospodine, i šuma perjanica — ako me
sreća turski izda — s provansalskim ružama na mojim
narezuckanim cipelama, meni pribavilo suvlasništvo u
nekom glumačkom čoporu?

270

HORACIJE

Pola jedne dionice.

HAMLET

Cijelu jednu, meni.
»Jer, Damone, tebi znati valja,
Kraljevstvo je to bez kralja
Jupitera; sad je vladalac
Pravi pravcati — paun.«

HORACIJE

Mogli ste rimovati.

HAMLET

O dobri Horacije, kladio bih se u tisuću funta na riječi
onoga duha. Jesi li zapazio?

280

HORACIJE

Vrlo dobro, gospodaru.

HAMLET

Kad se govorilo o trovanju?

HORACIJE

Vrlo dobro sam ga motrio.

HAMLET

Aha! Idemo, malo glazbe; idemo, svirale.
»Jer ako li se kralju ne sviđa komedija,
Onda se, valjda, njemu ne sviđa ona zbilja.«
Idemo, malo glazbe.
(*Ulaze Rosencrantz i Guildenstern.*)

GUILDENSTERN

Dobri gospodaru moj, dopustite mi jednu riječ s vama.

HAMLET

Gospodine, cijelu povijest. 290

GUILDENSTERN

Kralj, gospodaru —

HAMLET

Da, gospodine, što je s njim?

GUILDENSTERN

Povukao se čudesno rastrojen.

HAMLET

Od pića, gospodine?

GUILDENSTERN

Ne, gospodaru moj, od žuči.

HAMLET

Vaša bi se mudrost pokazala dragocjenijom da to dojadi
liječniku, jer bi od čišćenja koje mu ja propišem možda
potonuo u više žuči.

GUILDENSTERN

Dobri gospodaru moj, stavite svoj govor u nekakav 300
okvir, i nemojte tako divlje skakati s mojeg predmeta.

HAMLET

Ja sam pitom, gospodine. Recite.

GUILDENSTERN

Kraljica, vaša majka, u najvećoj ojađenosti duha, poslala me k vama.

HAMLET

Dobro ste došli.

GUILDENSTERN

Ne, dobri gospodaru moj, ova udvornost nije prave vrste. Bude li vam po volji da mi date razborit odgovor, izvršit ću zapovijed vaše majke; ako ne, vaše dopuštenje da odem i moj povratak bit će svršetak mogeg posla.

HAMLET

Gospodine, ne mogu.

310

ROSENCRANTZ

Što, gospodaru moj?

HAMLET

Dati vam razborit odgovor. Moj razbor se razbolio. Ali, gospodine, odgovorom kakav mogu dati, vi ćete zapovijedati — ili radije, kako kažete, moja majka. Stoga ništa više, nego na stvar. Moja majka, kažete —

ROSENCRANTZ

Dakle, ovako ona kaže: zbog vašega ponašanja nju je obuzela zaprepaštenost i zapanjenost.

HAMLET

Oh, čudesna li sina koji može tako skameniti majku! Ali zar nema nikakva produžetka za petama te majčine zapanjenosti? Priopćite.

320

ROSENCRANTZ

Ona želi s vama govoriti u svojoj odaji prije nego što pođete spavati.

HAMLET

Poslušat ćemo, makar nam bila deset puta majka. Imate li kakva daljnjeg posla sa mnom?

ROSENCRANTZ

Gospodaru moj, vi ste me nekoć voljeli.

HAMLET

I još vas volim, tako mi ovih kradljivica i lupežica.

(Pokazuje svoje ruke.)

ROSENCRANTZ

Dobri gospodaru moj, koji je vaš uzrok rastrojenosti? Sigurno zatvarate vrata vlastitoj slobodi ako svoje jade nijećete prijatelju.

330

HAMLET

Gospodine, nedostaje mi promaknuća.

ROSENCRANTZ

Kako to može biti, kad imate glas samoga kralja za nasljedstvo u Danskoj?

HAMLET

Da, gospodine, ali dok trava naraste — poslovice se malo upljesnivila.

(Ulaze glumci sa sviralama.)

Oh, svirale. Dajte da vidim jednu. — Da se povučem s vama; zašto zaobilazite da mi dođete uz vjetar, kao da biste me stjerali u mrežu?

GUILDENSTERN

O gospodaru moj, ako je moja dužnost previše drska,
moja ljubav je previše zazorna. 340

HAMLET

To ne razumijem dobro. Hoćete li zasvirati na ovoj fruli?

GUILDENSTERN

Gospodaru moj, ne mogu.

HAMLET

Molim vas.

GUILDENSTERN

Vjerujte mi, ne mogu.

HAMLET

Preklinjem vas.

GUILDENSTERN

Ne znam nijedan zahvat na njoj, gospodaru moj.

HAMLET

To je lako kao lagati. Pritiskajte ove oduške prstima i
palcem, davajte joj daha ustima, pa će govoriti naj- 350
rječitijom glazbom. Pogledajte, ovo su te rupe.

GUILDENSTERN

Ali ja ne znam njima upraviti da imalo skladno prozbo-
re. Nemam te vještine.

HAMLET

No, pogledajte sada, kakvu nevrijednu stvar od mene
činite. Htjeli biste svirati na meni; htjeli biste naoko
poznavati moje tipke; htjeli biste iščupati srce moje
tajne; htjeli biste me osluhnuti od najniže moje note do

vrhunca raspona; a ima mnogo glazbe, izvrsna glasa, u ovoj maloj cijevi, samo što je vi ne možete nagnati da govori. Krv mu Božju, zar mislite da je na meni lakše svirati nego na fruli? Zovite me glazbalom kojim hoćete, premda prebirete po meni, vi ne možete na meni svirati.

360

(Ulazi Polonije.)

Bog vas blagoslovio, gospodine.

POLONIJE

Gospodaru moj, kraljica bi htjela s vama govoriti, i to odmah.

HAMLET

Vidite li onaj oblak što je gotovo u obliku deve?

POLONIJE

Tako mi mise, i jest — doista kao deva.

HAMLET

Meni se čini da je kao lasica.

370

POLONIJE

Ima leđa kao lasica.

HAMLET

Ili kao kit.

POLONIJE

Upravo kao kit.

HAMLET

Onda ću doći svojoj majci za koji čas. — Izluđuju me do vrhunca mojih mogućnosti. — Doći ću za koji čas.

POLONIJE

Reći ću tako.

(Izlazi.)

HAMLET

»Za koji čas« je lako reći. — Ostavite me, prijatelji.

(Izlaze svi osim Hamleta.)

Sada je pravo vještije doba noći,
kad groblja zijevaju i sam pakao izdiše pošast 380

na ovaj svijet. Sad bih mogao piti vrelu krv,
i obavljati takav grozan posao te bi dan
zadrhtao da to vidi. Polako, sada k mojoj majci.

O srce, ne izgubi osjećaje. Nikada ne daj
da Neronova duša²⁸ uđe u ove postojane grudi;
neka budem okrutan, ali ne protuprirodan.

Riječi će mi biti bodeži, ali nijednim se ne ću poslužiti.

Neka moj jezik i duša u tome budu licemjери:
kolike god će osude iz mojih riječi ječat,
neka im nikad duša ne pristane dati pečat. 390

(Izlazi.)

TREĆI PRIZOR

Kraljevo krilo u dvorcu.

(Ulaze kralj, Rosencrantz i Guildenstern.)

KRALJ

Ne sviđa mi se on, niti je za nas sigurno dopuštati
njegovu ludilu da se razmaše. Zato se spremajte;

---

28 Neron je smaknuo svoju majku Agripinu (koja je otrovala svoga muža, cara Klaudija).

ja ću odmah narediti da se sroči vaše opunomoćenje,
a on će skupa s vama u Englesku. Ne mogu
okolnosti našega položaja trpjeti opasnost
tako blizu nas kakva iz sata u sat raste
iz njegove mrgodnosti.

GUILDENSTERN

Mi ćemo se pripraviti.

Nadasve je sveta i pobožna bojazan očuvati
u sigurnosti one mnoge mnoge osobe
koje žive i hrane se od vašeg veličanstva.

10

ROSENCRANTZ

Svaki pojedini i zasebni život je dužan
da sam sebe svom snagom i oboružanjem razuma
štiti od neprilika; ali mnogo više
onaj duh o čijoj dobrobiti ovise i opstoje
životi mnogih. Kada premine veličanstvo,
ono ne umire samo, nego kao vir povuče sa sobom
sve što je blizu njega. Ili, ono je kao zamašan kotač
učvršćen na vrhuncu najviše planine, kojemu je
na goleme žbice deset tisuća manjih
stvari umetnuto i pripojeno, pa kada on padne,
svaki sitni dodatak, neznatan privjesak,
očekuje bučna propast. Nikada nije kralj
uzdisao sam, nego uz sveopće stenjanje.

20

KRALJ

Opremite se, molim vas, za to hitno putovanje;
jer želimo svezati putilo oko toga straha
što hoda preslobodnih nogu.

ROSENCRANTZ

Požurit ćemo se.

(Izlaze Rosencrantz i Guildenstern.)

(Ulazi Polonije.)

POLONIJE

Gospodaru moj, on ide u odaju svoje majke.
Ja ću se pritajiti iza zastora da čujem
što se zbiva. Jamčim da će ga čestito izgrditi;
i kao što ste rekli — a mudro je bilo to rečeno — 30
zgodno je da više slušatelja nego jedna majka,
jer one su po prirodi pristrane, dodatno čuje
taj razgovor. Ostanite zbogom, vladaru moj.
Pohodit ću vas prije nego pođete spavati, i reći
što budem znao.

KRALJ

Hvala, dragi gospodine.

(Izlazi Polonije.)

Oh, moj zločin je smradan, zaudara do neba;
na njemu je prvobitno najstarije prokletstvo —
umorstvo brata. Moliti se ne mogu,
iako je nagnuće britko kao volja; moja
jača krivica poražava jaku nakanu, 40
i poput čovjeka zauzeta dvostrukim poslom,
ja stojim kolebajući se gdje bih prije počeo,
pa oba zanemarujem. Što, da je ova prokleta ruka
dvaput deblja od sebe zbog bratove krvi,
zar nema dostatno kiše na blagome nebu
da je opere bjelje od snijega? Čemu služi milost
nego da se sučeli s licem zločina?
I što je u molitvi nego ta dvojaka snaga,
da nam se stane na put prije nego stignemo pasti
ili oprosti kada padnemo? Onda ću dignuti pogled. 50
Moj grijeh je počinjen — ali kakav mi oblik molitve

može poslužiti svrsi? »Oprosti mi gnusno umorstvo«?
 To ne može biti, jer ja i dalje posjedujem
 one probitke zbog kojih sam počinio to umorstvo —
 svoju krunu, vlastito častoljublje i svoju kraljicu.
 Može li se dobiti oprost i zadržati zločin?
 U pokvarenom tijeku događaja ovoga svijeta
 pozlaćena ruka zločina može odgurnuti pravdu,
 i često se vidi gdje sama grješna stečevina
 potkupljuje zakon. Ali nije tako gore; 60
 ondje nema varanja, ondje je djelo izloženo
 u svojoj pravoj naravi, a mi smo sami prisiljeni
 upravo u lice i čelo našim grijesima
 davati svjedočanstvo. Što onda? Što preostaje?
 Kušaj što može kajanje. Što ono ne može?
 Ipak, što ono može, kad se čovjek ne može pokajati?
 O nevoljno stanje! O grudi crne kao smrt!
 O dušo na lijepku, boreći se da se oslobodiš
 sve više se zaplećeš! U pomoć, anđeli! Napregnite se.
 Prignite se, tvrdokorna koljena; a ti, srce 70
 čeličnih struna, budi mekano kao žile
 novorođena čeda. Sve može biti dobro.
 (*Klekne.*)
 (*Ulazi Hamlet.*)

HAMLET

Sad bih to mogao glatko učiniti, sad se on moli.
 I sad ću to učiniti. I tako on ide u nebo;
 i tako sam se osvetio. To treba razmotriti:
 nitkov ubije mojeg oca, i zbog toga ja,
 njegov sin jedinac, toga istoga nitkova šaljem
 u nebo.
 Pa, to je nadnica i plaća, a ne osveta.
 On smaknu mojeg oca neočišćena, u sitosti, 80

sa svim grijesima u punom cvatu, bujnima kao svibanj;
a kako stoji njegov račun, tko zna osim neba?
Ali prema našim prilikama i nizanju misli,
teško njemu. I jesam li se onda osvetio,
ako ga smaknem dok čisti svoju dušu,
kad je spreman i zreo za odlazak?

Ne.

Stoj, maču, i prepoznaj jeziviju zgodu;
kad bude pijan u snu, ili u jarosti,
ili u rodoskrvnom užitku svoje postelje,
u igri dok psuje, ili zauzet nekim poslom
u kojem nema nikakva traga spasenju,
tada ga obori, da mu se pete ritnu u nebo
i da mu duša može biti prokleta i crna
kao pakao kamo ide. Moja majka čeka.
Tvoji se bolesni dani tek produžuju od toga lijeka.

90

(Izlazi.)

KRALJ

Moje riječi uzlijeću, a misli dolje gmižu;
riječi bez misli nikad u nebo ne stižu.

(Izlazi.)

ČETVRTI PRIZOR

Kraljičino krilo u dvorcu.

(Ulaze kraljica i Polonije.)

POLONIJE

Odmah će doći. Gledajte ga čestito ukoriti;
recite da je njegova obijest prebujna da bi se podnosila,
i da ga je vaša milost zaklanjala i stajala između

mного bijesa i njega. Ja ću se ovdje pritajiti.
Molim vas, budite izravni.

KRALJICA

Ja vam jamčim, nemojte se
za me bojati. Povucite se, čujem ga gdje dolazi.

(Polonije se sakrije iza zastora.)

(Ulazi Hamlet.)

HAMLET

Onda, majko, o čemu je riječ?

KRALJICA

Hamlete, ti si svoga oca jako uvrijedio.

HAMLET

Majko, vi ste moga oca jako uvrijedili.

KRALJICA

Idemo, idemo, vi odgovarate suludim jezikom.

10

HAMLET

Idite, idite, vi pitate poročnim jezikom.

KRALJICA

Pa, što je sad, Hamlete?

HAMLET

O čemu je sad riječ?

KRALJICA

Zar ste me zaboravili?

HAMLET

Ne, tako mi križa, nisam.
Vi ste kraljica, žena muževa brata, i —
da barem nije tako — vi ste moja majka.

KRALJICA

No, suočit ću vas s onima koji znaju govoriti.

HAMLET

Idemo, idemo, sjednite; da se niste maknuli.
Ne ćete otići dok ja vas ne suočim sa zrcalom
gdje možete vidjeti najskrovitiji dio sebe.

KRALJICA

Što ćeš učiniti? Ne ćeš me valjda umoriti.
U pomoć, hej!

20

POLONIJE (*iza zastora*)

Što? Hej! U pomoć! U pomoć!

HAMLET

Što je to? Štakor! Mrtav, za dukat da je mrtav!
(*Probode mačem kroz zastor.*)

POLONIJE (*iza zastora*)

Oh, ubiše me.

KRALJICA

Oh, jao meni, što si učinio?

HAMLET

Pa ne znam. Je li to kralj?
(*Podigne zastor i otkrije mrtva Polonija.*)

KRALJICA

Oh, kakav je to prenagljen i krvav čin!

HAMLET

Krvav čin. Gotovo grdan, dobra majko,
kao ubiti kralja i udati se za njegova brata.

KRALJICA

Kao ubiti kralja?

HAMLET

Da, gospo, to su moje riječi. — 30

Ti bijedni, prenagljeni, nametljivi luđače, zbogom.
Zamijenio sam te za boljega od tebe. Pomiri se sa sudbinom;
vidiš da ima opasnosti kad si previše radoznao. —
Prestanite lomiti ruke. Mir, sjednite, a meni
dopustite da vam slomim srce; jer to i hoću
ako je sazdano od proderive stvari,
ako ga prokleta navika nije tako stvrdnula
da bude neprobojan bedem protiv osjeta.

KRALJICAŠto sam uradila, da se tvoj jezik usuđuje mljeti
tako grubim glasom protiv mene?**HAMLET**

Takav čin 40

da potamnjuje dražest i rumenilo čednosti,
krjepost naziva licemjerjem, trga ružu
s lijepoga čela jedne nedužne ljubavi
i tamo utiskuje biljeg; zbog njega su bračni zavjeti
lažni kao kockarske zakletve; oh, takvo djelo
kao da iz tijela prisezanja čupa
samu dušu, a od slatkog obreda tvori
gomilu riječi. Nebesko se lice žari
iznad ove čvrste i složene gromade
ožalošćena obraza, kano uoči Sudnjeg dana, 50
bolno u mislima od toga čina.

KRALJICAJao, od kakva čina,
da riče tako glasno i grmi u prologu?

HAMLET

Pogledajte ovdje ovu sliku, i ovu,
ove prikazane likove dvojice braće.
Vidite kakva je dražest stolovala na ovom licu,
Hiperionovi uvojci,²⁹ čelo samoga Jupitera,
okom kao Mars da prijeti i zapovijeda,
držanjem kao glasnik Merkur koji je
istom sletio na nebotični brijeg; 60
doista spoj i obličje u kojemu je
svaki bog kada otisnuo svoj žig
eda bi svijetu dao jamstvo da je to čovjek.
To je bio vaš muž. Pogledajte sada što slijedi.
Evo vašega muža, poput snjetljiva klasa
on pljesnivi zdrava brata. Imate li oči?
Zar ste mogli prestati pasti na ovoj lijepoj planini
i toviti se na ovoj pustopoljini? Ha, imate li oči?
Ne možete to nazvati ljubavlju; jer u vašoj dobi
uzavrelost u krvi je ukroćena, ponizna je, 70
i dvori razum, a koji bi razum prešao
od ovoga k ovome? Osjete zacijelo imate,
inače ne biste mogli imati kretnje; ali ti osjeti
zacijelo su se ukočili, jer ludilo ne bi zabludjelo
niti bi ikad osjeti tako robovali mahnitosti
da ne bi sačuvali neku mjeru razlučivanja
da posluže u takvoj razlici. Koji je to đavao bio
što vas je tako prevario u igri slijepoga miša?
Oči bez opipa, opip bez vida, uši
bez ruku ili očiju, njih bez sviju njih, 80
ili tek bolestan dio jednoga pravog osjeta,
ne bi mogli tako bulazniti. O sramoto,
gdje ti je rumen? Odmetnički pakle,

---

29 Hamlet redom uspoređuje oca s grčkim božanstvom sunca, zatim s vrhovnim bogom, s bogom rata i napokon s božanskim glasnikom.

ako se možeš pobuniti u kostima jedne matrone,
neka usplamtjeloj mladosti krjepost bude voskom
da se rastapa na vlastitom ognju; proglasi da nije sramota
kada silovita raspaljenost kreće u juriš,
jer sama mrzlina jednako živahno gori,
a razum podvodi volju.

KRALJICA

O Hamlete, ne govori više.

Ti mi okrećeš oči u dno moje duše,
a ondje vidim takve crne i upijene mrlje
da im ne će izbljedjeti boja.

90

HAMLET

Ne, nego živjeti
u smrdljivom znoju zamašćene postelje,
ogreznule u truležu, naslađujući se i ljubujući
u prljavom brlogu.

KRALJICA

Oh, ne govori mi više.

Te riječi kao bodeži prodiru u moje uši.
Ne više, mili Hamlete.

HAMLET

Ubojica i hulja,
nitkov koji nije ni dvadeseti dio desetine
vašega prijašnjeg gospodara, nakaza među kraljevima,
jedan kradljivac kraljevstva i vladavine,
koji je s police ukrao dragocjeni dijamem
i strpao ga u džep —

100

KRALJICA

Ne više.

HAMLET

Kralj dronjaka i zakrpa —

(Ulazi dub.)

Spasite me i lebdite nada mnom na svojim krilima,
vi nebeski stražari! — Što želi vaš milostivi lik?

KRALJICA

Jao, on je lud.

HAMLET

Zar ne dolazite ukoriti svoga tromog sina,
koji, trateći vrijeme i strast, dopušta da mine
prijeko izvršenje vaše strahovane zapovijedi?
Oh, recite.

DUH

Nemoj zaboraviti. Ovaj posjet treba
samo naoštriti tvoju gotovo otupljenu nakanu.
Ali gledaj, tvoju majku je spopala zapanjenost.
Oh, stupi između nje i njezine zaraćene duše.
Umišljaj najjače djeluje u najslabijim tijelima.
Govori s njom, Hamlete.

110

HAMLET

Što je s vama, gospo?

KRALJICA

Jao, što je s vama,
da upirete svoje oko u prazninu,
i s netvarnim zrakom vodite razgovor.
Iz vaših očiju divlje proviruju vaši dusi,
i poput usnulih vojnika kad je uzbuna,
vaša polegla kosa, kao život u izraslinama,
diže se i kostriješi. O umiljati sine,

120

po žaru i plamenu svoje rastrojenosti
rasprskaj hladno strpljenje. U što gledate?

HAMLET

U njega, u njega. Gledajte kako se blijedo sjaji.
Njegovo obličje i razlog da skupa propovijedaju kamenju,
i ono bi postalo prijamljivo. — Ne gledajte u mene,
da tim dirljivim činom ne preobratite moje
tvrde namjere; tada će onomu što moram učiniti
pomanjkati prave boje; suze možda
umjesto krvi.

130

KRALJICA

Komu to govorite?

HAMLET

Zar ništa ne vidite ondje?

KRALJICA

Ništa od svega; ali vidim sve što jest.

HAMLET

I zar ništa niste čuli?

KRALJICA

Ne, ništa osim nas.

HAMLET

Pa, gledajte tamo, gledajte kako se iskrada.
Moj otac, u svojoj odjeći kao kad je bio živ!
Gledajte kako upravo sad izlazi na vrata.

(Izlazi dub.)

KRALJICA

Sve je to puka izmišljotina vašeg mozga.

U tom bestjelesnom stvaranju mahnitost je
veoma vješta. 140

HAMLET

Mahnitost? Moje bilo
kao i vaše odmjereno drži korak, i stvara
jednako zdravu glazbu. Nije ludilo
ono što sam zborio. Podvrgnite me kušnji,
i stvar ću ponoviti doslovce, gdje bi ludilo
plahovito odskočilo. Majko, za ljubav milosrđa,
ne oblažite svoju dušu tom laskavom pomasti,
kao da ne govori vaš prijestup nego moje ludilo.
To će samo preslojiti kožicom gnojno mjesto,
dok smrdljivi trulež, potkopavajući sve iznutra, 150
neviden rastače. Ispovjedite se nebu,
ožalite što je prošlo, izbjegnite što ima doći;
i nemojte gnojivom posipati korov da ne bude
još bujniji. Oprostite mi ovu moju krjepost;
jer u gojaznosti ovih sipljivih vremena mora
krjepost sama moliti porok za oprostjenje, da,
priginjati se i ulagivati da mu dobro učini.

KRALJICA

O Hamlete, srce si mi rascijepio nadvoje.

HAMLET

Oh, odbacite gori dio, i toliko čistije
živite s drugom polovinom. Laku noć. 160
Ali nemojte poći u postelju moga strica.
Hinite krjepost ako je nemate. Navika,
to čudovište koje ždere svaki osjećaj
loših navada, ipak je anđeo u tome
što običaju lijepih i dobrih djela
jednako daje haljinu ili odoru

koja se lako oblači. Suspregnite se noćas,
i to mora pružiti neku vrst lakoće
sljedećem suzdržavanju; sljedećem još lakše;
jer običaj može gotovo promijeniti žig naravi, 170
te udomiti vraga ili ga izbaciti van s čudesnom silinom.
Još jednom, laku noć, i kada poželite biti blagoslovljeni,
ja ću od vas moliti blagoslov. — Za ovoga gospodina ovdje
ja se kajem; ali takva je bila volja nebesa
da mene kazne njime i njega mnome,
te moram biti njihov bič i sluga.
Ja ću ga skloniti, i dobro ću okajati smrt
koju sam mu zadao. Tako, opet, laku noć.
Moram biti okrutan samo da bih bio blag. 180
Ovo loše počinje, a gore će poslije doć.
Još jednu riječ, dobra gospo.

KRALJICA

Što mi je činiti?

HAMLET

Ne ovo, nipošto, što vam kažem da učinite:
Neka vas podbuhli kralj opet navabi u postelju,
bludno vas štipa za obraz, naziva svojim mišićem,
i neka vas, za nekoliko smradnih poljubaca,
ili za milovanje prokletim prstima po vratu,
nagna da razmrsite cijelu ovu stvar
kako ja zapravo nisam u ludilu, nego lud
na prijearu. Bilo bi dobro da mu to obznanite; 190
jer tko bi nego lijepa, trijezna, mudra kraljica
sakrio od jedne krastače, od šišmiša, mačke,
takve važne dotičnosti? Tko bi to učinio?
Ne, usprkos zdravu razumu i tajnosti,
otklopite košaru na krovu kuće, pustite

ptice da odlete, i poput glasovitoga majmuna,³⁰
izvedite pokus, zavucite se u tu košaru,
i slomite vlastiti vrat u padu.

KRALJICA

Budi siguran, ako su riječi načinjene od daha,
a dah od života, u meni nema nimalo života 200
da dahnem to što si mi rekao.

HAMLET

Moram u Englesku; vi to znadete?

KRALJICA

Jao, zaboravila sam. O tome je tako zaključeno.

HAMLET

Tu su zapečaćena pisma, a dva moja školska druga —
kojima ću vjerovati kao gujama otrovnicama —
oni nose nalog, oni moraju mesti moj put
i uvesti me u nevaljalštinu. Neka to teče;
jer je zabavno kad potkopavač odleti u zrak
od vlastita laguma; i na zlo će poći 210
ako ja ne zarujem korak ispod njihovih laguma
i ne ispalim ih na mjesec. Oh, najslađe je kad se
na jednoj crti izravno sraze dva podmetanja.
Ovaj će me čovjek natjerati da se brzo snađem.
Odvući ću ta crijeva u susjednu sobu.
Majko, laku noć, zbilja. Ovaj savjetnik je
jako šutljiv, jako tajnovit, i jako ozbiljan sad,
a bio je u životu glupi brbljavi gad.
Idemo, gospodine, da privedem kraju to s vama.
Laku noć, majko.

(Izlaze na razne strane. Hamlet odvlači Polonija.)

---

30 Valjda je taj majmun u nekoj izgubljenoj priči pokušao letjeti; Hamlet upozorava majku da će sama nastradati ako otkrije njegovu tajnu.

ČETVRTI ČIN

PRVI PRIZOR

Kraljičino krilo u dvorcu.

(Ulaze kralj i kraljica, te Rosencrantz i Guildenstern.)

KRALJ

Ima nečega u tim uzdasima, u tom dubokom dahtanju, morate protumačiti. Bilo bi zgodno da ih razumijemo. Gdje vam je sin?

KRALJICA

Preпустite ovo mjesto nama na trenutak.

(Izlaze Rosencrantz i Guildenstern.)

Ah, gospodaru jedini, što sam noćas vidjela!

KRALJ

Što, Gertrudo? Kako je Hamlet?

KRALJICA

Lud kao more i vjetar kad se njih dvoje natječe koje je moćnije. U svom neobuzdanom napadaju, čujući kako se nešto miče iza zastora, potegne mač, vikne »Štakor! Štakor!« i u toj moždanoj zanesenosti ubije dobroga nevidenog starca.

10

KRALJ

O žalosni čine!

Tako bi bilo i s nama da smo ondje bili.

Njegova je sloboda puna prijjetnje svima —
vama osobno, nama, svakomu.

Jao, kako će se taj krvavi čin objasniti?

Nama će ga natovariti, jer je naša dalekovidnost trebala
držati na uzici, pod nadzorom, izvan javnosti,
toga ludog mladića. Ali tolika je bila naša ljubav
da nismo htjeli razumjeti što je najprikladnije, 20
nego poput onoga tko ima kužnu bolest,
da se sačuva od razglašenja, dopuštali smo da se hrani
samom moždinom života. Kamo je otišao?

KRALJICA

Da odvuče nekamo tijelo koje je ubio;
nad njim njegovo ludilo, kao zlatna žila
usred slojeva prostih kovina, pokazuje se
u svojoj čistoći: on plače zbog onoga što je učinjeno.

KRALJ

O Gertrudo, idemo.

Čim sunce dodirne planine, mi ćemo ga odavde
otpremiti; a ovo opako djelo moramo 30sa svim svojim veličanstvom i vještinom
i podnijeti i opravdati. — Hej, Guildensterne!*(Ulaze Rosencrantz i Guildenstern.)*

Prijatelji, pođite oba, nađite još neku pomoć.

Hamlet je u ludilu umorio Polonija,
i odvukao ga je iz odaje svoje majke.Potražite ga — lijepo govorite — i odnesite tijelo
u kapelu. Molim vas, požurite se s tim.*(Izlaze Rosencrantz i Guildenstern.)*

Idemo, Gertrudo, sazvat ćemo najmudrije prijatelje,
pa ćemo im obznaniti i što mislimo učiniti
i što je u nevrjeme učinjeno. Tako zavidna kleveta, 40
čiji šapat diljem cijeloga svijeta,
jednako uperen kao top u svoju metu,
prenosi otrovan hitac, može promašiti naše ime
i pogoditi neranjivi zrak. Oh, idemo, draga;
moja je duša puna nesklada i straha.
(*Izlaze.*)

DRUGI PRIZOR

Druga soba u kraljičinu krilu dvorca.
(*Ulazi Hamlet.*)

HAMLET

Na sigurno je sklonjen.

(*Čuju se povici: »Hamlete! Kneže Hamlete!«*)

Ali tiho, kakva je to buka? Tko zove Hamleta? Oh, evo dolaze.

(*Ulaze Rosencrantz i Guildenstern, te drugi.*)

ROSENCRANTZ

Što ste učinili, gospodaru moj, s mrtvim tijelom?

HAMLET

Pomiješao ga s prahom, s kojim je u rodu.

ROSENCRANTZ

Recite nam gdje je, da ga možemo odande uzeti i prenijeti ga u kapelu.

HAMLET

Nemojte to vjerovati.

ROSENCRANTZ

Vjerovati što?

HAMLET

Da mogu čuvati vaše tajne, a ne mogu svoje. Osim toga, 10
ako ga ispituje spužva — kakav bi odgovor trebao dati
sin jednoga kralja?

ROSENCRANTZ

Smatrate li da sam spužva, gospodaru moj?

HAMLET

Da, gospodine, koja upija kraljevu naklonost, njegove 20
nagrade, njegov utjecaj. Ali takvi službenici čine kralju
najbolju uslugu na kraju: on ih drži, kao majmun orahe,
u kutu čeljusti — prvi su u ustima, da bi posljednji bili
progutani. Kad mu treba što ste napabirčili, samo vas
stisne i, spužvo, opet ćete biti suhi.

ROSENCRANTZ

Ja vas ne razumijem, gospodaru moj.

HAMLET

To mi je drago. Obješnjački govor zaspi u budalastom
uhu.

ROSENCRANTZ

Gospodaru moj, morate nam reći gdje je tijelo i poći s
nama kralju.

HAMLET

Tijelo je s kraljem, ali kralj nije s tijelom. Kralj je nešto —

GUILDENSTERN

Nešto, gospodaru moj?

HAMLET

Ništavno. Odvedite me k njemu.

(Izlaze.)

TREĆI PRIZOR

Soba u kraljevu krilu dvorca.

(Ulaze kralj i dva-tri dvorjanina.)

KRALJ

Poslao sam da ga potraže, i da nađu tijelo.

Kako je opasno da taj čovjek bude na slobodi!

Ipak ne smijemo na njega primijeniti strogi zakon;

on je drag rastrojenoj gomili, jer oni ne vole

prema prosudbi nego prema svojim očima,

a gdje je tako, važe se kazna za prekršitelja,

a nikada prekršaj. Da bi prošlo sve glatko i mirno,

ovo njegovo iznenadno slanje mora izgledati

kao promišljena odgoda. Bolesti zapale u krajnost

olakšavaju se krajnjim sredstvima,³¹ ili nikako.

10

(Ulaze Rosencrantz i Guildenstern.)

Onda, što se dogodilo?

ROSENCRANTZ

Gdje je mrtvo tijelo sklonjeno, gospodaru moj,

to ne možemo od njega izvući.

---

31 Na ljutu ranu ljutu travu.

KRALJ

Ali gdje je on?

ROSENCRANTZ

Vani, gospodaru moj, pod stražom; da dozna vašu volju.

KRALJ

Dovedite ga pred nas.

ROSENCRANTZ

Hej! Uvedite kneza.

(Ulazi Hamlet pod stražom.)

KRALJ

No, Hamlete, gdje je Polonije?

HAMLET

Na večeri.

KRALJ

Na večeri? Gdje?

HAMLET

Ne gdje on jede, nego gdje njega jedu. Neki sabor političkih crvi upravo je kod njega. Taj vam je crv jedini car za prehranu; mi tovimo sva druga stvorenja da bismo sebe toville, a sami se tovimo za ličinke. Debeli vam je kralj i mršavi prosjak samo različita podvorba — dva jela, ali za jedan stol. To je kraj.

20

KRALJ

Jao, jao!

HAMLET

Čovjek može pecati ribu s crvom koji se najeo kralja, i jesti ribu koja je pojela toga crva.

KRALJ

Što hoćeš time reći?

HAMLET

Ništa drugo nego pokazati vam kako jedan kralj može 30
svečano proputovati kroz crijeva jednog prosjaka.

KRALJ

Gdje je Polonije?

HAMLET

Na nebu. Pošaljite onamo da se vidi. Ako ga vaš glasnik
ne nađe ondje, potražite ga sami na drugome mjestu.³²
Ali ako ga doista ne nađete za mjesec dana, vi ćete ga
nanjušiti kad se budete penjali stubama na trijem.

KRALJ (*nekim pratiocima*)

Pođite ga potražiti tamo.

HAMLET

On će vas čekati dok ne dođete.

(*Izlaze pratioci.*)

KRALJ

Hamlete, taj čin, poradi tvoje osobite sigurnosti — 40
do čega nam je stalo, kao što se ljuto žalostimo
zbog onoga što si učinio — mora te odavde
odaslati s ognjenom brzinom. Zato se spremi.
Brod je pripravan, i vjetar je povoljan,
drugovi čekaju, i sve je usmjereno
put Engleske.

---

32 U paklu.

HAMLET

Put Engleske?

KRALJ

Da, Hamlete.

HAMLET

Dobro.

KRALJ

Tako i jest, kad bi znao naše nakane.

50

HAMLET

Vidim kerubina koji njih vidi. Ali idemo, put Engleske.
Zbogom, draga majko.

KRALJ

Ovo je tvoj otac koji te ljubi, Hamlete.

HAMLET

Moja majka. Otac i majka su muž i žena, muž i žena su
jedno tijelo; dakle, moja majka. Idemo, put Engleske.

(Izlazi.)

KRALJ

Slijedite ga u stopu. Potaknite ga brzo da se ukrca,
nemojte to odgađati — želim da noćas oputuje.
Odlazite, jer sve je drugo zapečaćeno i učinjeno
što se tiče toga posla. Molim vas, požurite se.

60

(Izlaze svi osim kralja.)

A, engleski kralju, ako imalo držiš do moje ljubavi —
kako te moja velika moć može na nju upozoriti,
budući da je još svježja i crvena tvoja brazgotina
iza danskoga mača, a tvoja dragovoljna strepnja

iskazuje nam pokornost — ne smiješ olako shvatiti
naš vladarski nalog, koji u cijelosti znači,
kroz pisma koja se podudaraju s tom namjerom,
trenutnu smrt Hamletovu. Učini to, Engleska;
jer kao groznica on bjesni u mojoj krvi,
a ti me moraš izliječiti. Dok ne doznam da se to zbilo, 70
moje radosti ne započese, što god me stiglo.
(*Izlazi.*)

ČETVRTI PRIZOR

Ravnica u Danskoj.
(*Ulazi Fortinbras, s vojskom koja stupa pozornicom.*)

FORTINBRAS

Podite, časniče, pozdravite od mene danskoga kralja.
Recite mu da po njegovoj privoli Fortinbras
usrdno moli pratnju na obećanom prolasku
preko njegova kraljevstva. Poznato vam je mjesto
sastanka.
Ako njegovo veličanstvo išta od nas hoće,
mi ćemo mu iskazati štovanje u njegovoj nazočnosti;
i tako mu obznanite.

ČASNIK

Učinit ću to, gospodaru.

FORTINBRAS

Polako produžite.
(*Izlaze svi osim časnika.*)
(*Ulaze Hamlet, Rosencrantz i Guildenstern, te drugi.*)

HAMLET

Dobri gospodine, čije su to snage?

ČASNIK

Norveškoga kralja, gospodine.

10

HAMLET

Kamo su krenule, gospodine, molim vas?

ČASNIK

Protiv nekoga dijela Poljske.

HAMLET

Tko njima zapovijeda, gospodine?

ČASNIK

Sinovac starog norveškoga kralja, Fortinbras.

HAMLET

Polaze li protiv glavnine Poljske, gospodine,
ili na neki pogranični dio?

ČASNIK

Istinito govoreći, i bez ikakva dodavanja,
idemo osvojiti malen komad zemlje
u kojem nema nikakve dobiti osim imena.
Da platim pet dukata, pet, ne bih ga zakupio;
a ne će donijeti ni norveškom ni poljskom kralju
obilniju dobit sve da se proda u vlasništvo.

20

HAMLET

Pa, onda ga Poljak ne će ni braniti.

ČASNIK

Hoće, već je zaposjednut.

HAMLET

Dvije tisuće duša i dvadeset tisuća dukata
ne će raspraviti pitanje te slamčice!
To je čir pustoga bogatstva i mira,
koji unutra pukne, a izvana ne pokazuje razloga
zašto čovjek umre. Ponizno vam zahvaljujem, gospodine.

ČASNIK

Bog vas pratio, gospodine.

ROSENCRANTZ

Biste li htjeli poći, gospodaru? 30

HAMLET

Začas ću biti s vama. Pođite malo naprijed.

(Izlaze svi osim Hamleta.)

Kako sve prigode iznose optužbe protiv mene,
i potiču me na surovu osvetu. Što je čovjek,
ako je glavno dobro i dobit njegova vijeka
samo da spava i jede? Životinja, ništa više.
Onaj što nas je stvorio s tako širokom rasudbom
da gledamo naprijed i natrag, jamačno nam
nije dao tu sposobnost i bogoliki razum
da se u nama pljesnive nerabljeni. Sad, bilo da je to
životinjska zaboravljivost, ili neka kukavička sumnja 40
zbog previše potanka razmišljanja o ishodu —
misao koja, raščetvorena, ima tek jedan mudar dio,
a čak tri dijela strašljiva — ja doista ne znam
zašto još živim da govorim kako to treba učiniti,
kad imam razlog, i volju, i snagu, i sredstvo
da to učinim. Nukaju me primjeri očevidni kao zemlja,
svjedoči ova vojska takve zamašnosti i troška,
pod vodstvom osjetljiva i mekoputna kneza;

njegov duh, nabrekao od božanskoga častohleplja,
krevelji se nevidljivom ishodu, izvrjavajući ono 50
što je smrtno i nepostojano svemu onomu
što se sudbina, smrt i pogibao usuđuju,
čak i za ljusku od jajeta. Biti uistinu velik
ne znači ne maknuti se bez velika povoda,
nego veličajno naći prijepor i u slamci
kad je čast na kocki. Kako ja stojim onda,
koji imam ubijena oca, okaljanu majku,
ohrabrenja svojeg razuma i krvi, i puštam
da sve spava, dok na svoju sramotu vidim
neizbježnu smrt dvadeset tisuća ljudi 60
koji zbog nekakve obmane i hira slave
odlaze u grob kao u postelju, bore se za tlo
na kojem se postrojbe ne mogu ni okušati za stvar,
koje nije dovoljna raka ni spremnica
da skrije pobijene? Oh, od ovog časa unaprijed
nek su mi misli krvave ili nek ništa ne vrijede.
(Izlazi.)

PETI PRIZOR

*Soba u dvorcu.
(Ulaze kraljica, Horacije i jedan plemić.)*

KRALJICA

Ne želim s njom govoriti.

PLEMIĆ

Ona navaljuje,
doista je rastrojena. Njezino stanje duha
mora se požaliti.

KRALJICA

Što bi htjela?

PLEMIĆ

Govori mnogo o svojem ocu, kaže kako čuje
da u svijetu ima prijevara; i nakašlja se, i udara se u srce;
svadljivo se okomljuje za sitnice, govori nejasne stvari
koje imaju samo pola smisla. Njezin govor je ništa;
ipak, kad se njime bezoblično služi, to potiče
slušatelje na povezivanje. Oni se na to usmjeravaju,
i krpaju riječi da im pristanu uz vlastite misli, 10
pa kad ih predstavljaju njezini migovi i kimanja i kretnje,
čovjek bi doista pomislio da se tu možda razmišlja,
premda ništa pouzdano, ali veoma nesretno.

HORACIJE

Bilo bi dobro da se s njom govori,
jer može posijati opasna nagađanja
u duhove gdje se rađa zlo.

KRALJICA

Neka uđe.

*(Izlazi plemić.)**(Za se.)*

Mojoj bolesnoj duši, po pravoj naravi krivice,
kao prolog velikoj nesreći izgledaju sve sitnice.
Toliko je krivnja nesretnom strepnjom ispunjena,
da se sama ništi od straha da će biti uništena. 20

*(Ulazi Ofelija.)***OFELIJA**

Gdje je prekrasno veličanstvo Danske?

KRALJICA

Što je, Ofelijo?

OFELIJA (*pjeva*)

»Kako bih ti pravu ljubav

Poznala med svima?

Štap i školjku na klobuku³³

I sandale ima.«

KRALJICA

Jao, mila gospo, što znači ta pjesma?

OFELIJA

Što kažete? No, molim vas, slušajte.

(*Pjeva.*)

»On je umro, amen, gospo;

On je umro, amen;

Ledina mu krije glavu,

Do nogu mu kamen.«

Ah, joj.

30

KRALJICA

No, ali Ofelijo —

OFELIJA

Molim vas, slušajte.

(*Pjeva.*)

»Cvijeće osu pokrov bijeli« —

(*Ulazi kralj.*)

---

33 Šešir sa školjkom (jakovskom kapicom) označavao je hodočasnika na povratku iz svetišta Svetog Jakova u Composteli.

KRALJICA

Jao, pogledajte ovo, gospodaru.

OFELIJA (*pjeva*)

»Poput gorskog snijega;
Al do groba plač i ljubav
Ne otprati njega.«

40

KRALJ

Kako ste, dražesna gospo?

OFELIJA

Dobro, Bog vam platio. Kažu da je sova bila pekarova kći.³⁴ Gospodaru, mi znamo što jesmo, ali ne znamo što možemo biti. Bog vam bio za stolom.

KRALJ

Ona tlapu o svom ocu.

OFELIJA

Molim, nemojmo se o tome prepirati, nego kad vas pitaju što to znači, vi recite ovo:

(*Pjeva.*)

»Valentinovo je sutra,
Svaka uranila;
A ja djeva pod tvoj prozor
Da ti budem mila.
Tad on usta, obuče se,
Širi vrata sobe;
Primi djevu koja djevom
Nikad već ne ode.«

50

---

³⁴ Jedna engleska legenda kaže da pekarova kći nije htjela dati Isusu kruha pa je pretvorena u sovu; druga legenda nju povezuje s gubitkom djevičanstva.

KRALJ

Dražesna Ofelijo —

OFELIJA

Doista, bez prisege, privest ću to kraju.

»Kriste, sveto milosrđe,

Jao, fuj, sramota!

Momci čine to kad mogu,

Bogme, baš strahota.«

60

Ona kaže:

»U hrvanju ti obeća

Vjenčati se sa mnom.«

On odgovara:

»Sunca mi, pa to bi bilo

Da ne leže za mnom.«

KRALJ

Otkad je ona ovakva?

OFELIJA

Nadam se da će sve biti dobro. Moramo biti strpljivi.

Ali meni nema druge nego plakati kad pomislim da su

ga položili u hladnu zemlju. Moj će brat to doznati. I

tako vam zahvaljujem za dobar savjet. Idemo, moja

kočija. Laku noć, gospe, laku noć. Mile gospe, laku noć,

laku noć.

70

(Izlazi.)

KRALJ

Pratite je izbliza; dobro pazite na nju, molim vas.

(Izlazi Horacije.)

Oh, to je otrov duboke tuge; sve to izvire

iz smrti njezina oca. A sada vidite —

O Gertrudo, Gertrudo,
kad žalosti dolaze, ne dolaze kao pojedinačne uhode,
nego u bataljunima. Prvo, njezin otac ubijen; 80
zatim, vaš sin otišao, a sam je siloviti tvorac
svoga pravednog uklanjanja; narod je uzburkan,
mutan i nezdrav u svojim mislima i šaputanju
zbog smrti dobrog Polonija — a mi smo nezrelo postupili
kad smo ga kriomice pokopali; jedna Ofelija
rastavljena sa sobom i svojom lijepom pameti,
bez koje smo mi slike, ili puke životinje;
posljednje, a teži kao sve to zajedno,
njezin brat je potajno došao iz Francuske,
hrani se svojim snebivanjem, zadržava se u oblacima, 90
a ne manjka mu došaptača da mu zaraze uho
kužnim razgovorima o smrti njegova oca,
gdje nužda, prosjakinja bez činjenica, ne će krzmati
da ne optuži našu osobu od uha do uha.
O draga moja Gertrudo, sve ovo,
poput ubojitog mužara, na mnogo mjesta
zadaje mi suvišnu smrt.

(Buka izvana.)

Osluhnite!

Gdje su moji Švicarci? Neka čuvaju vrata.

(Ulazi glasnik.)

Što se događa?

GLASNIK

Spašavajte se, gospodaru.
Ni ocean, kad se pomoli iznad svojih međa,
ne proždire ravnice sa silovitijom žurbom 100
nego što mladi Laert, krenuvši na ustanak,
nadjačava vaše časnike. Rulja ga naziva gospodarom,

i kao da bi svijet tek sada trebao početi,
kao da je zaboravljena starina, smetnuti običaji —
ti ustanovitelji i potpornji svake izreke —
svi kriče: »Birajmo mi! Laert mora biti kralj!«
Kape, ruke i jezici odobravaju to pod oblake:
»Laert mora biti kralj, Laert kralj!«

KRALJICA

Kako veselo laju na pogrješnom tragu.
Oh, to je pogrješno, vi podli danski psi.

110

KRALJ

Provaljena su vrata.
(*Ulazi Laert sa sljedbenicima.*)

LAERT

Gdje je kralj? — Gospodo, ostanite vani.

SLJEDBENICI

Ne, pustite nas da uđemo.

LAERT

Molim vas, napustite me.

SLJEDBENICI

Hoćemo, hoćemo.

LAERT

Hvala vam. Čuvajte vrata.
(*Izlaze sljedbenici.*)

Oh, ti podli kralju,

daj mi mog oca.

KRALJICA

Mirno, dobri Laerte.

LAERT

Svaka mirna kap krvi proglašava me kopiletom,
više mom ocu da je rogonja, žigoše kao bludnicu
upravo ovdje, usred čista neokaljana čela,
moju vjernu majku.

KRALJ

Što je razlog, Laerte, 120
da tvoja buna ima tako gorostasan izgled? —
Pustite ga, Gertrudo. Ne bojte se za našu osobu.
Ima takvo božanstvo što ograđuje kralja
da izdaja može samo nazreti što bi htjela,
a malo izvrši od svoje želje. — Reci mi, Laerte,
zašto si tako razjaren. — Pustite ga, Gertrudo. —
Govori, čovječe.

LAERT

Gdje je moj otac?

KRALJ

Umro je.

KRALJICA

Ali ne od njega.

KRALJ

Pustite ga neka pita do mile volje.

LAERT

Kako to da je umro? Ne ćete se sa mnom poigravati. 130
U pakao, pokornosti! K najcrnjem vragu, prisege!
Savjesti i milosti Božja, u najdublji ponor!
Izazivam prokletstvo. Došao sam do te točke
da ne marim ni za ovaj ni za onaj svijet,
neka bude što bude, samo se u potpunosti želim
osvetiti za oca.

KRALJ

Tko će vas zaustaviti?

LAERT

Moja volja, što ne će volja cijeloga svijeta.
A glede sredstava, njima ću tako dobro gospodariti,
da će s malo daleko stići.

KRALJ

Dobri Laerte,
ako želite doznati o svojem dragom ocu 140
ono što je pouzdano, je li zapisano u vašoj osveti
da ćete pomesti jedne i druge, listom,
prijatelja i dušmanina, dobitnika i gubitnika?

LAERT

Nikoga
osim njegovih neprijatelja.

KRALJ

Hoćete li onda znati tko su?

LAERT

Njegovim dobrim prijateljima ovako ću širom ruke
raskriliti, i kao blagi pelikan³⁵ što život polaže,
nahranit ću ih svojom krvlju.

KRALJ

No, sada govorite
kao dobro dijete i kao pravi plemenitaš.
Da na meni nema krivnje za smrt vašeg oca,
i da zbog nje duboko ćutim tugu, 150

---

35 U tradicionalnoj priči pelikan hrani svoje mlade krvlju iz prsiju; u nekim verzijama oživljuje ih iz prividne smrti.

to će se tako razgovijetno pokazati vašoj rasudbi
kao dan vašem oku.

(Buka izvana. Čuje se Ofelija kako pjeva.)

Pustite je neka uđe.

LAERT

Što je? Kakva je to buka?

(Ulazi Ofelija.)

O žego, isuši mi mozak. Sedmerostruko slane
suze, spalite osjet i moć mojeg oka.

Neba mi, tvoje će se ludilo naplaćivati težinom
dok naša zdjelica ne nagne krak. O svibanjska ružo!

Draga djevo, blaga sestro, mila Ofelijo —

O nebesa, je li moguće da pamet mlade djevojke
bude jednako smrtna kao život starca?

160

Narav je osjetljiva u ljubavi, a gdje je osjetljiva
ona šalje neki dragocjen uzorak sebe
za onim što ljubi.

OFELIJA *(pjeva)*

»U lijesu ga gola lica nose,

Mnoge suze u grob njegov rose« —

Ostaj zbogom, golubice moja.

LAERT

Da si pri svojoj pameti, i da me potičeš na osvetu,
to me ne bi moglo ovako ganuti.

OFELIJA

Vi morate pjevati »Dolje, dolje«, a vi »Zovite ga dolje,
da«. Oh, kako pripjev uz to pristaje! A himbeni upra-
vitelj je ukrao kćer svoga gospodara.

170

LAERT

Ova ništavnost je više nego stvarna.

OFELIJA

Evo ružmarina,³⁶ to je za sjećanje — molim vas, ljubavi, sjećajte se. A evo maćuhica, to je za misli.

LAERT

Pouka u ludilu: misli i sjećanje, gdje pristaju.

OFELIJA

Evo koromača za vas, i kandilke. Evo rutvice za vas. A evo malo i za mene. Možemo je zvati travom skrušenja nedjeljom. Vi morate nositi svoju rutvicu na različit način. Evo tratinčice. Dala bih vam nekoliko ljubica, ali sve su povenule kad je moj otac umro. Kažu da je dobro završio.

180

(*Pjeva.*)

»Jer je lijepi Robin radost moja sva.«

LAERT

Sjetnost i tugu, patnju, sam pakao, ona pretvara u dražest i ljepotu.

OFELIJA (*pjeva*)

»Zar se više vratit ne će?

Zar se više vratit ne će?

Ne, ne, mrtav snije,

Idi mrijet što prije,

On se nikad vratit ne će.

Brada bijela poput snijega,

Kosa kao lan na glavi.

190

---

36 Ofelija razdjeljuje trave prema njihovu značenju: Laertu ružmarin i maćuhice; kraljici koromač i kandilke jer znače bračnu nevjeru; kralju rutvicu radi pokajanja; tratinčica je cvijet nesretne ljubavi, a ljubica cvijet odanosti.

Njega nema više,
Zalud se uzdiše.
Smiluj mu se, Bože pravi.«
I svim kršćanskim dušama. Bog bio s vama.
(*Izlazi.*)

LAERT

Vidiš li ovo, o Bože?

KRALJ

Laerte, ja moram s vama podijeliti bol,
ili mi uskraćujete pravo. Ali pođite odavde, 200
izaberite najmudrije prijatelje koje hoćete,
pa će oni čuti i suditi između vas i mene.
Ako nađu da je izravno ili posredno naša ruka
time okaljana, mi ćemo dati svoje kraljevstvo,
svoju krunu, svoj život, i sve što svojim zovemo,
vama kao namirenje; ali ako ne nađu,
zadovoljite se da nam udijelite svoju strpljivost,
pa ćemo se potruditi skupa s vašom dušom
da joj dademo dužnu zadovoljštinu.

LAERT

Neka bude tako.
Način njegove smrti, njegov nejasan pogreb — 210
nikakva spomenika, mača, ni grba nad njegovim kostima,
nikakva plemenita obreda, ni službene ceremonije —
vapi da se čuje, takorekuć od neba do zemlje,
tako da to moram dovesti u sumnju.

KRALJ

I hoćete.
A gdje leži krivnja, neka velika sjekira pada.
Molim vas, pođite sa mnom sada.
(*Izlaze.*)

ŠESTI PRIZOR

*Druga soba u dvorcu.
(Ulaze Horacije i sluga.)*

HORACIJE

Tko su ti što bi htjeli sa mnom govoriti?

SLUGA

Pomorci, gospodine. Kažu da imaju pisma za vas.

HORACIJE

Pustite ih neka uđu.

(Izlazi sluga.)

Ne znam iz kojega bih dijela svijeta
dobio pozdrav, ako ne od kneza Hamleta.

(Ulaze mornari.)

PRVI MORNAR

Bog vas blagoslovio, gospodine.

HORACIJE

Neka i tebe blagoslovi.

PRVI MORNAR

Hoće, gospodine, ako ga bude volja. Evo pisma za
vas, gospodine. Dolazi od izaslanika koji je putovao u
Englesku — ako je vama ime Horacije, kako mi dadoše
na znanje da jest.

10

HORACIJE *(čita pismo)*

»Horacije, kad baciš pogled na ovo pismo, omogući
tim ljudima da nekako dođu do kralja; imaju za njega

pisma. Još nismo bili ni dva dana na moru, kad nas je pognao neki gusarski brod veoma ratnički opremljen. Videći da presporo jedrimo, silom prilika se ohrabrismo, i kad smo se zakvačili, ja skočim na njihov brod. Istoga časa oni se otkinu od našega broda, tako da samo ja postadoh njihovim zarobljenikom. Sa mnom su postupali kao milosrdni lupeži. Ali znali su što rade; ja im moram učiniti nekakvu uslugu. Neka kralj dobije pisma koja sam poslao, a ti kreni k meni s jednakom brzinom s kojom bi bježao od smrti. Imam ti kazati na uho riječi od kojih ćeš zanijemjeti; a ipak su prelagane za kalibar te stvari. Ovi dobri ljudi dovest će te gdje sam ja. Rosencrantz i Guildenstern nastavljaju put prema Engleskoj; o njima ti imam štošta reći. Zbogom.

Onaj što znaš da je tvoj,
Hamlet. «

Idemo, otvorit ću vam put za ova pisma,
i učinite to što brže, da možete mene upraviti
k onomu od koga ste ih donijeli.

(Izlaze.)

SEDMI PRIZOR

*Druga soba u dvorcu.
(Ulaze kralj i Laert.)*

KRALJ

Sad vaša savjest mora zapečatiti moje odrješenje,
a vi morate pohraniti u srce mene kao prijatelja,
budući da ste čuli, i to upućenim uhom,
da je onaj koji je ubio vašega plemenitog oca
vrebao na moj život.

LAERT

Upravo tako proizlazi.

Ali recite mi zašto niste postupili protiv tih djela,
tako zločinačkih i tako kažnjivih smrću po naravi,
kad su vas sigurnost, mudrost i sve druge stvari
snažno na to poticale.

KRALJ

Oh, zbog dva osobita razloga,
koji se možda vama mogu činiti slabašnima, 10
ali meni su oni jaki. Kraljica njegova majka
gotovo živi od njegovih pogleda, a glede mene —
moja krjepost ili pokora, bilo koje mu drago —
ona je tako povezana s mojim životom i dušom,
te kao što se zvijezda giblje samo u svojoj sferi,
ja bez nje ne bih mogao. Drugi je razlog
zašto ne mogu izaći pred javni sud
velika ljubav što je obična čeljad goji prema njemu;
oni sve njegove krivnje utapaju u svojoj privrženosti,
i poput vrela koje pretvara drvo u kamen, 20
preobraćaju njegove verige u odlike; tako da bi se
moje strijele, prelaganih šipaka za tako hučan vjetar,
opet preusmjerile prema mojem luku,
a ne onamo kamo bih bio njih upravio.

LAERT

I tako sam ja izgubio plemenita oca;
sestra mi je dovedena u očajno stanje,
a njezina vrijednost, ako se smije hvaliti unatrag,
stajala je kao izazov na vrhuncu cijeloga doba
po svojim savršenstvima. Ali moja osveta će doći.

KRALJ

Ne remetite svoj san zbog toga. Ne smijete pomisliti 30
da smo mi građeni od tako mlitave i trome tvari

te ćemo dopustiti da nam bradu potresa opasnost
i misliti da je to zabava. Uskoro ćete čuti više.
Ljubio sam vašeg oca, a mi ljubimo i sebe,
i to će vas, nadam se, poučiti da pojmite —
(*Ulazi glasnik s pismima.*)

GLASNIK

Ova su za vaše veličanstvo, ovo za kraljicu.

KRALJ

Od Hamleta! Tko ih je donio?

GLASNIK

Mornari, gospodaru, kažu. Ja ih nisam vidio.
Meni ih je dao Claudio. On ih je dobio
od onoga tko ih je donio.

KRALJ

Laerte, vi ćete ih čuti. — Napustite nas.

40

(*Izlazi glasnik.*)

»Visoki i moćni, morate znati da sam ogoljen stupio
u vaše kraljevstvo. Sutra ću moliti dopuštenje da vidim
vaše kraljevske oči, kada ću, zaiskavši najprije vaš oprost,
k tomu ispričovjediti povod svoga naglog i još čudnijeg
povratka.

Hamlet.«

Što bi ovo trebalo značiti? Jesu li se svi ostali vratili?
Ili je to nekakva prijevara, a ništa slično tomu?

LAERT

Je li vam poznat rukopis?

KRALJ

Ovo su Hamletova slova.

»Ogoljen« —

50

A poslije u pripisu ovdje kaže »sam«.
Možete li mi to dokučiti?

LAERT

Ja se u tome gubim, gospodaru. Ali neka dođe.
Ublažuje mi pravu mučninu u srcu
što ću doživjeti i reći mu u lice:
»Ovako umireš.«

KRALJ

Ako je tako, Laerte —
Kako bi moglo biti tako? Kako drukčije? —
Hoćete li dati da vas ja vodim?

LAERT

Da, gospodaru,
samo da me ne dovedete do mira.

KRALJ

Do tvoga mira. Ako se on sada vratio,
kao da je ustuknuo na putovanju, te ako ga više
ne misli poduzimati, ja ću ga nagovoriti na pothvat,
koji je sada dozreo u mojem domišljanju,
gdje ne će imati izbora nego mora propasti;
a za njegovu smrt nikakav vjetar pokude ne će puhnuti,
nego će čak njegova majka isključiti splotku
i to nazvati slučajnošću.

60

LAERT

Gospodaru, hoću da me vodite,
osobito ako se mognete tomu tako domisliti
da ja budem oruđe.

KRALJ

Točno se podudara.
O vama se mnogo govorilo otkad ste otputovali,

70

i to u Hamletovoj nazočnosti, zbog neke vrsnoće
u kojoj kažu da blistate. Zbroj vaših odlika
nije sav skupa iz njega izmamio takvu zavist
kao ta jedna, a ona je, što se mene tiče,
najniža po vrijednosti.

LAERT

Koja je to odlika, gospodaru?

KRALJ

Prava pravcata vrpca na kapi mladosti,
ali ipak potrebna, jer mladosti ne pristaje manje
svijetla i bezbrižna odjeća koju nosi
negoli staloženoj dobi njezina samurovina i crnina
kao znak blagostanja i ozbiljnosti. Prije dva mjeseca 80
ovdje je bio neki plemić iz Normandije —
osobno sam gledao Francuze, i vojevao protiv njih,
i vrlo su vješti jahači, ali ovaj junačina
u tome bijaše čarobnjak. On se srástao sa sedlom,
i navodio je konja da stvara takva čudesa
kao da se bio utjelovio i napola srodio
s plemenitom životinjom. Toliko je natkrilio moje misli
da ja u svom izmišljanju figura i majstorija zaostajem
za onim što je činio.

LAERT

To je bio neki Norman?

KRALJ

Neki Norman. 90

LAERT

Tako mi života, Lamord.

KRALJ

Upravo taj.

LAERT

Dobro ga poznajem. To je biser doista
i dragulj cijeloga toga naroda.

KRALJ

On je posvjedočio za vas, i dao takvo izvješće
o vama kao majstoru umijeća i spretnosti u mačevanju,
a ponajosobitije o vašem rukovanju rapirom,
da je uskliknuo kako bi to doista bio prizor
kad bi se netko mogao s vama odmjeriti.
Mačevatelji njihova naroda, zaklinjao se,
nisu imali ni napada, ni obrane, ni oka, 100
kad bi se s vama sučelili. Gospodine, to njegovo izvješće
toliko je zatrovalo Hamleta vlastitom zavišću
da nije mogao ništa nego poželjeti i moliti se
za vaš nagli povratak da se s vama ogleda.
Sada iz toga —

LAERT

Što iz toga, gospodaru?

KRALJ

Laerte, je li vama bio drag vaš otac?
Ili ste nalik na naslikanu žalost,
na lice bez srca?

LAERT

Zašto to pitate?

KRALJ

Ne zato što mislim da niste ljubili svog oca,
nego zato što znam da vrijeme daje ljubavi početak, 110
i zato što vidim, po slučajevima koji su potvrđeni,
da vrijeme određuje njezinu iskru i vatru.
Živi unutar samog plamena ljubavi

neka vrsta stijenja ili gareža koji će ga utuliti;
a ništa nije trajno jednake dobrote,
jer dobrota, kad naraste do preobilja, umire
u vlastitoj neumjerenosti. Ono što želimo učiniti,
moramo učiniti kada želimo; jer se mijenja
to »želimo«, i ima onoliko smanjenja i odgoda
koliko ima jezika, i ruku, i slučajeve; 120
a tada je to »želimo« poput rasipna uzdisaja
koji škodi dok ublažava. Ali u živac čira:
Hamlet se vraća; što biste vi poduzeli
da se na djelu pokažete sinom svoga oca
više nego na riječima?

LAERT

Prerezao bih mu grkljan u crkvi.

KRALJ

Nijedno mjesto doista ne bi smjelo biti utočištem umorstvu;
osveta ne bi smjela imati granica. Ali, dobri Laerte,
ako hoćete to učiniti, zatvorite se u svoju sobu;
Hamlet po povratku mora doznati da ste stigli doma;
mi ćemo pokrenuti one koji će hvaliti vašu vrsnoću, 130
i premazati dvostrukim lakom slavu koju vam je
onaj Francuz dao, dovesti vas napokon sučelice,
i kladiti se na vas dvojicu. Kako je on nehajan,
vrlo ponosit, i daleko od svake spletke,
ne će ni pregledati florete, tako da s lakoćom —
ili s malo varanja — vi možete izabrati
nezatupljen mač, i u jednom vještom ispadu
odužiti mu se za svog oca.

LAERT

To ću učiniti.

I u tu svrhu podmazat ću svoj mač. Kupio sam

neku pomast od jednoga putujućeg varalice, 140
tako smrtonosnu da čim se u nju umoči nož,
gdje on pusti krv, nema tako rijetka melema,
iscijeđena iz svih trava što imaju moći
pod mjesecom, da može spasiti od smrti onoga
koga njime tek ogrebu. Dodirnut ću svoj vršak
tom kugom, te ako ga lagano okrznem,
to može biti smrt.

KRALJ

Razmislimo još o tome,
odvagnimo koja nas povoljnost vremena i sredstava
može pripremiti za našu ulogu. Ako bi se izjalovilo,
i naša namjera izvirila iz loše izvedbe, 150
bolje bi bilo da se nije ni pokušalo. Stoga bi ovaj nacrt
morao imati potporu ili zamjenu koja bi izdržala
ako ovo propadne pri ogledu. Polako, da vidim.
Mi ćemo se svečano okladiti na vaše vještine —
Tu smo!
Kad se od kretanja ugrijete i ožednite —
u tu svrhu neka budu žešći vaši napadi —
pa on zatraži piće, ja ću mu već spremi
pehar za tu zgodu, i čim iz njega samo srkne,
ako slučajno izbjegne vaš otrovani ubod, 160
tu naša nakana uspijeva. Ali čekajte, kakva buka?

(Ulazi kraljica.)

KRALJICA

Jedna nesreća stupa za petama drugoj,
tako se brzo susljeđuju. Vaša sestra se utopila,
Laerte.

LAERT

Utopila? Oh, gdje?

KRALJICA

Ima jedna vrba što raste ukoso nad potokom
i sinje lišće zrcali u staklenastoj struji.
Od nje je maštovite vijence ona splela,
od rumenike, koprive, tratinčica, i dugačkih kaćuna,
kojima jezičavi pastiri daju ružnije ime,
ali naše krotke djeve zovu ih mrtvačkim prstima. 170

Dok se ondje verala da o nadvite grane objesi
svoje travnate krunice, zlobni jedan prut puče,
kadli ona i njezine travne rukoveti
padoše u rasplakani potok. Odjeća joj se raširila,
i nosila je koji časak kao nimfu; za to vrijeme
ona je pojala ulomke starinskih pohvalnica,
kao biće koje je neprijamljivo za vlastitu pogibao,
ili poput stvorenja koje je rođeno i obiknuto
u tom počelu. Ali nije moglo dugo biti,
istom njezino ruho, otežalo od upijanja, 180
povuče jednu nesretnicu iz milozvučnih napjeva
u glibovitu smrt.

LAERT

Jao, onda se ona utopila.

KRALJICA

Utopila, utopila.

LAERT

Previše vode imaš, jedna Ofelijo,
i zato zabranjujem svoje suze. Ali ipak,
to je naš način; narav se drži običaja,
neka stid kaže što hoće.

(Plaće.)

Kada ove minu,
žena će izaći iz mene. Zbogom, gospodaru;

u meni je ognjeni govor koji bi rado buknuo,
ali ga ova ludost gasi.

(Izlazi.)

KRALJ

Pođimo za njim, Gertrudo.

190

Koliko sam se namučio da stišam njegov gnjev.
Sad se bojim da će ga ovo ponovno podjariti.
Zato pođimo za njim.

(Izlaze.)

PETI ČIN

PRVI PRIZOR

Groblje.

(Ulaze grobar i njegov drug.)

GROBAR

Treba li nju ukopati u kršćansko ukopište, kad svojevoljno traži vlastito neizbavljenje?

GROBAROV DRUG

Ja ti kažem da treba, zato odmah kopaj grob. Mrtvozorni se bavio njome, i određuje kršćansko ukopište.

GROBAR

Kako to može biti, osim ako se nije utopila u samoobrani?

GROBAROV DRUG

Pa, tako je kazano.

GROBAR

To mora biti *se offendendo*,³⁷ ne može biti drukčije. Jer stvar je u ovome: ako se ja utopim svjesno, to dokazuje čin, a čin ima tri ogranka — to jest, činiti, raditi, izvršiti; *argo*,³⁸ ona se utopila svjesno.

10

---

37 To znači »zlijedeći sebe«; grobar je valjda htio reći *se defendendo*, što bi značilo »braneći se(be)«.

38 Iskvarena latinština, umjesto *ergo* (dakle).

GROBAROV DRUG

Da, ali čujte vi, gazda kopaču —

GROBAR

Dopustite mi. Ovdje leži voda — dobro. Ovdje stoji čovjek — dobro. Ako čovjek ode do ove vode i utopi se, to znači, htio on ne htio, on ode, upamtite to. Ali ako voda dođe do njega i utopi ga, on ne utapa sam sebe. *Argo*, onaj tko nije kriv za vlastitu smrt ne skraćuje vlastiti život.

20

GROBAROV DRUG

Ali, je li to zakon?

GROBAR

Da, bogme jest, istražni zakon mrtvozornoga.

GROBAROV DRUG

Hoćete li čuti istinu o tome? Da ovo nije bila plemkinja, bila bi ukopana izvan kršćanskoga ukopišta.

GROBAR

No, sad si kazao. I još je žalosnije što velika gospoda imaju odobrenje na ovome svijetu da se utapaju ili vješaju više nego njihovi bližnji kršćani. Idemo, lopatu. Nema plemićâ od starine osim vrtlara, kopača i grobara — oni održavaju Adamovo zvanje.

30

GROBAROV DRUG

Je li on bio plemić?

GROBAR

Bio je prvi koji je ikada nosio oružje.

GROBAROV DRUG

Pa, on nije imao oružja.

GROBAR

Što, jesi li ti neznabožac? Kako to razumiješ Sveto pismo? Sveto pismo kaže da je Adam kopao. Je li mogao kopati bez oruđa? Postavit ću ti još jedno pitanje. Ako mi ne odgovoriš kako valja, ispovjedi se i —

GROBAROV DRUG

Nastavi.

40

GROBAR

Tko je onaj što gradi tvrđe nego bilo zidar, brodograditelj ili tesar?

GROBAROV DRUG

Onaj koji pravi vješala, jer ta građevina nadživi tisuću stanara.

GROBAR

Jako mi se sviđa tvoja domišljatost, vjere mi, dobra su ti ta vješala. Ali kako su dobra? Dobra su za one koji čine zlo. Sada, ti činiš zlo kad kažeš da su vješala građena tvrđe nego crkva; *argo*, vješala mogu biti dobra za tebe. Deder opet, idemo.

GROBAROV DRUG

Tko gradi tvrđe nego zidar, brodograditelj ili tesar?

50

GROBAR

Da, reci mi to i gotovo.

GROBAROV DRUG

Bogme, sad znam reći.

GROBAR

Deder.

GROBAROV DRUG

Mise mi, ne znam reći.

GROBAR

Nemoj više time razbijati glavu, jer vam tupavo magare ne će popraviti korak zbog batina. A kad vam drugi put potegnu to pitanje, kažite »grobar«. Kuće koje on pravi traju do Sudnjega dana. Daj, pođi do Yaughana; donesi mi vrč piva.

60

(Izlazi grobarov drug. Grobar nastavlja kopati i pjeva.)

»U mladosti voljeh, voljeh,
 Mišljah to je pravi raj;
 Svom (uh!) užitku ne (oh!) odoljeh,
 Mišljah (ah!) slasti nigda (ah!) kraj.«

(Ulaze Hamlet i Horacije.)

HAMLET

Zar ovaj čovjek nema nimalo osjećaja prema svojem poslu kad pjeva kopajući grob?

HORACIJE

Navika je u njemu razvila osobinu ravnodušnosti.

HAMLET

Upravo je tako; ruka koja je malo zaposlena ima istančaniji opip.

GROBAR *(pjeva)*

»Ali starost krišom hodeć
 Zgrabila me kandžama,
 Spremila me u tu zemlju,
 Ko da ne bjeh nigda ja.«

70

(Izbaci gore lubanju.)

HAMLET

Ta lubanja je imala jezik u sebi, i nekada je mogla pjevati. Kako je klip an njome tresnuo o tlo, kao da je čeljust Kaina, koji je počinio prvo umorstvo. To bi mogla biti tikva nekoga političara nad kojim sad ovaj magarac službeno ima vlast, jednoga koji bi i Boga nadmudrio, zar ne bi?

HORACIJE

Mogla bi biti, gospodaru.

80

HAMLET

Ili nekoga dvorjanina, koji je znao reći: »Dobro jutro, mili gospodaru. Kako si, mili gospodaru?« To bi mogao biti velmoža Taj-i-taj, koji je hvalio konja velmože Toga-i-toga kad ga je mislio izmoliti, zar ne bi?

HORACIJE

Da, gospodaru.

HAMLET

Pa, upravo tako, a sada pripada gospi glisti, bez čeljusti, i po tintari ga lupa lopata jednoga grobara. Eto krasna preokreta, kad bismo ga umjeli vidjeti. Zar uzgoj ovih kostiju nije zavrijedio više nego da se s njima igraju klipova? Moje me bole kad na to pomislim.

90

GROBAR (*pjeva*)

»Lopata i pijuk, pijuk,
I pogrebni treba plašt;
Oj, glinena se raka kopa,
Takav jedan gost je tašt.«

(Izbaci još jednu lubanju.)

HAMLET

Evo još jedne. Pa, ne bi li to mogla biti lubanja nekog odvjetnika? Gdje su njegova cjepidlačenja sada, njegova mudrijašenja, njegove parnice, njegovi vlasnički odnosi i njegove doskočice? Zašto trpi da ga ovaj mahnuti klipani mlati blatnom lopatom po moždanima, a ne bi mu spomenuo svoju tužbu zbog tvornog napadaja? Hm, taj čovjek je mogao biti u svoje vrijeme veliki nakupac zemljišta, sa svojim založnicama, svojim obveznicama, svojim krajnjim nagodbama, svojim dvostrukim svjedočanstvima, svojim dobijenicama. Je li ovo kraj njegovih nagodaba i dobit njegovih dobijenica, da mu na kraju tikva bude beskrajno puna blata? Zar mu njegova svjedočanstva ne će posvjedočiti više imetka, jednako ni dvostruka svjedočanstva, nego što je dužina i širina jednog para ugovora? Same prijenosnice njegovih zemljišta jedva bi legle u tu škrinju, pa zar posjednik ne bi morao dobiti više, ha?

HORACIJE

Ni truna više, gospodaru.

HAMLET

Zar se pergament ne pravi od ovčje kože?

HORACIJE

Da, gospodaru, i od teleće isto tako.

HAMLET

Ovce su i telad oni koji u tome traže sigurnost. Govorit ću s ovim čovjekom. — Čiji je to grob, momče?

GROBAR

Moj, gospodine.

»Oj, glinena se raka kopa« —

HAMLET

Mislim da je doista tvoj, jer u njemu ležiš.

GROBAR

Vi izvan njega lažete, gospodine, i zato nije vaš. Što se mene tiče, ja ne lažem u njemu, ipak je moj. 120

HAMLET

Ti zbilja lažeš u njemu, kad si u njemu i kažeš da je tvoj. On je za mrtve, a ne za žive: dakle, ti lažeš.

GROBAR

To je živa laž, gospodine; ona će opet od mene prijeći k vama.

HAMLET

Za kojeg čovjeka ga kopaš?

GROBAR

Ni za kojeg čovjeka, gospodine.

HAMLET

Za koju ženu onda?

GROBAR

Ni za koju isto tako.

HAMLET

Tko će se u njemu pokopati? 130

GROBAR

Netko tko je bio žena, gospodine; ali pokoj njezinoj duši, ona je mrtva.

HAMLET

Kakav je čistunac taj klippan. Moramo govoriti po pravilima ili će nas dvosmislice uništiti. Tako mi Gospo-

da, Horacije, tri su godine kako to opažam; naše doba tako se izvještačilo da se seljakov nožni palac toliko približio dvorjaninovoj peti te mu guli žulj. — Koliko ima što si grobar?

GROBAR

Od sviju dana u godini ja sam se ovoga prihvatio u onaj dan kad je naš posljednji kralj Hamlet nadjačao Fortinbrasa.

140

HAMLET

Koliko je otada prošlo?

GROBAR

Zar ne znate to reći? Svaka budala zna to reći. Bilo je to točno u onaj dan kad se mladi Hamlet rodio — onaj što je lud, pa su ga poslali u Englesku.

HAMLET

Jest, bogme. Zašto su ga poslali u Englesku?

GROBAR

Pa, zato što je bio lud. Tamo će se njemu vratiti pamet. Ili ako mu se ne vrati, tamo to nije jako važno.

HAMLET

Zašto?

GROBAR

Ne će se to tamo na njemu vidjeti. Tamo su ljudi isto ludi kao on.

150

HAMLET

Kako je poludio?

GROBAR

Vrlo čudnovato, kažu.

HAMLET

Kako čudnovato?

GROBAR

Vjere mi, tako da je izgubio pamet.

HAMLET

Od čega ju je izgubio, gdje?

GROBAR

Pa, od sebe, u Danskoj. Ja sam ovdje grobar, što zreo čovjek što mladić, ima trideset godina.

HAMLET

Koliko će čovjek ležati u zemlji prije nego istrune?

GROBAR

Vjere mi, ako nije truo prije nego umre — jer danas imamo mnogo raspalih trupla koja će jedva izdržati ukapanje — on će vam potrajati svojih osam-devet godina. Štavitelj će vam potrajati devet godina.

160

HAMLET

Zašto on više nego drugi?

GROBAR

Pa, gospodine, koža mu se tako uštavi od njegova zanata da će jako dugo odbijati vodu, a voda vam gadno kvari to kurvinsko mrtvo tijelo. Evo sad jedne lubanje koja vam je ležala u zemlji dvadeset i tri godine.

HAMLET

Čija je bila?

GROBAR

Bila je jednog kurvinski luda svata. Što vi mislite čija je bila? 170

HAMLET

Ne, ne znam.

GROBAR

Odnijela ga kuga, lud je lupež bio! Jedanput mi je izlio na glavu vrč rajnskoga vina. Ta dotična lubanja, gospodine, bila je lubanja onoga kraljeva lakrdijaša, Yoricka.

HAMLET

Ova?

(Uzima lubanju.)

GROBAR

Upravo ta.

HAMLET

Jao, jadni Yorick. Znao sam ga, Horacije; čovjek beskrajne duhovitosti, prebujne mašte. Tisuću me je puta nosio na leđima, a sada — kako mi se to gadi u mislima! Želudac mi se diže od toga. Ovdje su visjele one usne koje sam ne znam koliko puta poljubio. Gdje su vaša ismjehivanja sada, vaša pocupkivanja, vaše pjesme, vaši blijesci veselosti, od kojih je cijeli stol znao grohotati? Zar ničega nema sada da se naruga vašem vlastitom cerenju? Sasvim se raščeljustilo? Sad mi pođite u gospinu odaju i recite joj, makar se namazala palac debelo, na ovaj izgled mora spasti. Nagnajte je da se tomu nasmije. — Molim te, Horacije, reci mi jednu stvar.

180

HORACIJE

Što je to, gospodaru?

190

HAMLET

Misliš li ti da je Aleksandar ovako izgledao u zemlji?

HORACIJE

Upravo tako.

HAMLET

I ovako zaudarao? Fuj!

(Spušta lubanju na zemlju.)

HORACIJE

Upravo tako, gospodaru.

HAMLET

Do kakvih se ubogih zadaća možemo preobratiti, Horacije! Pa, zar ne može misao slijediti plemeniti Aleksandrov prah³⁹ dok ga ne nađe kako zatiskuje rupu za čep?

HORACIJE

Tako razmatrati bilo bi previše temeljito razmatrati.

HAMLET

Ne bi, vjere mi, ni mrve, nego slijediti ga onamo s dosta suzdržanosti, i povoditi se za vjerojatnosti. Aleksandar je umro, Aleksandar je pokopan, Aleksandar se vratio u prah, prah je zemlja, od zemlje pravimo ilovaču, a zašto se tom ilovačom u koju se on pretvorio ne bi mogla začepiti bačva piva? 200

»Carski Cezar umrije i prijede u glinu,

Možda zatisne spram vjetra pukotinu.

Oh, ta zemlja koja svijet u trepet nagna,

Pa da krpa zid da zimski huk odagna.«

Ali tiho, ali tiho načas. Dolazi kralj, 210
kraljica, dvorjani.

---

39 Od davnina se Aleksandar Makedonski spominjao u razmišljanjima o pomirateljici smrti.

(Ulaze pogrebnici s lijesom; za njima svećenik, kralj, kraljica i Laert, te pratnja.)

Koga li to prate?

I s tako okrnjenim obredima? To pokazuje da je truplo koje prate samo uništilo vlastiti život očajničkom rukom; imalo je znatan položaj. Sakrijmo se malo, i promatrajmo.

LAERT

Koji još obred?

HAMLET

To je Laert, vrlo plemenit mladić. Pazi.

LAERT

Koji još obred?

SVEĆENIK

Njezine posmrtno počasti toliko su se protegle koliko imamo dopuštenje. Njezina je smrt bila sumnjiva; i da visoka zapovijed ne nadjačava pravilo, ona bi morala prebivati u neposvećenom tlu do posljednje trublje; umjesto milosrdnih molitava, na nju bi trebalo nabacati hrbine, kamenje, šljunak. Ovdje joj je ipak dopušten djevičanski vjenčić, djevojačko posipanje cvijećem, a zvono i sprovod prate je do počivališta. 220

LAERT

Zar se ne smije ništa više učiniti?

SVEĆENIK

Ništa više.

Oskvrnuli bismo službu mrtvih da njoj pjevamo svečani rekvijem i da je isto upokojimo kao duše koje su se otputile u miru. 230

LAERT

Položite je u zemlju;
i neka iz njezina lijepog i neokaljana tijela
izniknu ljubice. Ja ti kažem, osorni pope,
moja će sestra biti anđeo poslužitelj
kad ti budeš ležao urličući.

HAMLET

Što, lijepa Ofelija!

KRALJICA (*prosipljući cvijeće*)

Milo cvijeće cvijetu. Zbogom. Nadala sam se
da ćeš biti žena moga Hamleta; mislila sam
da ću kititi tvoju bračnu postelju, mila djevo,
a ne posipati tvoj grob.

LAERT

Oh, trostruki jad
neka padne deset puta trostruko na onu
prokletu glavu što je opakim činom tebe lišila
duhovne moći. — Zadržite malo zemlju,
dok nju još jedanput ne stegnem u zagrljaj.

240

(*Skoči u grob.*)

Sada nagrćite svoj prah nad živim i mrtvim,
dok od ove ravnice ne načinite planinu
da nadvisi stari Pelion⁴⁰ ili podnebesnu glavu
modroga Olimpa.

HAMLET

Tko je taj koji toliko
naglašava svoju bol, koji tugaljivim izričajem

---

⁴⁰ Planina iz grčkoga mita; nju su pobunjeni giganti podigli na susjednu Osu ne bi li se popeli na Olimp gdje prebivaju bogovi.

opčinja zvijezde lutalice i nagoni ih da stanu
kao slušatelji pokošeni čudom? Ovo sam ja, 250
Hamlet Danski.

LAERT (*brvući se sa Hamletom*)

Vrag ti odnio dušu.

HAMLET

Ne moliš se dobro.

Molim te, makni prste s mojega grla,
jer premda nisam ni žučljiv ni prenagao,
ipak imam u sebi nešto pogibeljno; i neka se
tvoja razboritost boji toga. K sebi ruku.

KRALJ

Rastavite ih.

KRALJICA

Hamlete! Hamlete!

SVI

Gospodo!

HORACIJE

Dobri gospodaru, smirite se. 260

HAMLET

No, borit ću se s njime u pogledu toga
dok moje vjeđe ne budu više treptale.

KRALJICA

O sine moj, u pogledu čega?

HAMLET

Ja sam ljubio Ofeliju. Četrdeset tisuća braće
ne bi moglo sa svom količinom svoje ljubavi
dosegnuti moju svotu. Što ćeš ti za nju učiniti?

KRALJ

Oh, on je lud, Laerte.

KRALJICA

Za ljubav Božju, budite snošljivi s njim.

HAMLET

Rana ti Božjih, pokaži mi što ćeš učiniti. Hoćeš li
plakati, boriti se, postiti, hoćeš li se razdrijeti, 270
hoćeš li popiti ocat, pojesti krokodila?
Ja ću to učiniti. Dolaziš li ovamo da cmizdriš,
da me postidiš skakanjem u njezin grob?
Živ se ukopaj s njom, i ja ću isto tako.
Ako li blebećeš o planinama, neka nabace oni
milijune rali na nas, dok zbog našega humka,
kad sprži svoje sljeme o gorući pojas,
ne bude Osa kao bradavica. Da, ako ćeš galamiti,
ja ću se isto derati kao ti.

KRALJICA

To je čisto ludilo, 280
i tako će koji čas njime vladati taj napadaj.
Odmah zatim, krotak kao grlica kad joj se izleže
dvoje zlačane mladunčadi, njegova će šutnja
pokunjeno malaksati.

HAMLET

Čujte vi, gospodine,
što je razlog da sa mnom ovako postupate?
Oduvijek sam vas volio. Ali nije važno.
Neka i sam Heraklo čini sve što mora,
mačka će mijaukati, i psu će svanuti zora.
(*Izlazi.*)

KRALJ

Molim te, dobri Horacije, pobrini se za njega.

(Izlazi Horacije.)

(Laertu.)

O snažite strpljivost u smislu našeg sinoćnjega govora;
smjesta ćemo dati zamaha toj stvari. —

290

Ovaj grob će dobiti trajan spomenik.

Ubrzo ćemo doba mira dočekati;

dotle neka strpljivost naš posao prati.

(Izlaze.)

DRUGI PRIZOR

Dvorana u dvorcu.

(Ulaze Hamlet i Horacije.)

HAMLET

Toliko o tome, gospodine. Sad ćeš čuti drugo.

Ti si svakako upamtio sve one okolnosti?

HORACIJE

Zar upamtio, gospodaru moj!

HAMLET

Gospodine, u mojem je srcu bila nekakva borba
koja mi nije dala zaspati. Činilo mi se da ležim
gore nego pobunjenici u lancima. Nepromišljeno —
i neka je nepromišljenosti za to hvala; uzmimo na znanje,
naša prenačljenost katkada nam dobro posluži
kad se duboki naumi izjalove; i to bi nas moralo
poučiti da ima neko božanstvo koje nam oblikuje ishode
kako god ih mi ugrubo tesali —

10

HORACIJE

To je jamačno.

HAMLET

Ustao sam iz kabine, omotao oko sebe
svoju mornarsku kabanicu, po mraku pipao
da nađem njih, i želja mi se ispunila;
ukrao njihov zavežljaj, i na kraju se povukao
opet u svoju sobu, te sam se tako osmjelio,
zaboravivši od straha pristojnost, da sam otpečatio
njihov visoki nalog; gdje sam našao, Horacije —
ah, kraljevska podlosti — točnu zapovijed,
iskićenu s mnogo različitih vrsta razloga
glede dobrobiti danskoga kralja, a i engleskoga,
s takvim strašilima i zlodusima, hej, budem li na životu,
da odmah po čitanju, ne dopuštajući nikakva otezanja,
ne, ne čekajući ni da se naoštri sjekira,
meni se mora odrubiti glava.

20

HORACIJE

Je li to moguće?

HAMLET

Evo toga naloga. Pročitaj ga kad ti bude zgodnije.
Ali hoćeš li sad čuti kako sam ja postupio?

HORACIJE

Preklinjem vas.

HAMLET

Našavši se tako ulovljen u mreži opaćina,
prije negoli sam mogao svojemu mozgu
sastaviti prolog, on započe dramu; sjeo sam,
smislio nov nalog, lijepo ga ispisao —
Nekada sam držao, kao što naši državnici drže,

30

da je sramota lijepo pisati, i mnogo sam se mučio
kako zaboraviti to umijeće, ali ono mi je, gospodine,
sad učinilo junačku uslugu. Hoćeš li doznati
srž onoga što sam napisao?

HORACIJE

Da, dobri gospodaru.

HAMLET

Jedno ozbiljno preklinjanje od strane kralja,
kako je Englez njegov vjerni prinosnik danka,
kako bi ljubav među njima cvala kao palma,
kako mir stalno treba nositi pšenični vijenac
i stajati kao zarez među njihovim prijateljstvima,
i mnogo sličnih »kako« s velikim nabojem,
da on, čim pogleda i upozna sadržaj pisma,
bez daljnje rasprave, ni više ni manje,
treba te donositelje podvrgnuti prijekoju smrti,
ne dajući im vremena za ispovijed.

40

HORACIJE

Kako je to zapečaćeno?

HAMLET

Pa, i u tome su nebesa bila na djelu.
Imao sam u kesi pečatnjak svog oca,
koji je bio uzorak onoga danskog pečata;
presavio sam spis u obliku onoga drugoga,
potpisao ga, udario žig, uspješno vratio,
za podmeće se nije doznalo. Onda je
sljedećeg dana bila naša pomorska bitka,
a što se zatim nizalo to već znaš.

50

HORACIJE

Tako Guildenstern i Rosencrantz odoše.

HAMLET

Pa, čovječe, oni su ljubili taj posao.
Nisu ni blizu moje savjesti, njihova propast
izrasta iz njihova vlastita upletanja.
Pogibeljno je kad niža ljudska narav dođe
između uboda i okrutno razjarenih šiljaka
moćnih protivnika. 60

HORACIJE

Pa, kakav je to kralj!

HAMLET

Nije li sada, što misliš, zapalo mene —
kad je on meni ubio kralja i prokurvao majku,
uskočio između izbora i mojih nada,
bacio udicu na moj vlastiti život, i to
s takvom prijevarom — zar nije savršeno po savjesti
da se ja njemu odužim ovom rukom? I zar ne bi
zaslužilo prokletstvo dopustiti da se ta gnojnost
naše naravi javlja u daljnjem zlu? 70

HORACIJE

On ubrzo mora od Engleza doznati
kakav je ishod toga posla ondje.

HAMLET

To će brzo biti. Međuvrijeme je moje;
a ljudski život je samo dok se kaže »jedan«.
Ali meni je jako žao, dobri Horacije,
što sam se zaboravio naspram Laerta;
jer u slici svoga razloga vidim
prikaz njegova. Nastojat ću ga udobrovoljiti.
Ali razmetljivost njegove boli sigurno me ispunila
najvišim gnjevom.

HORACIJE

Mir; tko to dolazi?

80

*(Ulazi dvorjanin Osric.)***OSRIC**

Vaše gospodstvo je veoma dobrodošlo natrag u Dansku.

HAMLET

Ponizno vam zahvaljujem, gospodine. — Poznaješ li ti ovu konjsku smrt?

HORACIJE

Ne, dobri gospodaru.

HAMLET

To blaženije tvoje stanje, jer je porok poznavati njega. On ima mnogo zemlje, i to plodne. Nek neka živina bude gospodar živina, i njegove će jaslje stajati kraj kraljeve trpeze. To je blesavac, ali, kao što kažem, posjeduje prostranstva blata.

OSRIC

Mili gospodaru, ako vaše gospodstvo nije zauzeto, nešto bih vam priopćio od njegova veličanstva.

90

HAMLET

Primit ću to, gospodine, sa svim marom duha. Dajte svom šeširu pravu službu: on je za glavu.

OSRIC

Zahvaljujem vašem gospodstvu, vrlo je vruće.

HAMLET

Ne, vjerujte mi, vrlo je hladno; vjetar je sjeverac.

OSRIC

Prilično je hladno, gospodaru, doista.

HAMLET

Ali, ipak mi se čini da je vrlo sparno i vruće za moj sastav tijela.

OSRIC

Prekomjerno, gospodaru, vrlo je sparno, kao da je — ne znam kazati kako. Gospodaru, njegovo veličanstvo mi je zapovijedilo da vama naznačim kako je stavilo veliku okladu na vas. Gospodine, riječ je o tome — 100

HAMLET (*dajući mu znak da stavi šešir*)

Preklinjem vas, imajte na umu —

OSRIC

Ne, dobri gospodaru, zbog moje udobnosti, u dobroj namjeri. Gospodine, ovamo je netom stigao na dvor Laert — vjerujte mi, savršen plemenitaš, prepun izvrsnih osobitosti, vrlo ljubazan u društvu, i veličajna izgleda. Uistinu, govoriti o njemu s osjećajem, on je zemljovid ili kalendar plemenštine; jer u njemu ćete naći spremnicu svakoga sastojka što bi ga jedan plemenitaš htio vidjeti. 110

HAMLET

Gospodine, njegova definicija ne trpi nikakva gubitka s vama, premda znam da bi zaglavinjala aritmetika pamćenja kad bi se on inventarski raščlanio, a opet bi se samo zabrazdilo, s obzirom na brzinu njegove plovidbe. Ali, po istini uzveličavanja, ja držim da je on duša goleme vrijednosti, a njegovo bivstvo takve iznimnosti i rijetkosti, da, pružajući pravi njegov opis, njegov premac je njegovo zrcalo, a tko god bi ga inače pratio njegova je sjena, ništa više. 120

OSRIC

Vaše gospodstvo govori o njemu nadasve nepogrješivo.

HAMLET

Dotičnost, gospodine? Zašto toga plemenitaša umatamo u naš neštavljeni dah?

OSRIC

Gospodine?

HORACIJE

Zar nije moguće sporazumjeti se nekim drugim jezikom? Vi ćete se potruditi, gospodine, zbilja.

HAMLET

Što znači spominjanje toga plemenitaša?

OSRIC

Laerta?

HORACIJE

Njegova kesa je već prazna, potrošio je sve svoje zlatne riječi. 130

HAMLET

Njega, gospodine.

OSRIC

Znam da niste neupućeni —

HAMLET

Volio bih da znate, gospodine. Ipak, vjere mi, da znate, to mi ne bi bila velika preporuka. Dakle, gospodine?

OSRIC

Niste neupućeni kakve je vrsnoće Laert —

HAMLET

To se ne usuđujem priznati, da se ne bih s njim uspoređivao u vrsnoći; ali poznavati dobro nekog čovjeka, bilo bi poznavati njega osobno.

OSRIC

Mislim, gospodine, glede njegova oružja; ali kakvom ga glasovitosti obasiplju, oni na njegovoj plaći, njemu nema ravna.

140

HAMLET

Koje je njegovo oružje?

OSRIC

Rapir i bodež.

HAMLET

To su dva njegova oružja. Ali dobro.

OSRIC

Kralj se, gospodine, s njim okladio o šest berberskih konja, nasuprot kojima je on založio, kako sam razumio, šest francuskih rapira i bodeža, s njihovim dodatcima, kao što je pojas, remen, i tako dalje. A tri su od nosača, vjere mi, jako ugodna mašti, jako odgovaraju balčacima, veoma istančani nosači, i jako raskošno domišljeni.

150

HAMLET

Što nazivate nosačima?

HORACIJE

Znao sam da se morate okrijepiti bilješkom na rubnici prije negoli s tim svršite.

OSRIC

Nosači, gospodine, to su remeni.

HAMLET

Taj izraz bi srodniji bio s predmetom kad bismo mogli nositi top o boku — volio bih da su dotada to remeni. Ali naprijed. Šest berberskih konja nasuprot šest francuskih mačeva, njihovih dodataka, i tri raskošno domišljena nosača — to je francuska oklada nasuprot danskoj. Zašto je to — založeno, kako vi to nazivate?

160

OSRIC

Kralj se okladio, gospodine, u dvanaest ispada između vas i njega, gospodine, da vas on ne će nadmašiti za tri udarca; a on se kladio na devet od dvanaest; i to bi se odmah moglo staviti na kušnju ako bi se vaše gospodstvo udostojalo da odgovorite.

HAMLET

Što biva ako odgovorim »ne«?

OSRIC

Hoću reći, gospodaru, da suprotstavite svoju osobu u kušnji.

HAMLET

Gospodine, ja ću se šetati ovdje u dvorani. Ako je po volji njegovu veličanstvu, to je za mene vrijeme dnevnoga predaha. Neka se donesu floreti; ako je taj gospodin voljan, a kralj ustrajava u svojoj nakani, pobijedit ću za njega, ako mogu; ako ne, ne dobivam ništa osim sramote i viška udaraca.

170

OSRIC

Hoću li vas tako prenijeti?

HAMLET

U tom smislu, gospodine, s ukrasima po želji vaše naravi.

OSRIC

Preporučujem svoju službu vašemu gospodstvu.

HAMLET

I vašemu.

180

(Izlazi Osríc.)

Dobro čini što sam sebe preporučuje, nema drugih jezika u tu svrhu.

HORACIJE

Taj vivak odlijeće s ljuskom od jajeta na glavi.

HAMLET

On se morao dodvoravati dojci prije nego što bi je sisao. Tako je on — i mnogo više njih iz istoga jata za kojima znam da ovo isprazno doba luduje — uhvatio samo napjev vremena i u površnim razgovorima svojevrstan pjenasti pabirak; i to ih provlači kroz potpuno provijana i prorešetana mišljenja; a samo puhni da ih iskušaš, mjhuri se rasprsnu.

190

(Ulazi jedan plemić.)

PLEMIĆ

Gospodaru, njegovo se veličanstvo vama preporučilo po mladom Osrícu, koji njemu opet javlja da ga čekate u dvorani. On šalje da dozna je li vama još po volji da se nadmećete s Laertom, ili ćete uzeti više vremena.

HAMLET

Ja sam postojan u svojim nakanama, one slijede kraljevu volju. Ako njegova zгода progovara, moja je spremna. Sada ili kada god bilo, pod uvjetom da budem sposoban kao sada.

PLEMIĆ

Kralj i kraljica i svi silaze ovamo. 200

HAMLET

U dobar čas.

PLEMIĆ

Kraljica od vas želi da se ljubazno ponašate prema Laertu prije nego se počnete nadmetati.

HAMLET

Dobro me upućuje.

(Izlazi plemić.)

HORACIJE

Izgubit ćete, gospodaru.

HAMLET

Ja ne mislim tako. Otkad je on otišao u Francusku, neprekidno sam se vježbao; pobijedit ću uz tu prednost. Ti ne možeš ni zamisliti kako je teško sve ovdje oko moga srca; ali nije važno.

HORACIJE

Ali, dobri moj gospodaru — 210

HAMLET

To je samo ludost, samo takva vrsta zle slutnje koja bi možda uznemirila neku ženu.

HORACIJE

Ako vam je duša ičemu nesklona, poslušajte je. Ja ću preduhitriti njihov dolazak ovamo i reći da niste zdravi.

HAMLET

Nipošto; mi prkosimo slutnji. Ima posebne providnosti i u padu vrapca. Ako to bude sada, ne treba doći; ako ne bude trebalo doći, bit će sada; ako ne bude sada, ipak će doći.⁴¹ Važno je biti spreman. Budući da nijedan čovjek ništa ne zna ni o čemu što napušta, što znači napustiti to ranije? Pusti to.

220

(Unosi se i priprema stol.)

(Trublje, bubnjevi i sluge s jastucima. Ulaze kralj, kraljica, Laert, Osric i cijeli dvor, te pratioci s floretima i bodežima.)

KRALJ

Pridite, Hamlete, i uzmite ovu ruku od mene.

(Stavlja Laertovu ruku u Hamletovu.)

HAMLET

Udijelite mi oprost, gospodine. Vama sam našao učinio; ali oprostite to kao što ste plemenitaš. Svi nazočni znaju, i vi ste morali čuti, kako sam kažnjen nekom mučnom rastrojenošću. Ono što sam učinio, te je moglo vaše osjećaje, čast i srdžbu grubo prenuti, proglašavam da je bilo ludilo. Je li Hamlet učinio našao Laertu? Nikada Hamlet. Ako Hamlet bude otrgnut od sama sebe, pa učini našao Laertu kad on nije on, tada to ne čini Hamlet, Hamlet to niječe. Tko to onda čini? Njegovo ludilo. Ako je tako, Hamlet je strana kojoj je našao učinjeno; njegovo ludilo je neprijatelj jednom Hamletu. Gospodine, pred ovim skupom, dopustite mojem opovrgavanju svake zle namjere

230

---

41 Hamlet govori o smrti.

da me toliko odriješi u vašim najponositijim mislima
kao da sam odapeo strijelu preko kuće
i ranio brata.

LAERT

Zadovoljeni su moji osjećaji, 240
koji bi najviše razloga imali da me u ovom slučaju
potiču na osvetu; ali u pogledu svoje časti
držim se ustegnuto, i ne ću nikakva izgladivanja
dok od nekih starijih znalaca u pitanjima časti
ne dobijem pravorijek i prethodan slučaj pomirbe,
da sačuvam neokrnjeno ime. Ali do toga časa
primam vašu ponuđenu ljubav kao ljubav
i ne ću joj našao činiti.

HAMLET

Iskreno to grlim,
i pošteno ću se nadmetati u ovoj bratskoj okladi. —
Dajte nam florete. 250

LAERT

Idemo, jedan meni.

HAMLET

Ja ću vama biti
tek pozadina, Laerte. U mojem neznanju
vaša će se vještina kao zvijezda u najcrnijoj noći
doista ognjevito istaknuti.

LAERT

Vi mi se rugate, gospodine.

HAMLET

Ne rugam se, ove mi ruke.

KRALJ

Dajte im florete,
mladi Osriče. Rođače Hamlete,
vi znate okladu?

HAMLET

Vrlo dobro, gospodaru.
Vaša se milost okladila na slabiju stranu.

KRALJ

Toga se ne bojim. Gledao sam vas obojicu;
ali kako njega drže boljim, mi zato imamo prednost. 260

LAERT

Ovaj je pretežak. Dajte da vidim drugi.

HAMLET

Ovaj mi se sviđa. Jesu li floreti svi jednake dužine?

OSRIC

Da, dobri gospodaru.
(Pripremaju se za mačevanje.)
(Ulaze sluge s vrčevima vina.)

KRALJ

Stavite mi vrčeve vina na onaj stol. —
Ako Hamlet zada prvi ili drugi udarac,
ili izjednači uzvraćajući u trećem krugu,
neka se sa sviju bedema ispale topovi,
kralj će nazdraviti Hamletovu snažnijem dahu;
a u pehar on će ubaciti krupni biser
skuplji od onoga koji su četiri kralja zaredom 270
nosila u danskoj kruni — dodajte mi te pehare —
i neka veliki bubanj progovori trublji,
trublja topniku vani,
topovi nebesima, a nebesa zemlji: »Sada

kralj pije u Hamletovo zdravlje«. Idemo,
počnite. A vi, suci, dobro otvorite oči.

HAMLET

Idemo, dajte, gospodine.

LAERT

Idemo, gospodaru.

(Mačuju se.)

HAMLET

Jedan!

LAERT

Ne!

280

HAMLET

Suci!

OSRIC

Pogodak, veoma opipljiv pogodak.

LAERT

Dobro, ponovno.

KRALJ

Stanite, dajte mi piće. Hamlete, biser je tvoj.
Sada u tvoje zdravlje.

(Bubnjevi; trublje; topovski hitac.)

Dodajte mu pehar.

HAMLET

Prije ću završiti ovaj krug. Odložite ga načas
sa strane. Idemo.

(Opet se mačuju.)

Još jedan pogodak. Što kažete?

LAERT

Priznajem, pogodak.

KRALJ

Naš sin će pobijediti.

KRALJICA

On je znojan, i gubi dah. 290

Evo, Hamlete, uzmi rubac, obriši čelo.

Kraljica ispija za tvoju sreću, Hamlete.

HAMLET

Dobra gospo.

KRALJ

Gertrudo, nemojte piti.

KRALJICA

Hoću, gospodaru; molim vas, oprostite mi.

(Pije i nudi pehar Hamletu.)

KRALJ *(za se)*

To je otrovani pehar. Prekasno je.

HAMLET

Još ne smijem piti, gospo; još malo.

KRALJICA

Priđi, daj da ti otarem lice.

LAERT

Gospodaru, sad ću ga pogoditi.

KRALJ

Ne vjerujem u to.

LAERT *(za se)*

A ipak je to gotovo protiv moje savjesti. 300

HAMLET

Idemo treći put, Laerte. Samo gubite vrijeme.
Molim vas, nasrnite najžešće što možete.
Bojim se da se sa mnom igrate kao s djetetom.

LAERT

Zar tako kažete? Idemo.

(Mačuju se.)

OSRIC

Ništa ni s jedne strane.

LAERT

Držite se sad.

(Laert rani Hamleta; zatim u borbi oni razmijene rapire.)

KRALJ

Rastavite ih; razjarili su se.

HAMLET

Ne, idemo opet.

(Hamlet rani Laerta.)

(Kraljica padne.)

OSRIC

Pobrinite se za kraljicu tamo, hej!

HORACIJE

Oni krvare na obje strane. Kako je, gospodaru?

310

OSRIC

Kako je, Laerte?

LAERT

Pa, kao šljuka u vlastitoj zamci, Osriče.
Pravedno poginuo od vlastite izdaje.

HAMLET

Kako je kraljica?

KRALJ

Onesvijestila se kad je vidjela da krvare.

KRALJICA

Ne, ne, piće, piće! O dragi moj Hamlete!

Piće, piće! Ja sam otrovana.

(Umre.)

HAMLET

O pokvarenosti! Hej! Neka se zaključaju vrata.

Izdaja! Otkrijte je.

(Izlazi Osrlic.)

LAERT

Ovdje je, Hamlete. Hamlete, ti si umoren.

Nikakav lijek na svijetu ne može ti pomoći;

u tebi nema ni pola sata života.

Izdajničko oruđe je u tvojoj ruci,

nezatupljeno i otrovano. Ta podla splotka

okrenula se protiv mene. Gle, ovdje ležim,

da nikad više ne ustanem. Tvoja mati je otrovana.

Ne mogu više. Kralj — kralj je kriv.

320

HAMLET

I vršak otrovan! Onda, otrove, na svoj posao.

(Rani kralja.)

SVI

Izdaja! Izdaja!

KRALJ

Oh, branite me još, prijatelji. Samo sam ranjen.

HAMLET

Evo ti, rodoskrvni, ubilački, prokleti Danče, 330
ispij ovaj napitak. Je li tvoj biser ovdje?
Pođi za mojom majkom.

(Kralj umre.)

LAERT

Pravedno je podvoren.
Taj otrov on je osobno smiješao.
Razmijeni sa mnom oprost, plemeniti Hamlete.
Moja smrt i mojeg oca neka ne padnu na tebe,
ni tvoja smrt na mene.

(Umre.)

HAMLET

Neka ti je nebesa otpuste. Dolazim za tobom.
Ja sam mrtav, Horacije. Nesretna kraljice, zbogom. —
Vi koji ste probljedjeli i drhtite zbog ove sudbine, 340
koji ste samo statisti ili gledatelji ovoga čina,
da samo imam vremena — jer ovaj okrutni stražar,
smrt, strog je pri uhićenju — oh, mogao bih vam reći —
ali pustimo to. Horacije, ja sam mrtav,
ti si živ. O meni i o mojem slučaju točno
pripovijedaj neupućenima.

HORACIJE

Nemojte u to vjerovati.
Ja sam više drevni Rimljanin⁴² negoli Danac.
Ovdje je ostalo još malo tekućine.

HAMLET

Kao što si čovjek,

---

⁴² Draže mu je samoubojstvo (po uzoru na Rimljane) nego nevrjedan život.

daj mi taj pehar. Pusti; neba mi, moj će biti.
O Bože, Horacije, kakvo ću ranjeno ime,
ostanu li stvari ovako nepoznate, ostaviti za sobom. 350
Ako si me ikada nosio u svojem srcu,
drži se podalje od te sreće neko vrijeme,
i diši s patnjom na ovome surovom svijetu
da kazuješ moju priču.

(Koračnica u daljini, zatim hitac.)

Kakva je to ratnička buka?

(Ulazi Osric.)

OSRIC

Mladi Fortinbras, vratio se s pobjedom iz Poljske;
izaslanicima engleskoga kralja on upućuje
ovu ratničku salvu.

HAMLET

Oh, ja umirem, Horacije.
Moćni otrov sasvim likuje nad mojim duhom.
Ne mogu živ čuti vijesti iz Engleske,
ali proričem da izbor pada na Fortinbrasa. 360
On ima moj umirući glas.
Tako mu reci, sa zbivanjima većim i manjim
koja su me potaknula — ostalo je šutnja.

(Umre.)

HORACIJE

Sad puca plemenito srce. Laku noć,
mili kneže, i nek te jata anđeoska s pjesmom
otprate na počinak.

(Koračnica izvana.)

Zašto bubanj dolazi ovamo?

(Ulaze Fortinbras i engleski izaslanici; za njima vojnici s bubnjem i zastavama.)

FORTINBRAS

Gdje je taj prizor?

HORACIJE

Što biste htjeli vidjeti?

Ako je to ikakav jad ili prepast, obustavite potragu.

FORTINBRAS

Ova hrpa tjelesa viče o pokolju. O smrti ohola,
kakva se gozba sprema u tvom vječnom skrovištu,
kad si ovoliko knezova jednim hitcem
tako krvavo pokosila?

370

PRVI IZASLANIK

Prizor je grozan;

a naše izvješće iz Engleske stiže prekasno.

Bešćutne su uši koje bi nas trebale čuti

da mu kažemo kako je njegova zapovijed izvršena,

da Rosencrantz i Guildenstern su mrtvi. Odakle ćemo

dobiti zahvale?

HORACIJE

Ne iz njegovih usta,

ni kad bi imao životne sposobnosti da vam zahvali.

Nikada on nije izdao zapovijed za njihovu smrt.

Ali kad ste tako točno na ovaj krvavi posao,

vi iz rata u Poljskoj, a vi od engleskoga kralja,

stigli ovamo, izdajte nalog da ova tjelesa

budu izložena pogledu visoko na odru,

a meni dopustite da govorim svijetu koji još ne zna

kako su se te stvari dogodile. Tako ćete čuti

o putenim, krvavim i protunaravnim činima,

380

o znacima božanskoga suda, o slučajnim umorstvima,
o smrtima na poticaj himbe i nametnuta razloga,
i, u ovom raspletu, o krivo shvaćenim namjerama
koje su pale na glavu začetnicima. Sve to ja mogu
po istini kazati.

390

FORTINBRAS

Požurimo se da to čujemo,
i sazovimo najplemenitije ljude da slušaju.
Što se mene tiče, s tugom grlim svoju sudbinu.
Ja imam neka zapamćena prava u ovom kraljevstvu,
sad me povoljna zgoda poziva da ih zahtijevam.

HORACIJE

O tome ću također imati razloga govoriti,
i to iz usta onoga čiji će glas povući mnoge.
Ali neka se ova stvar smjesta obavi, upravo
dok su ljudske duše uzburkane, da se druge nevolje
zbog spleta i zabluda ne dogode.

FORTINBRAS

Neka četiri kapetana

400

ponesu Hamleta kao vojnika na odar,
jer on bi vjerojatno, da je bio izvrgnut kušnji,
dokazao kraljevsku narav; a za njegov odlazak,
neka vojnička glazba i ratni obred
govore glasno za njega. — Podignite tjelesa.
Ovakvim prizorom se bojno polje diči,
ali se vidi da ovdje nimalo ne priliči.
Pođite, naredite vojnicima da pucaju.

*(Izlaze uz koračnicu, odnoseći tjelesa; zatim odjeknu
topovske salve.)*

Bilješka o prijevodu

U Predgovoru tiskanom izdanju *Sabраних djela* Williama Shakespearea, na početku Knjige prve, prevoditelj Mate Maras naveo je najbitnije značajke vlastita prijevoda svih Shakespeareovih djela na hrvatski jezik.

»Tradicija prevođenja Shakespearea na hrvatski duga je gotovo dva stoljeća: od Ivana Krizmanića, koji je godine 1836. preveo ulomak o kraljici Mab iz *Romea i Julije* pod naslovom »Flundra senje zrokujuća polag Šakspeara«, preko Augusta Šenoe, koji se okušao u prijevodima nekoliko drama (ali s njemačkoga jezika), do Milana Bogdanovića, Josipa Torbarine i Antuna Šoljana, koji su proširili prijevodne granice te uspostavili visoke standarde vjernosti izvorniku i uklopljenosti u hrvatsku književnu tradiciju. Cijelo to vrijeme obilježeno je nastojanjem da se bujni i razvedeni Shakespeareov kazališni stih prilagodi hrvatskim metričkim pravilima, da bi se naposljetku vidjelo kako se u tom poslu javljaju nepremostive zaprjeke. Budući da je većina engleskih riječi kraća od hrvatskih, gotovo je nemoguće poštivati načelo prevođenja »stih za stih«, pa su se prevoditelji nalazili pred neugodnom dilemom: ili prelamati tekst i umjesto jednoga stiha dobivati stih i pol, katkada i dva, ili izostavljati dio teksta na štetu potpunosti i pjesničke jedrine; dodatnu je teškoću k tomu stvarao naš akcenatski sustav zbog kojega su i najobičnije rečenice nerijetko zvučale izvještačeno i nerazumljivo. Ovdje je taj problem riješen tako da se u stihovima prijevoda odustalo od brojenja slogova, a prihvaćeno je pravilo poštivanja broja »informacija« što ih sadrži izvorni stih. Pritom se pazilo da u stihu ima načelno pet »naglašenih mjesta«, a zanemaruju se nenaglašene riječce (tzv. hipermetrički slogovi). Tako je nastao stih koji u pravilu ima pet glavnih »obavijesnih« mjesta, pet odašiljača smislenih impulsa, i uvjetno je dobio ime »pentasingma«. Prevoditelj je u skladu s tim pristupom temeljito preradio i sve svoje ranije prijevode Shakespeareovih drama, nastale tijekom posljednjih trideset godina; u prijaš njem je ruhu ostavljen samo *Henrik Šesti* po kojemu se može vidjeti kolika razlika nastane kad se primijene dva različita pristupa ritmu. Međutim, sva poetska djela, koja nisu pisana za pozornicu — poeme, soneti i ostala poezija, te lirske pjesme u dramama prevedena su uz dosljedno poštivanje ritma i rime.«

Prošle su već četiri godine otkako se hrvatsko čitateljstvo moglo upoznati s važnim novinama što ih donosi Marasov prijevod, a između niza panegirika i poneke preostre kritike upućene na račun Marasovih prijevoda, prevladao je uravnoteženi sud većine čitatelja, književnih i kazališnih stručnjaka kako je riječ o pravom prevodilačkom pothvatu za koji je prevoditelj nagrađen, među ostalim,

državnom nagradom »Iso Velikanović« za prijevod i nagradom »Petar Brečić« za doprinos kazališnoj umjetnosti.

Svima koji se žele uputiti u pojedinosti Marasova traduktološkoga postupka i prozodijske problematike Shakespeareovih djela i njihovih hrvatskih prijevoda preporučujemo prevoditeljev pogovor četvrtoj knjizi *Sabranih djela* Williama Shakespearea koji je objavljen na internetskim stranicama Matice hrvatske gdje je također objavljen i već spomenut Marasov predgovor prvoj knjizi *Sabranih djela*, svojevrsna uvodna studija u Shakespeareovo djelo i hrvatsku prijevodnu tradiciju posvećenu tomu djelu.